

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE

ADRES INWESTYCJI: DUSOCIN 39, 86-302 DUSOCIN

woj. kujawsko-pomorskie, powiat grudziądzki, Gmina Grudziądz

JEDNOSTKA EW. 040601_2 (GMINA GRUDZIĄDZ), OBRĘB 0003. DUSOCIN, DZ. NR 75/9, KATEGORIA II

- CZĘŚĆ I -

PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE

(opracowanie pisemne, wyniki badań konserwatorskich, inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa)

w ramach zadania:

Modernizacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Łosiowe” wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze Natura 2000

INWESTOR:	GMINA GRUDZIĄDZ UL. WYBICKIEGO 38 86-300 GRUDZIĄDZ		
JEDNOSKA PROJEKTOWA:	KZEB KONSERWATORSTWO ZABYTKÓW EWA BOŻEJEWICZ UL. ŚWIERKOWA 2 87-400 GOLUB-DOBRZYŃ TEL: 0 602 691 121		
OPRACOWANIE:	EWA BOŻEJEWICZ MGR KONSERWATORSTWA ZABYTKÓW	OCHRONA ZABYTKÓW	NR DYPLOMU 1400/103688/2006
DATA OPRACOWANIA:	MARZEC 2018 R.		

OPRACOWANIE CHRONIONE PRAWAMI AUTORSKIMI

Ustawa o prawie autorskim (Dz. U. Nr 24/94)

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Rozdział 1	DANE OGÓLNE	4
	1.1 Przedmiot opracowania	4
	1.2 Podstawa opracowania	4
	1.3 Zawartość dokumentacji	4
	1.4 Typ ochrony konserwatorskiej	4
Rozdział 2	OPIS INWENTARYZATORSKI ZABYTKU	5
	2.1 Czas powstania zabytku	5
	2.2 Lokalizacja	5
	2.3 Rzut	6
	2.4 Bryła	6
	2.5 Układ przestrzenny	6
	2.6 Fundament	6
	2.7 Cokół	6
	2.8 Ściany obwodowe i działowe	6
	2.9 Dach	7
	2.10 Kominy	7
	2.11 Elewacje	7
	2.12 Detal architektoniczny	8
	2.13 Dekoracja iluzjonistyczna	8
	2.14 Stolarka okienna	8
	2.15 Stolarka drzwiowa	8
	2.16 Posadzka	8
	2.17 Podłogi	8
	2.18 Sklepienia	9
	2.19 Stropy	9
	2.20 Schody	9
	2.21 Dekoracje malarskie naścienne	9
	2.22 Instalacja grzewcza	10
	2.23 Instalacja elektryczna	10
	2.24 Instalacja wodno-kanalizacyjna	10
Rozdział 3	OCENA STANU ZACHOWANIA	11
	3.1 Ocena ogólna	11
	3.2 Elewacje	11
	3.3 Wnętrza	12
Rozdział 4	PROGRAM KONSERWATORSKI	14
	4.1 Cel założenia	14
	4.2 Prace zabezpieczające zabytek	14
	4.3 Badania konserwatorskie, konstrukcyjne	14
	4.4 Dokumentacje	15
	4.5 Wykonawstwo, nadzory	15
	4.6 Zagospodarowanie terenu wokół budynku	15
	4.7 Bryła	16
	4.8 Ściany fundamentowe	17

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

	4.9 Elewacje	18
	4.10 Schody zewnętrzne	22
	4.11 Dach	24
	4.12 Układ przestrzenny wnętrza	27
	4.13 Posadzki	27
	4.14 Podłogi	28
	4.15 Ściany wewnętrzne	31
	4.16 Sklepienia	33
	4.17 Stropy	34
	4.18 Schody wewnętrzne	34
	4.19 Stolarka okienna	36
	4.20 Stolarka drzwiowa	36
	4.21 Termoizolacja budynku	37
	4.22 Instalacja elektryczna	37
	4.23 Instalacja wod-kan	39
	4.24 Instalacja grzewcza	39
	4.25 Wyposażenie wnętrz	40
Rozdział 5	BADANIA KONSERWATORSKIE WARSTW MALARSKICH	41
	5.1 Badania pierwotnej kolorystyki elewacji	41
	5.2 Badania pierwotnej kolorystyki wnętrz i detalu architektonicznego	48
Rozdział 6	DOKUMENTACJA RYSUNKOWA	73
	Rys.1-9 Inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa	73
	Rys. 10-24 Wytyczne konserwatorskie	82

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Rozdział 1 – DANE OGÓLNE

1.1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest dokumentacja konserwatorska – program konserwatorski dla remontu budynku mieszkalnego w zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie.

Projekt opracowany został przez pracownię konserwatorską KZEB Konserwatorstwo zabytków, Ewa Bożejewicz z siedzibą przy ul. Świerkowej 2 w Golubiu-Dobrzyniu, w składzie:

- mgr Ewa Bożejewicz – konserwator zabytków (inventaryzacja pomiarowo-rysunkowa, badania architektoniczne, badania konserwatorskie pierwotnych warstw malarskich, program konserwatorski, projekt prac konserwatorsko-restauratorskich stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej i wewnętrznej),
- mgr Luiza Milewska – konserwator dzieł sztuki (badania konserwatorskie pierwotnych warstw malarskich wnętrza i elewacji),
- mgr Dobromir Dombek - konserwator dzieł sztuki (program konserwatorski).

na zlecenie Gminy Grudziądz z siedzibą: ul. Wybickiego 26, 86-300 Grudziądz.

1.2 PODSTAWA OPRACOWANIA

- Zlecenie Inwestora na wykonanie opracowania
- Uzgodnienia z Inwestorem
- Wizja lokalna na terenie przeznaczonym pod inwestycję
- Pozwolenia WUOZ w Toruniu na wykonywanie badań konserwatorskich

1.3 ZAWARTOŚĆ DOKUMENTACJI

TYTUŁ	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO W ZABYTKOWEJ ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
CZĘŚĆ I	PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE (opracowanie pisemne, wyniki badań konserwatorskich, inventaryzacja pomiarowo-rysunkowa)
CZĘŚĆ II	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
CZĘŚĆ III	PROJEKT WYKONAWCZY PRAC KONSERWATORSKO-RESTAURATORSKICH DLA STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ BUDYNKU MIESZKALNEGO W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE,

1.3 TYP OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Zagroda wiejska nr 39 w Dusocinie, wraz z budynkiem mieszkalnym, gospodarczym, studnią oraz podwórzem gospodarczym z otaczającą je zielenią jest objęta ścisłą ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków

- Rejestr zabytków nr A/136, decyzja z dnia 03.07.1993 r.

Rozdział 2 – OPIS INWENTARYZATORSKI

(dokumentacja fotograficzna patrz: *Dokumentacja konserwatorska budynku mieszkalnego w zabytkowej zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie – część II – dokumentacja fotograficzna, opracowanie E. Bożejewicz 2018 r.*)

2.1 CZAS POWSTANIA

Brak źródeł archiwalnych i ikonograficznych dotyczących budowy zabytku, nie pozwala na dzień dzisiejszy na dokładne określenie czasu powstania budynku. Z zachowanych zapisów w księdze wieczystej (Tom VIII, wykaz 190)¹ wynika, że:

- do 28 lipca 1825 r. właścicielami gospodarstwa byli Ewa i Jan Schnitzker, a następnie sama Ewa Schnitzker, jako wdowa;
- od dnia 28 lipca 1825 r. właścicielami gospodarstwa byli Jan Schnitzker z żoną Krystyną z domu Dudelke, którzy zakupili je od wdowy Ewy Schnitzker, za 1166 talarów i 20 srebrnych groszy.
- 18 marca 1844 r. Karol Riediger z żoną Elżbietą z domu Koenig. zakupili gospodarstwo z inwentarzem za 3584 talarów i 1 srebrny grosz
- od 6 kwietnia 1853 r. właścicielami gospodarstwa zostali Fryderyk Wilhelm Kornblum z żoną Julianną z d. Kornblum, którzy zakupili je od Karola i Elżbiety Riedigerów za cenę 5000 talarów
- dnia 19 sierpnia 1896 r. rolnik Paweł Kornblum dokonał przeniesienia prawa własności, najprawdopodobniej na Franciszka Kendzierskiego
- w dniu 10 lutego 1910 r. Franciszek Kendzieski wraz z żoną Julianną z domu Jeleniewską, przenieśli prawo własności (w księdze wieczystej nie podano na kogo)
- po 1913 r. pierwszym właścicielem – wpisem polskim, był rolnik Władysław Główka z Grudziądza.

Powyższe zapisy mogą świadczyć o tym, iż zachowany do naszych czasów budynek mieszkalny powstał w II ćw. XIX w. i został wzniesiony przez małżeństwo Schnitzker lub Riediger. Świadczyć może o tym znaczący wzrost wartości gospodarstwa. Za wzniesieniem budynków po 1844 r., a przynajmniej budynku gospodarczego przez rodzinę Riediger, mogą świadczyć wyryte w jednej z ościeżnic drzwiowych inicjały właściciela „HK. F. R.” (Herr Karol Ferdynand Riediger).

W celu wyjaśnienia czasu powstania zabytków należałoby przeprowadzić badania dendrochronologiczne lub radiowęglowe zabytkowego drewna pochodzącego z czasów budowy zabytku.

2.2 LOKALIZACJA

Zabytek znajduje się w miejscowości wiejskiej Dusocin, leżącej około 6 km na północny-wschód od centrum miasta Grudziądza. Przedmiotowy obiekt usytuowany jest na działce nr 75/9, obręb 0003 Dusocin, położonej ok. 2 km na północny-wschód od centrum Dusocina a około 420 m na wschód od drogi krajowej nr 55. Zabytek znajduje się na działce rolnej o powierzchni 93 695m², z podwórzem gospodarczym składającym się z budynku mieszkalnego, gospodarczego oraz wiaty, jak również murowanej studni i fundamentów po drewnianej stodole i założenia zieleni komponowanej oraz sadem. Działka posiada połączenie z drogą krajową, za pomocą wydzielonej drogi polnej, znajdującej się pomiędzy polami uprawnymi. Przedmiotowy budynek zlokalizowany jest po zachodniej stronie działki, kalenicowo w stosunku do drogi krajowej nr 55, a szczytowo do pierwotnej bramy wjazdowej na podwórze gospodarcze oraz sąsiadującego budynku gospodarczego (pierwotnie stajni). Działka nie posiada bezpośredniego sąsiedztwa z innymi zabudowaniami.

¹ Kopia księgi wieczystej wraz z tłumaczeniem, Archiwum Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

2.3 RZUT (Fot. 1-7, Rys. 1-9)

Budynek wzniesiony na rzucie prostokąta regularnego z głównym wejściem od strony wschodniej, poprzedzonym kilkustopniowymi, jednostronnymi schodami z podestem i murowanymi barierami; bocznym wejściem na osi elewacji północnej, poprzedzonym trójkierunkowymi, kilkustopniowymi schodami oraz wejściem tylnym (ogrodowym) poprzedzonym tarasem, pierwotnie weranda.

2.4 BRYŁA (Fot. 1-7, Rys. 1-9)

Budynek o bryle zwartej, nierozczłonowanej, na cokole, jednokondygnacyjny, ze ścianką kolankową, przekryty dachem dwuspadowym z trójkątnymi szczytami, z wydatnymi dekoracyjnymi kominami, górującymi nad kalenicą dachu. W połowie podpiwniczony, z użytkowym poddaszem.

2.5 UKŁAD PRZESTRZENNY (Fot. 122-371, Rys. 1-5)

Piwnica budynku dwu i półtaktowa, o jednym pomieszczeniu w trakcie przednim, niewielkim korytarzyku w półtackie i dwóch pomieszczeniach w trakcie tylnym, połączonych otwartą arkadą

Parter budynku dwutraktowy, w przednim trakcie z czterema pomieszczeniami mieszkalnymi i sienią z główną klatką schodową prowadzącą do piwnicy i na poddasze; natomiast w tylnym trakcie z pokojem, kredensem (zachowankiem), kuchnią oraz łazienką i korytarzykiem z klatką schodową prowadzącą do piwnicy.

Poddasze w części 2/3 jednotraktowe, w 1/3 dwutraktowe. Po prawej stronie z wydzielonym pomieszczeniem mieszkalnym, pośrodku z otwartą przestrzenią strychową a po lewej stronie z dwoma pomieszczeniami mieszkalnymi.

2.6 FUNDAMENT

Budynek nie posiada odrębnych ław fundamentowych. Ściany piwniczne i cokolowe, pełniące funkcje jednocześnie fundamentowych, wykonano z kamiennych głazów narzutowych łamanych i ciosanych, łączonych na zaprawie wapiennej i glinianej.

Ze względu na fakt częściowego podpiwniczenia budynku, ściany fundamentowe posiadają zróżnicowaną wysokość.

2.7 COKÓŁ (Fot. 16-23)

Cokół wykonano z kamiennych głazów narzutowych ciosanych i łamanych łączonych zaprawą wapienną i glinianą, spoinowanych zaprawą wapienną a wtórnej zaprawą cementową. Otwory okienne wykonano w pełnej cegle palonej ułożonej na zaprawie wapiennej, wtórnie otynkowano zaprawą cementową. Otwory okienne w elewacji wschodniej i północnej pierwotnie zabezpieczono kratami w formie pionowych prętów o przekroju kwadratu, wpuszczonych w próg i nadproże otworu okiennego.

2.8 ŚCIANY OBWODOWE I DZIAŁOWE (Fot. 212 - 217)

Ściany obwodowe piwnicy wykonano z łamanych i ciosanych głazów narzutowych. W ścianie wschodniej i południowo-wschodniej, w trakcie przednim, wykonano charakterystyczne wnęki zamknięte lukiem, pełniące wraz z drewnianymi półkami funkcję regałów dla spiżarni. Ściany działowe piwnic będące wypełnieniem arkad sklepienia wykonano z cegły palonej pełnej, łączonej zaprawą glinianą oraz spoinowane i tynkowane zaprawą wapienną. Ściany obwodowe i działowe parteru budynku wykonano z cegły palonej pełnej o wymiarach 15x28x8 cm, układanej na zaprawie glinianej o licu tynkowanym zaprawą wapienną. Ścianki kolankowe poddasza wykonano z cegły palonej pełnej, a ścianki działowe wykonano w konstrukcji szkieletowej, drewnianej, sosnowej, wypełnionej cegłą paloną pełną, układaną na zaprawie wapiennej lub glinianej, o licu otynkowanym zaprawą wapienną.

2.9 DACH (Fot. 100-121)

Konstrukcja dachowa drewniana, wtórna, zniszczona, o ustroju krokwiowo-stolcowym. Konstrukcja dachowa prowizoryczna, niezabezpieczająca właściwie budynku. Pokrycie dachowe wtórne, z blachy ocynkowanej i papy bitumicznej. Orynnowanie wtórne, zniszczone, wykonane z blachy ocynkowanej, o tzw. rynnach leżących na gzymsie koronującym zabytek. Opierzenia szczytów i kominów z blachy ocynkowanej.

2.10 KOMINY (Fot. 110-113)

Kominy pierwotne, z cegły palonej pełnej, wielokanałowe, o dekoracyjnym zwieńczeniu rolkami. Główny komin pierwotnie stanowił system grzewczo-paleniskowy, w skład którego wchodziły: kuchnia kaflowa z kapturem, piece kaflowe usytuowane na parterze i poddaszu oraz wędzarnia na poddaszu, po której pozostały nieliczne ślady. Komin na poddaszu najprawdopodobniej stanowił źródło ciepła dla jednego z pomieszczeń, dlatego też umieszczono w nim charakterystyczne wnęki pełniące funkcje ówczesnych np. piekarników.

2.11 ELEWACJE

Elewacja wschodnia (frontowa) (fot. 1,8-39) – na kamiennym cokole, jednokondygnacyjna ze ścianką kolankową, dwuosiowa w przyziemiu, ośmioosiowa w I kondygnacji i ściance kolankowej, z dwoma niewielkimi otworami okiennymi w przyziemiu, w I kondygnacji z siedmioma prostokątnymi otworami okiennymi niesymetrycznie usytuowanymi i otworem drzwiowym umiejscowionym na osi elewacji, poprzedzonym jednokierunkowymi, kilkustopniowymi schodami z podestem o murowanych barierach oraz siedmioma, kwadratowymi otworami okiennymi w ścinie kolankowej. Elewacja o kamiennie-ceglanym licu w partii cokołu i tynkowanym licu powyżej, ozdobionym detalem architektonicznym w postaci profilowanych gzymsów: cokołowego, podokiennych, międzykondygnacyjnego oraz koronującego, jak również opasek okiennych i drzwiowej z prostymi przyczółkami i dekoracji ramowej w licu ścianki kolankowej.

Elewacja południowa (szczytowa) (fot. 2-4, 40-57) – na kamiennym cokole, jednokondygnacyjna zwieńczona trójkątnym szczytem z uszakami, czteroosiowa, z czterema prostokątnymi ślepymi otworami okiennymi symetrycznie usytuowanymi w przyziemiu oraz czterema otworami okiennymi, prostokątnymi, o zróżnicowanej wielkości, usytuowanymi w części szczytowej. Elewacja o kamiennie-ceglanym licu w partii cokołu i tynkowanym licu powyżej, ozdobionym detalem architektonicznym w postaci profilowanych gzymsów: cokołowego, podokiennych oraz pierwotnie koronującego, jak również opasek okiennych z prostymi przyczółkami i niezachowanej sterczynki umieszczonej na zwieńczeniu szczytu elewacji.

Elewacja zachodnia (tylna) (fot. 4-5, 58-79) – na kamiennym cokole, jednokondygnacyjna ze ścianką kolankową, siedmioosiowa, z dwoma niewielkimi otworami okiennymi w części cokołowej, w I kondygnacji z sześcioma prostokątnymi otworami okiennymi niesymetrycznie usytuowanymi i otworem drzwiowym umiejscowionym w 5 osi elewacji, poprzedzonym pierwotnie drewniana weranda po której pozostał tylko taras i ślady na elewacji po dachu i mocowania oraz z siedmioma kwadratowymi otworami okiennymi w ścianie kolankowej. Elewacja o kamiennie-ceglanym licu w partii cokołowej i tynkowanym licu powyżej, ozdobionym detalem architektonicznym w postaci profilowanych gzymsów: cokołowego, podokiennych, międzykondygnacyjnego oraz koronującego, jak również opasek okiennych z prostymi przyczółkami i dekoracji ramowej w licu ścianki kolankowej.

Elewacja północna (szczytowa) (Fot. 6-7, 80-99) – na kamiennym cokole, jednokondygnacyjna zwieńczona trójkątnym szczytem z uszakami, dwuosiowa w przyziemiu, trójosiowa w I kondygnacji i czteroosiowa w części szczytowej, z dwoma niewielkimi otworami okiennymi w przyziemiu, w I kondygnacji jednym prostokątnym otworem okiennym i jednym ślepyim otworem okiennym z namalowanym oknem iluzjonistycznym oraz otworem drzwiowym na osi elewacji poprzedzonym trójkierunkowymi, kilkustopniowymi schodami oraz z czterema otworami okiennymi, prostokątnymi, o zróżnicowanej wielkości, usytuowanymi w części szczytowej. Elewacja o kamienno-ceglanym licu w partii cokołu i tynkowanym licu powyżej, ozdobionym detalem architektonicznym w postaci profilowanych gzymsów: cokołowego, podokiennych oraz pierwotnie koronującego, jak również opasek okiennych i drzwiowej z prostymi przyczołkami i niezachowanej sterczynki umieszczonej na zwieńczeniu szczytu elewacji.

2.12 DETAL ARCHITEKTONICZNY (Fot. 1-85)

Cały detal architektoniczny zdobiący elewację wykonano jako ciągniony z zaprawy wapiennej, wtórnie przeciągnięty miejscowo zaprawą cementową, na bazie ceglanych rolek.

2.13 DEKORACJA ILUZJONISTYCZNA (Fot. 87-97)

Iluzjonistyczne okno znajdujące się w elewacji północnej, wykonano w formie dekoracji malarskiej obramionej detalem architektonicznym, jak otwory okienne. Dekoracja odzwierciedla podział, detal oraz kolorystykę pierwotnej stolarki okiennej. Została wykonana farbami mineralnymi, na tynku wapiennym o dodatkowym wypełniaczu w postaci kruszywa kwarcowego, mającego za zadanie imitowanie tafli szklanych okna.

2.14 STOLARKA OKIENNA (Fot. 332-393)

W budynku zachowały się tylko nieliczne egzemplarze pierwotnej stolarki okiennej. Dokładny opis stolarki patrz: *Dokumentacja konserwatorska budynku mieszkalnego w zabytkowej zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie – część III - Projekt wykonawczy prac konserwatorsko-restauratorskich dla stolarki okiennej i drzwiowej budynku mieszkalnego w zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie, opracowanie E. Bożejewicz 2018 r.*

2.15 STOLARKA DRZWIOWA (Fot. 394-485)

W budynku zachowały się wszystkie pierwotne drzwi zewnętrzne oraz duża ilość pierwotnej stolarki drzwiowej wewnętrznej. Dokładny opis stolarki drzwiowej patrz: *Dokumentacja konserwatorska budynku mieszkalnego w zabytkowej zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie – część III - Projekt wykonawczy prac konserwatorsko-restauratorskich dla stolarki okiennej i drzwiowej budynku mieszkalnego w zagrodzie wiejskiej nr 39 w Dusocinie, opracowanie E. Bożejewicz 2018 r.*

2.16 POSADZKI (Fot. 158)

Posadzki występują tylko w piwnicy. Jest to cegła palona pełna, o wymiarach 28x15x 8 cm, ułożona na płask, na warstwie gruzu ceglano-piasku, spoinowana zaprawą wapienną. W południowo-zachodnim pomieszczeniu piwnicy znajduje się posadzka w formie klepiska (posadzka z ubitej gliny).

2.17 PODŁOGI (Fot. 186-191)

Wszystkie pomieszczenia na parterze oraz poddaszu posiadają podłogi drewniane tzw. białe, wykonane z desek sosnowych, łączonych na pióro-wpust, o wymiarach: szer. 20-43 cm, grubości 4cm i długości dostosowanej do szerokości danego pomieszczenia. Po obwodzie podłogi wykończone są profilowanymi listwami podłogowymi, w dużej mierze pierwotnymi. Podłogi drewniane parteru przybite są gwoździami kutymi do legarów drewnianych. W części niepodpiwniczonej legary leżą na polepie(z gliny, gruzu ceglano-piasku i wapna), o przestrzeni między legarami wentylowanej ceramicznymi rurami wyprowadzonymi

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

na zewnątrz budynku, w licu kamiennego cokolu; W części podpiwniczonej legary położone są na odsadzkach ścian obwodowych oraz koronach ścian tarczowych arkad piwnicznych.

2.18 SKLEPIENIA (Fot. 122-143)

Sklepieniami przekryto pomieszczenia piwniczne budynku. Jest to pięcioprzęsłowe sklepienie kolebkowe z lunetami o łuku odcinkowym, wsparte na wydatnych pięciu koszowych arkadach. Sklepienie wykonano z cegły palonej pełnej na zaprawie wapiennej, metodą na wycisk, o czym świadczyć może cienkowarstwowe zatarcie podniebienia sklepienia tynkiem wapiennym. Pachy sklepienne zasypały od góry piaskiem, a na zwieńczeniach ścian arkadowych posadowiono belki podłogowe pomieszczeń parteru.

2.19 STROPY (Fot. 192-213, 218-219)

Prawie wszystkie pomieszczenia parteru przekryto drewnianymi stropami belkowymi płaskimi o: dolnym pułapie deskowym z podsiębitką z trzciny i sufitem z zaprawy wapiennej; pułapie deskowym ślepym o wsuwkach układanych na listwach, polepie z gliny i szezki, pułapie deskowym górnym, pełniącym jednocześnie funkcję podłogi. Jedynie kuchnia została wtórnie zamknięta od góry stopem wykonanym ze stalowych dwuteowników i wypełnienia z bednarki i szlaki.

Pomieszczenia na poddaszu pierwotnie zamknięte były belkowymi stropami płaskimi o pułapie deskowym dolnym, z podsiębitką z trzciny i sufitem z zaprawy wapiennej.

2.20 SCHODY

2.20.1 SCHODY ZEWNĘTRZNE

Schody wschodnie (Fot. 10-15): przed wejściem drzwiowym głównym znajdują się schody kilkustopniowe, jednobiegowe, jednokierunkowe z podestem, o pełnych barierach, wykonane na ceglanej podstawie, z uformowanymi stopniami, otynkowanej zaprawą wapienną i cementową, z wtórna okładziną stopni z płyt lastrykowych.

Schody północne (Fot. 82-83): przed wejściem drzwiowym bocznym znajdują się schody kilkustopniowe, jednobiegowe, trójkierunkowe bez podestu, wykonane na ceglanej podstawie, z uformowanymi stopniami, otynkowanymi zaprawą cementową.

Wejście zachodnie (Fot. 59): przed wejściem drzwiowym tylnym znajdują się pozostałości werandy, w formie wymurowanego tarasu o ceglanych fundamentach i cementowej posadzce, podniesionym o kilkadziesiąt centymetrów nad poziom gruntu. Z tarasu do ogrodu prowadzą ceglane schody kilkustopniowe, jednokierunkowe.

2.20.2 SCHODY WEWNĘTRZNE

Klatka schodowa główna (Fot. 164, 244-269): schody dwukondygnacyjne, pierwszą kondygnację stanowią schody do piwnicy, jednobiegowe, ceglane, z cegły palonej pełnej na zaprawie wapiennej; drugą kondygnację stanowią drewniane, sosnowe schody dwubiegowe z zabiegiem, długim biegiem dolnym i bardzo krótkim górnym; policzkowe o stopniach wpuszczanych o profilowanym nosku i prostych podstopnicach wpuszczanych dobijających do czoła stopnicy; schody o balustradzie drewnianej, dwustronnej, o prostym słupku początkowym, środkowym półokrągłym, stanowiącym przedłużenie konstrukcyjnego słupa oraz prostym końcowym, ciągłych profilowanych poręczach i toczonych, cienkich tralkach. Przestrzeń pod schodami pierwotnie zamknięta ścianką drewnianą i stolarką drzwiową prowadzącą do piwnicy.

Klatka schodowa boczna (Fot. 130-132, 144-149): schody jednokondygnacyjne, prowadzące do piwnicy, dwubiegowe z zabiegiem, ceglane, z cegły palonej pełnej na zaprawie wapiennej, wtórnie otynkowane zaprawą cementową;

2.21 DEKORACJA MALARSKA ŚCIAN (Fot. 235, 313,331)

Lico wszystkich ścian i sufitów pokryte jest wieloma warstwami farb np. kredowych, o zróżnicowanych kolorach. Pod wtórnymi warstwami na wybranych ścianach zachowały się pierwotne dekoracje naścienne w postaci linearnego detalu plynowego o dekoracyjnym wykończeniu narożników. Kolorystycznie wydzielona była część cokołowa ściany, część środkowa oraz wieńcząca. Możliwe, że pierwotnie sufity ozdobione były fasetami a nawet sztukaterią.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

2.22 INSTALACJA GRZEWCZA (Fot. 183, 220-221, 242-243,)

Od czasów powstania zabytek ogrzewany był piecami kaflowymi. Do naszych czasów zachowały się fragmenty wtórnych, XX-wiecznych pieców kaflowych znajdujących się w piwnicy, na parterze i poddaszu budynku, jak również kuchni kaflowych znajdujących się w pomieszczeniu pierwotnej kuchni (Fot. 220,221) oraz pokoju dziennego (Fot. 242-243). W pomieszczeniu pierwotnej kuchni nad kuchnią kaflowa zachowały się na ścianie ślady pierwotnego kaptura ceglanego, a wybranych ścianach działowych zamurwane arkady po pierwotnych dwustronnych piecach kaflowych.

2.23 INSTALACJA ELEKTRYCZNA

Budynek posiada zniszczoną i nie działającą instalację elektryczną.

2.24 INSTALACJA WODNO-KANALIZACYJNA

Budynek posiada tylko podłączoną instalację wodną.

Rozdział 3 - OCENA STANU ZACHOWANIA

3.1 OCENA OGÓLNA

Stan zachowania zabytku jest bardzo zły. Rozległe uszkodzenie dachu spowodowało odsłonięcie wewnętrznych struktur konstrukcyjnych budowli i jej przyspieszone niszczenie. Brak ogrzewania i uszkodzone pokrycie umożliwiły przemarzanie murów i przyspieszoną destrukcję budynku czytelną zarówno z zewnątrz jak i od wewnątrz. W celu zachowania substancji zabytkowej budynek wymaga natychmiastowego podjęcia działań zabezpieczających, zatrzymujących postępującą degradację zabytku a następnie podjęcia szeroko rozumianych działań budowlano-konserwatorskich.

3.2 ELEWACJE (Fot. 1-85)

Na elewacjach widoczne są liczne defekty strukturalne, w postaci głębokich spękań. Uszkodzenia rozmieszczone są na całej powierzchni elewacji, jednak najniebezpieczniejsze zlokalizowane są w okolicach nadproży otworów drzwiowych i okiennych a zwłaszcza w okolicach okien piwnicznych. Spękania mają szerokość do 1cm. Pęknięciom towarzyszą przemieszczenia w pionie – obsuwanie się ścian, które mogą świadczyć o poważniejszych zaburzeniach statyki budynku. Tynki na wszystkich elewacjach są poważnie uszkodzone, odspojone w wyniku działania wilgoci, mrozu i soli rozpuszczalnych w wodzie.

Elewacja wschodnia – frontowa (Fot. 8-39) posiada stosunkowo dobrze zachowane tynki i dekoracje parteru. W okolicach poddasza widoczny jest za to szeroki pas odsłoniętej cegły, układający się w zwężający ku dołowi klin. Ubytek taki powstać mógł w wyniku zaciekania wody z niesprawnego okapu. Odsłonięty watek posiada liczne ubytki spoin i jest zanieczyszczony nawarstwieniami organicznymi. W podobnym stanie jak sama elewacja są schody prowadzące do wejścia frontowego. Zaprawa stopni i balustrad jest popękana i odspojona. Cegła wewnątrz konstrukcji balustrady jest rozkruszona, łuszczy się w postaci luźnych płytek.

Elewacja południowa - szczytowa (Fot. 40-57) jest najgorzej zachowana. Ściana pozbawiona jest w większości tynku i dekoracji. Elementy sztukatorskie zachowały się w szczątkowej formie, wyłącznie w parterze. Oslonięty watek ceglany posiada liczne ubytki spoin, w zwieńczeniu szczytu jest silnie rozluźniony, najprawdopodobniej przebudowany. W centralnej części elewacji, na jej osi, widoczne jest szerokie pęknięcie, przebiegające przez całą wysokość piętra. Tynki są w większości wtórne, cementowe o szarym zabarwieniu i wysokiej szczelności. Warstwa malarska (polichromia w ślepych oknach?) jest złuszczone, wypłukana, zachowała się tylko śladowo. Na gzymsach cokolowych, na powierzchni tynku i na odsłoniętej cegle obecne są intensywne, jasnozielone nawarstwienia pochodzenia organicznego.

Elewacja zachodnia (Fot. 58-79) podobnie jak południowa jest pozbawiona w większości tynków i dekoracji architektonicznej. Resztki detalu ciągniętego zachowały się w górnej części elewacji. Zaprawy są silnie wypłukane, noszą ślady korozji granularnej i porażenia biologicznego. Watek ceglany jest w dużej części wyeksponowany i podobnie jak tynk porażony biologicznie. Miejscowo na cegle widoczne są białe wysolenia. Obszerne zielone zaplamienia świadczą o kolonizacji obiektu przez organizmy pionierskie. Spękania konstrukcyjne czytelne są w południowej części ściany, jedno z nich przebiega w pierwszej osi elewacji, przez parapety i nadproża wszystkich okien. W obrębie pęknięcia widoczne jest też przemieszczenie brył budowlanych, osiągające w nadprożu okna piwnicy kilka centymetrów. Podobne pęknięcia występują także w drugiej i ostatniej osi elewacji. Korona murów jest silnie zdestruowana, o rozluźnionym wątku, cegły są poprzemieszczane, występują liczne ubytki całych kształtek.

Elewacja północna (Fot. 80-99) jest najlepiej zachowana ze wszystkich, występuje na niej komplet gzymsów i opasek okiennych oraz malarska dekoracja iluzjonistyczna. Spękania obecne w nadprożach i parapetach okien są bardzo wąskie, nie wykazują przemieszczeń. Największe zniszczenia zlokalizowane są w przyziemiu, tuż nad gzymsem cokolowym. Tynk w tym obszarze odspoił się od podłoża, odsłonięta cegła jest zasolona. Cokol pokrывают typowe dla obiektu jasnozielone kolonie glonów.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Wątek kamienny cokołu jest miejscami rozluźniony, nagminnie występują odspojenia zaprawy spoinującej od kamienia. Szczeliny takie umożliwiają penetracje wody i powstawanie zniszczeń mrozowych.

Kominy (Fot. 110-113) są na całej powierzchni zniszczone, z licznymi brakami spoin i ubytkami cegieł w koronach. Cegła jest miejscowo wypłukana – pozbawiona lica na głębokości do kilku centymetrów.

Stolarka okienna (Fot. 332-394) jest zachowana fragmentarycznie, w złym stanie technicznym. Okna przetrwały głównie w parterowej części budynku. Na poddaszu obecne są tylko pojedyncze sztuki stolarki, często pozbawione szczeblin skrzydeł i innych elementów.

Stolarka drzwiowa (Fot. 394-487) zachowała się pierwotna, ale zdekompletowana lub zdemontowana we fragmentach. Część stolarki drzwiowej przechowywana jest w magazynie Urzędu Gminy Grudziądz. Stan zachowania należy ocenić na różnicowany, w zależności od usytuowania stolarki w elewacji i stopnia narażenia na zniszczenie. Część z elementów stolarki zostało nielegalnie zdemontowanych lub wyciętych.

3.3 WNEŹRZA

3.3.1 Piwnice (Fot. 122-169)

Pomieszczenia piwniczne od strony konstrukcyjnej zachowane są w stanie dobrym. Brak jest w ich wnętrzu odwzorowania defektów strukturalnych widocznych na elewacji. Pomieszczenie jest zawilgocone, jednak w znacznie mniejszym stopniu niż wskazywałyby na to widoczne w jego obrębie zniszczenia. Brak stolarki okiennej sprzyja cyrkulacji powietrza, co zapobiega powstawaniu charakterystycznego dla zawilgoconych piwnic zaduchu.

Pomieszczenie jest, z pewnością intensywnie zalewane podczas większych opadów deszczu. Objawy działania wody w stanie ciekłym zlokalizowane są na parapetach okien i na znajdujących się pod nimi ścianach obwodowych. W obszarach tych obserwuje się nawarstwienia organiczne, ubytki tynków i zapraw spoinujących a także rozluźnienie odsłoniętego wiatku ceglanoego. Ceramika jest zasolona i posiada spękania oraz ubytki lica charakterystyczne dla działania soli rozpuszczalnych w wodzie.

Duże ubytki tynku, którym towarzyszy także łuszczenie lica cegły obserwuje się na sklepieniu piwnic. Zniszczenia te przypisać należy działaniu procesów korozji fizycznej i chemicznej wzbudzonej przez wilgoć kondensacyjną i przemarzanie murów-sklepienia.

Zlokalizowany w piwnicy piec kaflowy został rozebrany podobnie jak piece i kuchnia na parterze. Zachowane w piwnicy kafle mają identyczny wzór jak te w pomieszczeniach mieszkalnych.

3.3.2 Parter (Fot. 123-271)

Pomieszczenia mieszkalne są w większości całkowicie zdewastowane, wypełnione gruzem z zarwanego stropu i więźby dachowej. Pokoje są także zaśmiecone resztkami porozbijanych mebli, ubrań itp. Całość budynku nosi ślady zniszczeń spowodowanych przez wandalów i dzikich lokatorów.

W bliżej nieokreślonych okolicznościach zniszczone zostały piece oraz kuchnia. Urządzenia zostały rozebrane, prawdopodobnie w celu pozyskania złomu żeliwnego, resztki cegieł oraz kafli zostały porzucane w obrębie budynku.

Posadzki i podłogi, w zakresie dostępnym ocenie, wydają się być zachowane dostatecznie, bez oznak porażenia biologicznego, choć z widocznymi ubytkami w elementach deskowania. Usunięto (prawdopodobnie intencjonalnie) deski pod ścianami zewnętrznymi. Pozostałe uszkodzenia sprawiają wrażenie przypadkowych, wynikających z wieloletniego użytkowania obiektu. Powłoki olejne zabezpieczające drewno są spękane i poprzecierane.

Ściany pokrywają zmultiplikowane, wtórne powłoki malarskie oraz zabrudzenia. W kuchni farba łuszczy się wraz z gładzią na dość dużej powierzchni sąsiadującej z sufitem. We wszystkich „otwartych”, w wyniku awarii dachu, pomieszczeniach tynki i farby odspajają się intensywnie w górnych częściach ścian. Zarówno

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

tynek jak i cegły pokrywają rozległe, zielone zacieki i zaplamienia pochodzenia organicznego. Na ścianach widoczne są częściowo zachowane elementy instalacji elektrycznej. Instalację poprowadzono natynkowo i wyposażono w obrotowe (bakelitowe) przełączniki.

Stropy drewniane są w wielu miejscach pozarywane w wyniku zniszczenia elementów konstrukcyjnych przez korozję biologiczną. Elementy zachowane pokrywają utwory grzybów domowych, wysolenia i zaplamienia spowodowane przez długotrwałe oddziaływanie wody w stanie ciekłym. Drewno jest zniszczone w wielu miejscach w całej swojej grubości. Belki, które zachowały jeszcze swoją pierwotną lokalizację są wybożone i popękane.

W pozostałych miejscach odpadający tynk odsłonił konstrukcję stropów i podbitki. Stan całej konstrukcji pogarsza się sukcesywnie, wraz z kolejnymi cyklami pogodowymi i upływem czasu.

Stolarka wewnętrzna jest zdekompletowana, część drzwi została zdjeta. Zdemontowane skrzydła i nadproża ościeżnic porzucono wewnątrz pomieszczeń. Skrzydła posiadają powybijane płytciny i złuszczone powłoki dekoracyjne, są wypaczone. Widoczne są także braki okuć, szyldów, klamek, itp.

Schody prowadzące na poddasze mają dość dobrze zachowaną konstrukcję, stopnice i podstopnice. Największe ubytki dotyczą balustrady w której brak jest większości tralek. Stopnice są mocno powycierane w środkowej części w wyniku użytkowania. Na powierzchni drewna widoczne są pozostałości polichromii w kolorze czerwonym i ugrowym.

3.3.3 Poddasze, więźba dachowa (Fot. 272-331)

Układ pomieszczeń poddasza został zaburzony w wyniku uszkodzenia pokrycia i konstrukcji więźby dachowej. Zniszczeniu uległy głównie pomieszczenia leżące w zachodniej części budynku. Po stronie tej całkowicie zapadnięciu uległa konstrukcja więźby dachowej i znajdujące się bezpośrednio pod nią podłoga strychu/strop parteru oraz wsparte na nich ściany działowe. Odsłonięte i wystawione na działanie czynników zewnętrznych ściany obwodowe są silnie wypłukane i pokryte nawarstwieniami organicznymi. Korona muru jest odsłonięta-rozluźniona z poprzemieszczanymi cegłami. Tynki wewnętrzne ścian obwodowych są złuszczone. Stropy w tym obszarze występują tylko fragmentarycznie, w postaci niekompletnych belek i fragmentów deskowania posadzek. Drewno jest zawilgocone, porażone biologicznie w całej masie i silnie osłabione. Elementy nośne, zachowane jeszcze w pełnym kształcie, są pouginane i spękane.

Strona wschodnia nosi ślady, dosyć niedawnej, wymiany krokwi i olacenia, prawdopodobnie temu zabiegowi należy zawdzięczać jej dużo lepszy stan. Zachowała ona przynajmniej częściowo, ściany działowe i pierwotny układ przestrzenny. Dzięki temu czytelny jest sposób wykończenia ścian korytarza (bielony tynk wapienny) i wnętrza pokoi (beżowe monochromie z dekoracją ornamentalną). Tynki i powłoki malarskie są niekompletne i silnie zabrudzone. W korytarzu, gdzie zaprawy zostały narażone na wpływ warunków atmosferycznych (brak stolarki okiennej) widoczne są lokalne złuszczenia tynków i zawilgoconie drewna ścian szkieletowych.

Zarówno drewno więźby jak i ścian szkieletowych jest mokre (inspekcja miała miejsce w okresie jesiennym) i zaatakowane przez korozję biologiczną. Otwarty charakter przestrzeni poddasza sprawia, że w chwili obecnej porażenie ma w większości charakter grzybiczy z marginalnym tylko udziałem żerowisk ksylofagów. Drewno jest także zaplamione przez sole i resztki zapraw mineralnych.

Rozdział 4 - PROGRAM KONSERWATORSKI (Rys. 10-24)

4.1 CEL I ZAŁOŻENIA

Program konserwatorski dla remontu zabytku opracowano na podstawie przeprowadzonych badań konserwatorskich i analizy stanu zachowania oraz wartościowania zabytku. Podstawowym celem projektowanych prac, jest przywrócenie budynkowi formy jak najbardziej zbliżonej do pierwotnego zamiaru estetycznego z odtworzeniem cech charakterystycznych dla bryły, pomieszczeń mieszkalnych i użytkowych.

Zakłada się zastosowanie właściwych działań zabezpieczających zachowaną do naszych czasów, pierwotną substancję zabytkową, przy jednoczesnym przywróceniu jej wartości użytkowych i estetycznych.

4.2 PRACE ZABEZPIECZAJĄCE ZABYTEK

Ze względu na ciągle postępującą degradację zabytku, spowodowaną bardzo złym stanem zachowania dachu oraz zaleganiem zawalonych elementów stropów i dachu we wnętrzach, jak również grabieżami kolejnych elementów wyposażenia zabytku, należy podjąć jak najszybciej działania zabezpieczające substancję zabytkową.

Prace należy wykonać poprzez:

- a) wstępne obniżenie poziomu gruntu przy otworach okiennych piwnicznych, poniżej parapetu zewnętrznego otworów;
- b) wykonanie dachu tymczasowego, zabezpieczającego mury i wnętrza budynku przed degradacją;
- c) oczyszczenie poszczególnych wnętrz: piwnicy, parteru oraz poddasza z zalegających gruzowisk;
- d) usunięcie zagrażających zdrowiu i życiu luźnych, zwisających elementów stropów, konstrukcji i pokrycia dachowego oraz ścianek szkieletowych poddasza;
- e) zabezpieczenie na stałe np. płytami lub deskami montowanymi na listwach otworów okiennych i drzwiowych, z zachowaniem wentylacji wnętrza;
- f) wstępne zabezpieczenie murów obwodowych przed dalszymi zmianami statycznymi;
- g) zabezpieczenie wszystkich elementów zabytkowych luźno występujących w zabytku;
- h) zaleca się ostrożny demontaż wszystkich pierwotnych opasek ościeżnic drzwiowych oraz nielicznie zachowanych frontonów drzwi wewnętrznych, w celu ich zabezpieczenia i ponownego zamontowania w zabytku po przeprowadzeniu właściwych prac konserwatorskich. Demontaż elementów należy wykonać po uprzednim ich ponumerowaniu i pogrupowaniu, z wykonaniem mapy demontażu.

UWAGA!!! Wszystkie prace należy wykonywać pod stałym nadzorem konserwatorskim, w celu zachowania jak największej ilości substancji zabytkowej wyłonionej z gruzowiska oraz właściwego przeprowadzenia prac demontażowych pierwotnych elementów.

4.3 BADANIA KONSERWATORSKIE

1) Ocena stanu zachowania

Ze względu na postępującą degradację zabytku, należy przed przystąpieniem do prac poddać zabytek ocenie stanu zachowania, przy udziale konserwatorskiego oraz nadzoru autorskiego.

2) Badania fizyko-chemiczne, konserwatorskie

Przed przystąpieniem do prac należy wykonać niezbędne badania fizyko-chemiczne oraz konserwatorskie, pozwalające na właściwy dobór technologii i materiałów, zgodnie z zastanym stanem zachowania zabytku. Wszystkie odstępstwa od stanu zaprojektowanego należy uzgodnić z nadzorem autorskim oraz właściwymi dla obiektu służbami konserwatorskimi (WUOZ Toruń).

3) Badania dendrochronologiczne

Zaleca się wykonanie badań dendrochronologicznych pierwotnych belek stropowych, szkieletowych ścianek działowych poddasza, legarów podłogowych lub zachowanych miejscowo elementów pierwotnej konstrukcji dachowej, w celu pozyskania wiedzy na temat

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

czasu powstania oraz kolejnych remontów zabytku. Badania należy wykonać przy udziale nadzoru autorskiego.

4) **Badania konserwatorskie na występowanie dekoracji malarskich**

Po odgruzowaniu pomieszczeń należy wykonać uzupełnienie badań konserwatorskich nawarstwień malarskich ścian, w ramach miejscowych odkrywek sondażowych na występowanie polichromii.

4.4 DOKUMENTACJE

1) **Dokumentacja fotograficzna**

- po zabezpieczeniu budynku oraz odgruzowaniu i oczyszczenia powierzchni podłóg i posadzek należy wykonać fotograficzną dokumentację konserwatorską przed przystąpieniem do prac;
- podczas realizacji prac należy wykonywać fotografie, na bieżąco dokumentujące poszczególne etapy prac przy zabytku.

2) **Dokumentacja konserwatorska powykonawcza**

Po zakończeniu prac należy wykonać dokumentację konserwatorską powykonawczą zawierającą: zakres wykonanych prac; spis oraz opis zastosowanych technologii i materiałów; dokumentację fotograficzną zabytku przed przystąpieniem do prac, w trakcie prac oraz po pracach.

4.5 WYKONAWSTWO, NADZORY

- 1) Wszystkie roboty budowlane oraz prace konserwatorsko-restauratorskie powinny być wykonywane przez zespół budowlano-konserwatorski, składający się z doświadczonych rzemieślników znających tradycyjne rzemiosło w wymaganych dziedzinach oraz dyplomowanych konserwatorów dzieł sztuki o znaczącym dorobku przy konserwacji zabytków architektury, detalu architektonicznego oraz malarstwa. Wykonawca powinien posiadać doświadczenie praktyczne przy wykonywaniu podobnych realizacji, przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, charakteryzujących się znaczącym zróżnicowaniem tematów, technologii oraz materiałów.

Bezwzględnie wszystkie jednostki podwykonawcze, powinny być przedstawione przez głównego Wykonawcę przed przystąpieniem do prac i podobnie jak on wykazywać się znaczącym doświadczeniem przy realizacji robót lub prac prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

- 2) Wszystkie prace powinny być prowadzone przez doświadczony nadzór budowlany posiadający odpowiednie uprawnienia do nadzorowania robót przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz dyplomowany nadzór konserwatorski, współdziałający z właściwym nadzorem autorskim.
- 3) W przypadku wykonywania robót lub prac według autorskich projektów wykonawczych, Wykonawca lub Podwykonawca ma obowiązek wykonać zadanie zgodnie z projektem i pod stałym nadzorem autorskim. Częściowy i ostateczny odbiór prac powinien odbyć się przy udziale nadzoru autorskiego.
-

4.6 ZAGOSPODAROWANIE TERENU WOKÓŁ BUDYNKU

W celu poprawy stanu technicznego fundamentów zabytku oraz przywrócenia pierwotnej formy terenu przylegającego bezpośrednio do budynku należy:

- a) usunąć drzewo bezpośrednio rosnące przy elewacji wschodniej (frontowej) budynku. Bliskość korony drzewa w stosunku do elewacji (mniejsza niż 2 m) i połaci dachu (mniejsza niż 1.5 m) naraża budynek na ciągłe zagrożenia uszkodzeniami mechanicznymi. Natomiast wrastająca w fundamenty i schody wejściowe bryła korzeniowa powoduje znaczące zniszczenia mechaniczne niniejszych elementów. W zastępstwie wyciętego drzewa zaleca się zaprojektować nowe nasadzenia po obydwóch stronach głównego wejścia, z zachowaniem odpowiedniej odległości w stosunku do elewacji, z uwzględnieniem pokroju dorosłego drzewa wybranego gatunku np. lipy

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

krymskiej (*Tilia × euchlora*). Prace przy wycince należy wykonać przy zastosowaniu wszelkich zasad i norm bezpieczeństwa. Usuwanie drzewa należy wykonywać etapowo, rozpoczynając od korony drzewa a kończąc na pniu i bryle korzeniowej. Pień wraz z bryłą korzeniową należy usuwać fragmentarycznie. Nie należy usuwać pniaka i korzeni przez wyrywanie, tylko przez podkopywanie i odcinanie tak, aby nie uszkodzić fundamentów budynku.

- b) usunąć wieloletnie nawarstwienia biologiczne i wtórne, obecnie znacząco podnoszące pierwotny poziom terenu wokół budynku. Poziom gruntu po pracach powinien znajdować się minimalnie 15 cm poniżej parapetu okien piwnicznych;
- c) wykonać niwelację terenu w taki sposób, aby wody opadowe odprowadzane były naturalnie od budynku, przy jednoczesnym zachowaniu pierwotnej rzeźby terenu;
- d) w celu zabezpieczenia partii cokołowych przed zabrudzeniami oraz zachowania prawidłowej przepuszczalności gruntu bezpośrednio przy fundamentach, wokół budynku należy wykonać opaskę żwirową o minimalnej szerokości 50 cm, o nieutwardzonym podłożu, zabezpieczonym przed wyrastaniem chwastów geowłókniną i żwirem, ograniczoną od strony zewnętrznej bednarłą ocynkowaną wpuszczoną w grunt, zniwelowaną z poziomem terenu. Nie dopuszcza się stosowania krawężników betonowych ani kostki brukowej.

Opaskę należy wykonać następująco:

- dokładnie wypoziomować i wyrównać teren pod opaskę zachowując 2% spadek poziomu od budynku w stronę działki;
- wytyczyć opaskę wokół budynku na szerokość 50 cm przy użyciu kolków i sznurka;
- zamontować bednarłę ograniczającą opaskę po zewnętrznej stronie i zabezpieczającą żwir przed przesypaniem;
- ułożyć geowłókninę lub czarną agrowłókninę 100-150g/m², w taki sposób, aby w miejscach złączeń pasy nachodziły na siebie. Na powierzchni geowłókniny nie powinny powstawać fale ani wybrzuszenia;
- wysypać minimalnie 10 cm warstwę żwiru o frakcji 16-32 mm, dopasowanego fakturą oraz kolorem do kamiennego cokołu. Warstwa żwiru całkowicie powinna zasłaniać powierzchnię włókniny.

Dopuszcza się odmienną formy opaski niż zaproponowana, w zależności od sposobu zagospodarowania terenu wokół elewacji. Ostateczną formę uzgodnić należy z Inwestorem i nadzorem konserwatorskim oraz WUOZ w Toruniu.

- e) przed elewacjami budynku zaleca się zaprojektować nasadzenia z krzewów i bylin oraz kwiatów cebulowych, charakterystycznych dla XIX-wiecznych np. dworków wiejskich.
 - f) do budynku powinny prowadzić ścieżki np. żwirowe o frakcji 8-16 mm, ewentualnie utwardzone geokrata, ograniczone bednarłą ocynkowaną zniwelowaną z gruntem. Ścieżki powinny mieć zachowany 2 % kąt nachylenia, na dwie strony od osi. Szerokość ścieżek nie powinna być mniejsza niż 150 cm.
-

4.7 BRYŁA

Bryła zabytku, podlega bezwzględnej ochronie konserwatorskiej. Wszelkie projektowane prace konserwatorskie oraz roboty budowlane powinny mieć przede wszystkim na celu zachowanie pierwotnego rysunku bryły, z zachowaniem istniejącego i przywróceniem brakującego lub zdegradowanego detalu architektonicznego czy stolarskiego. Wszystkie odtwarzane i nowo projektowane elementy powinny być opracowane na podstawie źródeł archiwalnych pisanych, ikonograficznych, bibliografii oraz pozyskanych wyników z przeprowadzonych badań konserwatorskich niniejszego zabytku lub poprzez analizę porównawczą innych zabytków wiejskiego budownictwa mieszkalnego danego regionu.

W celu przywrócenia pierwotnej formy zabytku oraz podwyższenia jego wartości zabytkowych i estetycznych należy:

- przywrócić pierwotną lub historyczną formę schodom wejściom do budynku;
- przywrócić pierwotny poziom gruntu wokół budynku, w celu przywrócenia właściwych proporcji bryle;

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- odtworzyć drewnianą werandę przed wejściem ogrodowym, znajdującym się w elewacji zachodniej, na podstawie historycznych przesłanek i badań architektonicznych;
 - przywrócić pierwotny kształt trójkątnych szczytów, posiadających pierwotnie większy kąt nachylenia; przy jednoczesnym odtworzeniu okrągłego okienka w szczycie południowym, jak również zwieńczenia w postaci gzymsu koronującego;
 - przywrócenie pierwotnej formy kominów ceglanych, zwieńczonych gzymsem schodkowym o fryzie w organki wrębem;
 - dopuszcza się zaprojektowanie przy werandzie elewacji zachodniej podjazdu dla osób niepełnosprawnych.
-

4.8 ŚCIANY FUNDAMENTOWE

- 1) W celu zabezpieczenia kamiennych ścian fundamentowych zabytku przed zawilgoceniem należy, wykonać prace konserwatorsko-restauratorskie i roboty budowlane polegające na:
 - w części niepodpiwniczonej – wymianie spoin na całej szerokości i wysokości lica ścian przylegającego do gruntu (po obu stronach ścian), na nowe wykonane z zaprawy np. [REDAKTOR] hydrofobizowanej w masie z dodatkiem środka Aguastop [REDAKTOR]. Wtórne spoiny cementowe lub stare spoiny wapienne i/ lub zaprawę glinianą należy usunąć na minimalną głębokość 5 cm;
 - w części podpiwniczonej - wymianie spoin na całej szerokości i wysokości lica ściany przylegającej do gruntu, na nowe wykonane z zaprawy np. [REDAKTOR] hydrofobizowanej w masie z dodatkiem środka Aguastop [REDAKTOR]. Wtórne spoiny cementowe lub stare spoiny wapienne i/ lub zaprawę glinianą należy usunąć na minimalną głębokość 5 cm;
 - wykonaniu wokół budynku prawidłowej niwelacji terenu i wykonanie opaski żwirowej przepuszczalnej (patrz punkt 7.5 d) lub innej formy zabezpieczenia uzgodnionej z nadzorem konserwatorskim;
- 2) Ze względu na najprawdopodobniej wysoki poziom wód gruntowych występujących na niniejszym terenie, postuluje się o wykonanie drenażu wokół budynku.
- 3) Ze względów na planowaną poprawę statyki budynku, jak również chęć obniżenia posadzki w piwnicach o około 20 cm, dopuszcza się podbicie fundamentów.
 - a) Metoda podbicia powinna być dopasowana do rodzaju fundamentów i projektowanych prac oraz wykonywania pod ścisłym nadzorem budowlanym i zgodnie z przyjętym projektem i harmonogramem prac, jak również sztuka budowlaną.
 - b) Fundamenty podczas prac muszą być bezwzględnie zabezpieczone przed jakimkolwiek zalaniem.
 - c) Podbijanie fundamentów należy połączyć wraz z pracami konserwatorsko-restauratorskimi polegającymi na wymianie spoiny lica muru kamiennego przylegającego do gruntu.
 - d) Przed przystąpieniem do prac bezwzględnie należy zabezpieczyć wszystkie sklepienia oraz arkady piwnic, przez podstępłowanie, za pośrednictwem przygotowanych wcześniej krążyń oraz stalowych, regulowanych słupków wypornych.
 - e) Ze względów na budowę ściany fundamentowej, z posadowieniem o 10-12 cm niższym niż poziom posadzki ceglanej, należy bezwzględnie podbicie w odcinku nadposadzkowym, wykonać z nawiązaniem do pierwotnej formy fundamentu, poprzez uzupełnienie fundamentu od strony piwnicy łamanymi glazami narzutowymi z okrzeskami, a posadowienia arkad kamieniem lub cegłą paloną pełną dopasowaną parametrami do pierwotnego materiału (wymiary cegły pierwotnej 29x14x7,5cm) – ostateczną formę uzgodnić z nadzorem konserwatorskim.
 - f) Grunt z wykopów zewnętrznych należy zabezpieczać przed dodatkowym zawilgoceniem, a po wykonaniu podbicia w danym odcinku, z powrotem przesypać do wykopu. Wykop należy uzupełniać stopniowo, zagęszczając ręcznymi ubijakami stalowymi kolejne usypywane warstwy.
 - g) Wykopy w części niepodpiwniczonej, wykonywane od strony wnętrza należy wykonywać pod stałym nadzorem konserwatorskim, z zachowaniem zasady:

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- 1 etap: ściągnięcie i zabezpieczenie polepy podpodłogowej (mieszanka gliny, z miałem ceglany oraz wapnem);
 - 2 etap: ściągnięcie gliny występującej najprawdopodobniej aż do pierwotnego poziomu gruntu lub wykopów fundamentowych;
 - 3 etap: wykonanie podbicia fundamentów;
 - 4 etap: przywrócenie pierwotnych warstw gliny oraz polepy, przez ich warstwowe usypywanie i ręczne zagęszczanie przez ubijanie pobijakiem stalowym ręcznym.
-

4.9 ELEWACJE (Rys. 16-23)

Elewacje ze względu na zachowaną w 90% pierwotną substancję zabytkową, bogatą w detal architektoniczny, jak również zachowaną polichromią, należy bezwzględnie poddać pracom konserwatorsko-restauratorskim, wykonywanym według programu prac konserwatorsko-restauratorskich, przez doświadczony zespół rzemieślników budowlanych oraz konserwatorów dzieł sztuki o specjalności konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych, jak również konserwacji i restauracji malarstwa i rzeźby polichromowanej.

Wszystkie prace dodatkowo wykonywane powinny być pod stałym nadzorem konserwatorskim i autorskim. Wszelkie zmiany i odstępstwa występujące podczas prac powinny być zaakceptowane przez przedstawiciela służb konserwatorskich (WUOZ Toruń) oraz nadzór konserwatorski i autorski.

4.9.1 COKÓŁ

W celu zabezpieczenia kamiennego cokół elewacji oraz przywrócenia mu pierwotnej formy należy:

- **przywrócić pierwotny poziom gruntu wokół budynku;**
- **usunąć w całości istniejące spoiny w wątku kamiennym i ceglanych ościeży okienek piwnicznych;**
Spoina jest cementowa, najprawdopodobniej w całości wtórna, należy ją usunąć i wymienić na materiał spełniający wymogi konserwatorskie.
- **usunąć cementowe tynki pokrywające ościeża okienek piwnicznych;**
Pierwotnie ościeża posiadały lico naturalne lico ceglane.
- **oczyścić metodą hydrodynamiczną odsłonięty wątek ceglany i kamienny, w razie potrzeby kamień doczyścić metodą strumieniowo-ścierną**
Cegłę pod ekspozycję czyścić drobnym kruszywem kwarcowym lub polimerowym po wcześniejszym wykonaniu prób w celu doboru ciśnienia roboczego. Kamień można doczyścić kruszywem o granulacji 0,5-1mm. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać próbę. Próbę czyszczenia należy przedstawić nadzorowi konserwatorskiemu.
- **zdezynfekować cały wątek ceglany. W przyziemiu i w obszarach o widocznym porażeniu biologicznym zabieg przeprowadzić dwukrotnie.**
Dezynfekcję prowadzić przez natrysk z hydronetki, 2-3% roztworem biocydu Biotin-R w alkoholu etylowym. Po dezynfekcji martwą masę organiczną usunąć mechanicznie - doczyścić metodą strumieniowo-ścierną. Ekipę wykonującą zadanie wyposażyć w odzież i sprzęt ochrony osobistej i zapoznać z kartą charakterystyki substancji niebezpiecznej.
- **naprawić ceglane ościeża wraz z parapetami;**
Ceglane ościeża okienek piwnicznych wraz z parapetami należy naprawić, poprzez wymianę zniszczonych cegieł, uzupełnienie brakujących cegieł, przelicowanie uszkodzonych powierzchniowo cegieł, ujednolicenie kolorystyczne, wyspoinowanie ceglanych ościeży, zgodnie z pierwotną formą (kształt pierwotnej spoiny - spoina trójkątna). Cegły do uzupełnień powinny posiadać te same lub zbliżone parametry fizyko-chemiczne do pierwotnych cegieł, przeznaczonych do zachowania.
- **spoiny w wątku kamiennym i ceglany uzupełnić zaprawą np. [REDAKTOWANE] f-my [REDAKTOWANE] w kolorze jasnym np.: nr 55**
Spoiny wątku kamiennego i ceglanoego należy wykonać wg pierwotnej formy zachowanej pod cementowym spoinowaniem wtórnym. Pierwotna spoina ceglanych ościeży trójkątna, cofnięta z lica cegły. Ostateczną formę:

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

kształt, uziarnienie oraz kolor spoin wątku kamiennego i ceglanego należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim, po wykonaniu odkrywek pierwotnych spoin i wykonaniu prób na wybranym odcinku cokołu.

4.9.2 LICO ELEWACJI

W celu zabezpieczenia pierwotnego lica tynkowanego elewacji oraz przywrócenia mu pierwotnej formy należy:

- **przed oczyszczeniem elewacji wykonać szablony do ciągnięcia elementów sztukatorskich na podstawie najlepiej zachowanego detalu.**
Kształt profili odwzorować z użyciem profilomierza lub metodą tradycyjną, za pomocą glinianych odcisków. Szablony wykonać z blachy stalowej stabilizowanej w drewnianych sankach lub ze styroduru.
- **usunąć wtórne oraz zniszczone, niekwalifikujące się do zachowania tynki**
*Wstępna ocena stanu zachowania zapraw wskazuje, że liczyć należy się z wymianą większości tynków na powierzchniach płaskich. Ostateczną kwalifikację zapraw do usunięcia powinien przeprowadzić obecny in-situ, podczas tego zabiegu, dyplomowany konserwator zabytków. **Zachować bezwzględnie tynki z dekoracją malarską – iluzjonistyczną** oraz jak najwięcej oryginalnego detalu architektonicznego. Prace wykonywać pod stałym nadzorem konserwatorskim.*
- **po odsłonięciu wątku wykonać ekspertyzę konstrukcyjną murów obwodowych, na całej powierzchni elewacji występują liczne spękania o charakterze strukturalnym.**
Oceń rzeczywisty zakres zniszczeń i zaplanować rozmieszczenie oraz ilość kotew stabilizujących, ew. opracować alternatywny sposób wzmocnienia konstrukcji.
- **usunąć zdestruowane powyżej 70% cegły**
Usunąć cegły zniszczone strukturalnie przez sole, korozję biologiczną, oraz materiał niegwarantujący dostatecznej przyczepności zapraw tynkarskich. Zabieg prowadzić rezerwowo zwracając uwagę, aby nie uszkodzić cegieł zdrowszych.
- **usunąć zdestruowane spoiny z wątku ceglanego**
Usunąć materiał rozkruszony, wykazujący oznaki zasolenia i dezintegracji granulanej. Spoinę usuwać na głębokość min. połowy cegły, w celu umożliwienia wprowadzenia maksymalnej ilości materiału spełniającego wymogi konserwatorskie.
- **oczyszczyć metodą hydrodynamiczną odsłonięty watek ceglany, w razie potrzeby cegłę doczyścić metodą strumieniowo-ścierną**
Cegłę nie przeznaczoną pod ekspozycję oczyścić tylko w zakresie niezbędnym dla uzyskania prawidłowej przyczepności zapraw tynkarskich.
- **zdezynfekować cały watek ceglany. W przyziemiu i w obszarach o widocznym porażeniu biologicznym zabieg przeprowadzić dwukrotnie.**
Dezynfekcję prowadzić przez natrysk z hydronetki, 2-3% roztworem biocydu Biotin-R w alkoholu etylowym. Po dezynfekcji martwą masę organiczną usunąć mechanicznie - doczyścić metodą strumieniowo-ścierną. Ekspertę wykonującą zadanie wyposażyć w odzież i sprzęt ochrony osobistej i zapoznać z kartą charakterystyki substancji niebezpiecznej.
- **stabilizację spękań pionowych proponuje się wykonać z użyciem systemu [REDAKTOWANE]-f-my [REDAKTOWANE].**
Kotwy montować na zaprawie systemowej, w spoinie, na głębokości około 5cm. Rozstaw i ilość element stabilizujących dobrać wg. ekspertyzy technicznej i zaleceń producenta.
- **przywrócić pierwotną wysokość ścian szczytowych udokumentowaną w rysunkowych wytycznych konserwatorskich. Watek ceglany uzupełnić nową cegłą osadzoną na zaprawie wapienno-trasowej np.: [REDAKTOWANE] f-my [REDAKTOWANE].**
Należy użyć cegły o zbliżonych parametrach mechaniczno-fizycznych do materiału oryginalnego. Poza uzupełnieniem ewidentnych ubytków zaleca się też wymianę w całości 2 górnych rzędów korony murów na całym obwodzie oraz cegieł w gniazdach belek stropowych. Materiał ten był przez długi czas narażony na działanie czynników biologicznych i atmosferycznych.
- **spoiny w nieekspozowanym wątku ceglany (przeznaczonym pod tynk)**
Spoinowanie uzupełnić zaprawą wapienno-trasową [REDAKTOWANE]

- **tynki osłabione, zakwalifikowane do zachowania zabezpieczyć (np.: okolice dekoracji iluzjonistycznej)**
Tynki pierwotne należy wzmocnić hydrofilnym preparatem na bazie tetraetoksyilanu np. [REDAKTOWANE] f-my [REDAKTOWANE]. Krawędzie ubytków podkleić szpachlówką wapienno-trasową np.: [REDAKTOWANE] – [REDAKTOWANE].
- **tynki w obszarach płaskich zrekonstruować na zaprawie wapienno-trasowej w technologii [REDAKTOWANE], [REDAKTOWANE] / [REDAKTOWANE].**
Wyboru materiału dokonać po wykonaniu w/w napraw i ocenie kondycji podłoża. Uziarnienie tynków nowych należy dopasować do pierwotnych. Ostateczną wybór należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim po wykonaniu próby porównawczej. Nowe tynki należy nakładać metodą „z wolnej ręki” w technologii trójwarstwowej. Nie dopuszcza się występowania tzw. dniówek. Płaszczyzna lica powinna być jednolita, bez jakichkolwiek progów.
- **elewację scalić kolorystycznie z użyciem farb zolowo-krzemianowych np.: [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] zgodnie z historyczną kolorystyką, na podstawie wykonanych odkrywek (odcienie zieleni NCS S1502-G50Y) – patrz rozdział badania stratygraficzne.**
Próby kolorystyczne In-Situ wykonać na zwęglowaniu elewacji południowej i zachodniej (w celu oceny koloru w różnych warunkach oświetleniowych) i przedstawić do akceptacji nadzoru konserwatorskiego, autorskiego oraz przedstawiciela WUOZ właściwego dla obiektu.
- **montaż podtynkowy okablowania**
Wszelkie okablowanie prowadzone po elewacji należy wykonać podtynkowo. Instalacje należy wykonać przed pracami tynkarskimi i spoinowaniem.

4.9.3 DETAL ARCHITEKTONICZNY ELEWACJI

W celu zabezpieczenia pierwotnego detalu architektonicznego elewacji oraz odtworzenia brakujących lub zniszczonego należy:

- **przed oczyszczeniem elewacji wykonać szablony do ciągnięcia elementów sztukatorskich na podstawie najlepiej zachowanego detalu architektonicznego (np. gzyms podparapetowy, opaski okienne, gzyms międzykondygnacyjny, profile detalu ramowego, gzyms koronujący)**
Przed przystąpieniem do prac pierwotny detal oczyścić z nawarstwień malarskich, w celu uniknięcia zafatyzowania profilu. Kształt detalu odzorować z użyciem profilomierza lub metodą tradycyjną, za pomocą glinianych odcisków. Szablony wykonać z blachy stalowej stabilizowanej w drewnianych sankach lub ze styroduru.
- **oczyszczenie detalu architektonicznego z wtórnych nawarstwień malarskich i zapraw tynkarskich**
Prace powinny być wykonywane ręcznie, przy użyciu szpachelek, drobnych szczotek drucianych i nylonowych. W trakcie oczyszczania detal nie powinien ulec zniszczeniu. Krawędzie i profilowania powinny zostać zachowane w pierwotnej formie. Nie dopuszcza się zaokrąglania krawędzi poprzez szlifowanie.
- **usunąć wtórne oraz zniszczone, niekwalifikujące się do zachowania fragmenty detalu**
Prace poprzedzić oczyszczeniem detalu z wtórnych nawarstwień malarskich i zapraw tynkarskich. Ostateczną kwalifikację detalu do usunięcia powinien przeprowadzić obecny in-situ, podczas tego zabiegu, dyplomowany konserwator zabytków. Prace wykonywać pod stałym nadzorem konserwatorskim.
- **dezynfekować detal architektoniczny**
Dezynfekcję prowadzić przez natrysk z hydronetki, 2-3% roztworem biocydu Biotin-R w alkoholu etylowym. Po dezynfekcji martwą masę organiczną usunąć mechanicznie - doczyścić metodą strumieniowo-ścierną. Ekipe wykonującą zadanie wyposażyć w odzież i sprzęt ochrony osobistej i zapoznać z kartą charakterystyki substancji niebezpiecznej.
- **oczyścić metodą hydrodynamiczną wstępnie oczyszczony detal architektoniczny, w razie potrzeby doczyścić metodą strumieniowo-ścierną**
Detal architektoniczny ostatecznie oczyszczać drobnym kruszywem kwarcowym lub polimerowym po wcześniejszym wykonaniu prób w celu doboru ciśnienia roboczego.
- **detal architektoniczny, zakwalifikowane do zachowania wzmocnić hydrofilnym preparatem na bazie tetraetoksyilanu np. [REDAKTOWANE] f-my [REDAKTOWANE]**

- **naprawić detal architektoniczny przeznaczony do zachowania**
Miejsce zniszczenia profilowań należy uzupełnić a uszkodzone krawędzie wyprowadzić na ostro. Uzupełnienia powinny być dopasowane pod względem fizyko-chemicznym do elementów naprawianych. Drobne ubytki w profilach i retusz wykonać szpachlówką np. [REDAKTOR]. Ostatecznie naprawiony detal architektoniczny przeznaczony do naprawy, powinien wraz z odcinkami odtwarzanymi tworzyć jednolitą formę.
- **odtworzenie ciągnionego detalu architektonicznego brakującego lub odcinków zniszczonych i zdemontowanych**
*Detal architektoniczny należy wykonać zgodnie z pierwotną formą, na podstawie zdjętych przed przystąpieniem do prac profilowań. Ceglana podstawę detalu architektonicznego np. gzymsów należy naprawić, w sposób: niewielkie zniszczenia uzupełnić; zniszczone, zdegradowane cegły usunąć; ubytki po brakujących i usuniętych ceglach naprawić przy użyciu cegieł o parametrach fizyko-chemicznych powtarzających pierwotny materiał. Do montażu nowych cegieł oraz spoinowania należy zastosować odpowiednie pod względem konserwatorskim zaprawy wapienno-trasowe do murowania i spoinowania.
Detal ciągniony zrekonstruować z użyciem gotowych zapraw np. [REDAKTOR] f, my [REDAKTOR]. Uziarnienie zapraw dopasować do pierwotnej formy. Drogę szablonu stabilizować szynami nabitymi na tynk. Drobne ubytki w profilach i retusz wykonać szpachlówką [REDAKTOR].*
- **detal architektoniczny scalić kolorystycznie z użyciem farb żolowo-krzemianowych np.: [REDAKTOR] zgodnie z historyczną kolorystyką, na podstawie wykonanych odkrywek (odcienie zieleni – NCS S2005-G50Y)**
Próby kolorystyczne i In-situ wykonać na zwęglowaniu elewacji południowej i zachodniej (w celu oceny koloru w różnych warunkach oświetleniowych) i przedstawić do akceptacji nadzorowi konserwatorskiemu oraz przedstawiciela WUOZ właściwego dla obiektu.

4.9.4 DEKORACJA MALARSKA – OKNO ILUZYJONISTYCZNE

Zabiegi związane z konserwacją polichromii wykonuje dyplomowany konserwator zabytków, specjalista w zakresie konserwacji malarstwa i rzeźby polichromowanej, po uprzednim wykonaniu badań fizyko-chemicznych i opracowaniu technologicznego programu konserwatorskiego prac, przedłożonego do zaakceptowania nadzorowi konserwatorskiemu i autorskiemu, jak również właściwym służbom konserwatorskim (WUOZ w Toruniu).

Podstawowe prace polegać powinny na:

- wykonaniu wymaganych badań fizyko-chemicznych warstw malarskich i tynków
- oczyszczeniu powierzchni malarstwa na sucho (gąbki Wishab, gumka chlebowa) lub z użyciem pary wodnej, po wykonaniu prób
- ustabilizowaniu tynków oraz warstw malarskich np. niskostężonym roztworem żywicy [REDAKTOR] w Toulencie (3-5)
- rekonstrukcji brakujących tynków, zgodnych z pierwotną technologią. Pola imitujące szyby, posiadają wypełnienie z kruszywa krzemowego.
- wykonaniu rekonstrukcje brakujących fragmentów polichromii w technice żolowo-krzemianowej, poprzez punktowanie.

Ostateczną technologię zabiegów konserwatorskich ustalić należy na podstawie pozyskanych wyników z przeprowadzonych badań.

Oprócz prac związanych z konserwacją zachowanych polichromii, dopuszcza się także pełne odtworzenie dekoracji malarskiej – okien iluzjonistycznych w ślepych oknach elewacji południowej. Przed przystąpieniem do prac należy podjąć próbę odnalezienia ewentualnych śladów występowania niniejszej polichromii.

4.9.5 KRATY

Zachowane kraty w otworach okiennych piwnicznych należy:

- oczyścić metodą strumieniowo-ścierną, kruszywem kwarcowym o granulacji 0,5mm.
Metal zabezpieczyć powłoką antykorozyjną zawierającą cynk metaliczny – np. farba antykorozyjna [REDAKTOR] i wykończyć powłoką dekoracyjną w kolorze czarnym-matowym, np. farby chlorokaczkowe.

4.9.6 ELEMENTY OBCE

- Nie dopuszcza się montowania elementów obcych na elewacji bez zgody właściwego dla obiektu WUOZ.
- Zaleca się wszelkie elementy informacyjne oraz reklamowe montować na wolnostojących stojakach, gablotach, zaprojektowanych i uzgodnionych z WUOZ Toruń.
- Wszelkiego rodzaju podłączenia branżowe powinny być prowadzone podziemnie lub podtynkowo. Nie dopuszcza się prowadzenia okablowań po licu elewacji.
- Skrzynki techniczne np. elektryczne należy przenieść do wnętrza budynku, we wskazane przez konserwatora miejsce, w formie wpuszczonej w grubość ścian.

UWAGA!!!

Podane w programie konserwatorskim nazwy własne materiałów mają charakter przykładowy. Zastosowane materiały przez Wykonawcę powinny posiadać parametry podobne lub równe do podanych. Ostateczny wybór materiałów należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim. Właściwość zastosowania materiałów należy uzgodnić również z technologiemi właściwymi dla wybranego przez Wykonawcę producenta. Celem zachowania jednolitej technologii pod względem chemicznym, należy zastosować zaprawy, szpachlówki oraz farby jednego producenta.

4.10 SCHODY ZEWNĘTRZNE

4.10.1 SCHODY WEJŚCIOWE WSCHODNIE

Ze względu na zły stan zachowania schodów oraz ich wtórne przekształcenia, zaleca się wykonać nowe schody zgodnie z pierwotną formą. Na podbudowie ceglanej lub żelbetowej o stopniach i podeście granitowym.

Należy przeprowadzić przy schodach roboty budowlane, polegające na:

- usunięciu przylegającego do schodów drzewa oraz jego korzeni wchodzących pod schody i budynek. Prace należy wykonywać etapowo pod nadzorem konserwatorskim i budowlanym, w taki sposób, aby nie uszkodzić murów obwodowych budynku;
- oczyszczeniu gruntu wokół schodów z nawarstwień biologicznych tj. ziemi, liści, roślinności itd. przesłaniających pierwotną formę i wysokość schodów;
- po usunięciu drzewa i oczyszczeniu gruntu dokonaniu ponownej oceny stanu zachowania a w przypadku decyzji o ich rozbiórce, wykonać inwentaryzację pomiarowo-rysunkową rozbieranego elementu, celem odtworzenia pierwotnej formy i wielkości;
- wykonaniu stopni schodów z bloków granitowych z profilowanymi noskami wykonanych z granitu strzegomskiego o zewnętrznych powierzchniach płomieniowanych. Zaleca się wykonanie stopni z jednego bloku lub max. dwóch bloków o szer. 35 cm i wybranej wysokości 15, 16 lub 17 cm. Górne stopnie należy wykonać o min. 4 cm szersze celem wycięcia wrębu na płyty podestu.
- wykonaniu podestu wraz z progiem otworu drzwiowego z płyt granitu strzegomskiego płomieniowanego o grubości nie mniejszej niż 40mm. Podział płyt podestu należy uzgodnić ostatecznie z nadzorem, po wykonaniu konstrukcji schodów. Próg otworu drzwiowego należy wykonać z jednego elementu oddzielnego z wyciętym wrębem na skrzydło drzwiowe lub płyty w formie kontynuacji podestu. Płyty, od strony stopni powinny opierać się o wręb wycięty w górnym stopniu schodowym. Stopnie te powinny być szersze o min. 4 cm. Ostateczną formę podestu uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim.
- wykonaniu podstawy schodów oraz murowanej bariery poprzez powtórzenie pierwotnej formy oraz materiału z wykonaniem izolacji poziomej i pionowej zgodnie ze sztuką budowlaną i instrukcją montażową producenta dla wybranego systemu izolacji. Do odbudowy schodów dopuszcza się wykorzystanie materiałów współczesnych, parametrami fizyczno-chemicznymi odpowiadającymi pierwotnym (np. cegła, zaprawa, tynk). Poręcz murowanej bariery należy wykonać wg pierwotnego wzoru, o przekroju trapezu na podstawie o rozprofilowanej krawędzi. Profil stanowi powtórzenie dolnych profilowań gzymsu podokiennego.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Dopuszcza się podwyższenie bariery przez zamontowanie kutej poręczy, stalowej, o powierzchni młotkowanej, zabezpieczonej powierzchniowo. Ostateczną formę poręczy oraz jej wykończenie należy uzgodnić z nadzorem autorskim i konserwatorskim.

4.10.2 SCHODY WEJŚCIOWE PÓŁNOCNE

Ze względu na dostateczny stan zachowania schodów dopuszcza się wykonanie prac renowacyjnych schodów lub ich wykonanie, jako nowych powtarzających formę i wielkość pierwotnych przy założeniu, podbudowy ceglanej lub żelbetowej, o stopniach i podeście z granitu strzegomskiego.

Należy przeprowadzić roboty budowlane, polegające na:

- oczyszczeniu gruntu wokół schodów z nawarstwień biologicznych tj. ziemi, liści, roślinności itd. przesłaniających pierwotną wysokość schodów;
- po oczyszczeniu gruntu dokonaniu ponownej oceny stanu zachowania;
- uzgodnieniu z nadzorem konserwatorskim i autorskim ostatecznej formy schodów;
- wykonaniu podstawy schodów poprzez powtórzenie pierwotnej formy z wprowadzeniem izolacji zgodnie ze sztuką budowlaną. Do odbudowy schodów dopuszcza się wykorzystać materiał współczesny.
- wykonaniu stopni schodów z bloków granitowych z profilowanymi noskami, wykonanych z granitu strzegomskiego o zewnętrznych powierzchniach płomieniowanych. Zaleca się wykonanie stopni z jednego bloku lub max. dwóch bloków o szer. 35 cm i wybranej wysokości 15, 16 lub 17 cm.
Górne stopnie należy wykonać o min. 4 cm szersze celem wycięcia wrębu na płyty podestu.
- wykonaniu podestu wraz progiem otworu drzwiowego z płyt granitu strzegomskiego płomieniowanego o grubości nie mniejszej niż 40mm. Podział płyt podestu należy uzgodnić ostatecznie z nadzorem, po wykonaniu konstrukcji schodów. Próg otworu drzwiowego należy wykonać z jednego elementu oddzielnego z wyciętym wrębem na skrzydło drzwiowe lub płyty w formie kontynuacji podestu. Ostateczną formę uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim. Płyty powinny po obwodzie opierać się o wręb wycięty w górnych stopniach schodowych. Stopnie te powinny być szersze o min. 4 cm.

4.10.3 WERANDA PRZY ELEWACJI ZACHODNIEJ (patrz Rys. 18, 22)

Ze względu na niedostateczny stan zachowania podestu ze stopniami schodowymi dopuszcza się jego demontaż i wykonanie nowego według wymiarów nawiązujących do pierwotnego, a zgodnych z zaprojektowaną werandą. Dopuszcza się wykonanie podestu drewnianego na legarach i fundamencie z cegły palonej pełnej ze stopniami schodowymi prowadzącymi do ogrodu lub podestu i stopni z granitu strzegomskiego o fundamencie ceglany z zastosowaniem izolacji.

Dopuszcza się wykonanie przy werandzie podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Formę i materiał podjazdu należy uzgodnić z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków, po przedłożeniu projektu wykonawczego.

- Werandę należy wykonać z drewna sosnowego, konstrukcyjnego klasy C24 o wilgotności nie większej niż 23%. Pozbawionego sinizny, słoików podkorowych oraz sęków. Należy zastosować drewno wysokiej jakości, wąskosłoiste. Konstrukcję werandy należy wykonać metodami tradycyjnymi, przy zastosowaniu cieśleńskich połączeń montażowych zabezpieczanych drewnianymi kolkami, po uzgodnieniu szczegółów z nadzorem konserwatorskim i autorskim. Całą konstrukcję drewnianą werandy, powierzchniowo należy zabezpieczyć farbami do drewna w kolorze dopasowanym do stolarki lub olejami do drewna. Ostateczną formę i kolor zabezpieczenia należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim. Werandę należy przekryć dachem dwuspadowym pokrytym dachówką ceramiczną lub papą bitumiczną.

Uwaga! Ostateczny materiał i formę werandy z podestem należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

4.11 DACH

Ze względu na zły stan zachowania więźby dachowej i pokrycia dachowego zabytku, jak również ich niewłaściwą formę historyczną i konstrukcyjną, cały dach należy zaprojektować i wykonać jako nowy. Zaprojektowane prace powinny mieć charakter odtwarzający pierwotne rozwiązania, w zakresie systemu dachowego oraz typu i formy pokrycia dachowego, jak również orynnowania, uwzględniając poniższe wytyczne i założenia konserwatorskie, opracowane na podstawie badań architektonicznych i dawnego rzemiosła ciesielskiego.

4.11.1 Konstrukcja dachowa:

- a) należy odtworzyć pierwotny system konstrukcji dachowej, drewnianej, płatwiowo-rozporowej stolcowej lub stolcowo-wieszarowej z ramą kolankową, ustalony na podstawie badań architektonicznych szczytów budynku oraz elementów pierwotnej konstrukcji dachowej zastosowanych wtórnie w zabytku;
- b) więźbę dachową należy wykonać przy zastosowaniu tradycyjnych złącz ciesielskich kolkowanych np. złącz nakładkowych na nakładkę pletwową lub zaczepową, złącz czopowych i ewentualnie stalowych okuć tj. klamry i płaskowniki;
- c) zaleca się przynajmniej dwa boki wszystkich eksponowanych elementów konstrukcyjnych ociosać imitując ręczną obróbkę drewna, a pozostałe eksponowane nieznacznie wygładzić;
- d) konstrukcja powinna być wykonana z drewna litego, sosnowego, wąskosłoistego, o wysokich parametrach technicznych, w I i/lub II klasie. Drewno powinno charakteryzować się: równoległym układem włókien w stosunku do krawędzi oraz małą ilością sęków. Drewno powinno być pozbawione zgnilizny, sinizny, chodników po owadach, jak również kory. Występowanie jakiegokolwiek ilości kory na drewnie konstrukcyjnym i uzupełniającym jest niedopuszczalne. Wszystkie elementy konstrukcji powinny być zaimpregnowane ciśnieniowo lub w kąpielu, przy zastosowaniu bezbarwnych środków owado- i grzybobójczych, jak również ogniodpornych. Drewno po impregnacji powinno posiadać normatywną wilgotność w wysokości 18%;
- e) kolki drewniane do zabezpieczenia złącz nakładkowych i czopowych należy wykonać z drewna dębowego, w formie czterobocznych listew o zastrzonym jednym końcu i przekroju nieznacznie większym od nawierconych otworów, a po montażu przyciętych i uformowanych od strony bicia w wielobok;
- f) wszystkie okucia stalowe należy ocynkować, przynajmniej na zimno i zabezpieczyć powierzchniowo farbą akrylową w kolorze grafitowym;
- g) wszystkie docięte złącza ciesielskie oraz kolki konstrukcji należy poddać przynajmniej dwukrotnej impregnacji, przez pędzlowanie środkami owado- i grzybobójczymi oraz ogniodpornymi, bez zastosowania barwnika. Do impregnacji zaleca się zastosować impregnat np. ██████████

4.11.2 Pokrycie dachowe:

- a) zakłada się odtworzenie pokrycia dachowego z dachówki ceramicznej esówki w kolorze naturalnym, montowanej na pełnym podkładzie z desek układanych stroną dordzeniową do góry i łączonych na długości na krokwiach (wymiar minimalny deski: 35 mm grubość, szerokość do 150 mm), zabezpieczonych papą podkładową na welonie z włókien szklanych lub membraną wstępnego krycia trój- lub czterowarstwową oraz na kontrlatkach i latach. Wzór i kolor dachówki ostatecznie należy przedstawić do akceptacji nadzorowi konserwatorskiemu. Dachówka powinna, formą i wielkością, nawiązywać do historycznych dachówek esówek.
- b) kalenicę dachu należy zabezpieczyć gąsiorami ceramicznymi z noskami, według historycznej formy, edytowanymi do wybranego typu dachówki. Wzór gąsiora należy ostatecznie uzgodnić z nadzorem konserwatorskim.
- c) wykonując pokrycie dachowe należy pozostawić szczeliny wentylacyjne przy koronie murów oraz w kalenicy, tak aby zachować prawidłową wentylację warstw pokrycia dachowego.

- a) dachówkę należy przed jej montażem, właściwie rozmierzyć na dachu tak, aby występowały pełne rzędy poziome a na krańcach połaci znajdowały się całe dachówki lub jej połowy. Zalecane jest symetryczne zakończenie połaci fałą. Dachówkę należy układać od szczytu do szczytu, przy zachowaniu odstepu od szczytu nie większego niż 2, 3 cm. Pokrycie dachowe należy tak zamontować, aby linia kąta nachylenia połaci, po przedłużeniu nad rynnę, znajdowała się max. 3 cm nad jej zewnętrzną krawędzią;
- b) dachówki z różnych palet należy przemieszać, aby nie wystąpiły powierzchniowe różnice kolorystyczne;
- c) przy montażu pokrycia należy zastosować grzebienie (wróblówki) lub taśmy wentylacyjne okapu oraz taśmy wentylacyjne kalenicy, w kolorze dachówki. Taśmy kalenicowe należy tak montować, aby ich krawędzie nie wychodziły poza linię gąsiorów.;
- d) w połaci zachodniej dopuszcza się montaż połaciowych okienek dachowych, oszklonych, pełniących jednocześnie funkcję wylazu przy kominie. Okienka powinny mieć formę historyczną.;
- d) do mocowania wszystkich elementów pokrycia należy stosować gwoździe lub wkręty ocynkowane.

4.11.3 Opierzenia blaszane

- a) styki wszystkich połaci dachowych ze szczytami, kominami oraz okienkami dachowymi, należy zabezpieczyć opierzeniem z blachy cynkowo-tytanowej niepatynowanej o grubości 0,60. Opierzenie powinno być wykonane w formie dwuczęściowej, górnej listwy wpuszczonej w szczyt lub komin i dolnej rynienki z rąbkem stojącym, połączonej z górną listwą na rąbek. Opierzenie przy szczytach nie powinno wystawać ponad fałę dachówki nie więcej niż 20mm Ostateczną formę opierzenia należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim.
- b) do mocowania wszystkich elementów opierzenia należy stosować gwoździe lub wkręty ocynkowane, edytowane przez producenta blachy.

4.11.4 Orynnowanie:

- a) orynnowanie należy wykonać z blachy cynkowo-tytanowej niepatynowanej o grubości 0,70 mm i podzespołów orynnowania wybranego producenta; zaleca się zastosowanie rynien i rur spustowych nie mniejszych niż 150 mm średnicy, a nie większych niż 180mm.;
- b) należy wykonać orynnowanie w formie historycznej, jako rynien leżących na gzymsie koronującym elewacje wzdłużne oraz rur spustowych przechodzących przez gzyms. Rury należy zamontować z właściwym pod względem technicznym spadkiem na dwie strony.;
- c) pas nadrynnowy oraz podrynnowy leżący na gzymsie należy wykonać z blachy cynkowo-tytanowej niepatynowanej o grubości 0,60. Wszystkie łączenia odcinkowe pasów powinny być wykonane na rąbek leżący i zgodnie z wymogami producenta. Pas podrynnowy powinien być wykonany wulstem lub kapinosem.;
- d) do montażu rur spustowych należy wykorzystać zachowane pierwotne miejsca montażu, znajdujące się przy końcówkach gzymsów koronujących;
- e) montaż nowego orynnowania z blachy cynkowo-tytanowej niepatynowanej, należy wykonać według sztuki dekarzkiej, obowiązującymi normami oraz w uzgodnieniu z nadzorem budowlanym i konserwatorskim, jak również zgodnie z instrukcją montażu producenta orynnowania;
- f) rynny na łączeniach powinny być lutowane od wewnątrz i klejone od zewnątrz z zachowaniem odpowiednich zakładów nie mniejszych niż 10cm.
- g) mocowanie rur spustowych należy wymierzyć w ten sposób, aby montaż haków nastąpił w licu elewacji a nie w detalu architektonicznym.

4.11.5 Termoizolacja połaci dachowych

- a) dopuszcza się wprowadzenie termoizolacji połaci dachowych, w systemie międzykrokwiowym lub nakrokwiowym zewnętrznym;
- b) zaleca się wybór systemu opartego na materiałach naturalnych np. systemie termoizolacji z włókna drzewnego, jutowego, konopnego itd.;
- c) w przypadku wyboru systemu międzykrokwiowego, należy go zaprojektować tak, aby dolna powierzchnia krokwi pozostała odsłonięta, a wykończenie przestrzeni międzykrokwiowej było wycofane od krawędzi krokwi przynajmniej 30mm;
- d) zaleca się wykończenie przestrzeni międzykrokwiowych naturalnymi płytami glinianymi, zastępującymi tradycyjne płyty g-k, montowanymi na drewnianym ruszcie, zgodnie ze specyfikacją techniczną producenta płyt i wykończonymi cienkowarstwową, drobnoziarnistą zaprawą glinianą lub wapienną zgodnie ze specyfikacją producenta płyt.
- e) wykończenie międzykrokwiowe należy zabezpieczyć farbą glinianą lub krzemianową, przez malowanie ławkowcem, w ruchu wertykalnym, z widocznym śladem pędzla; ostatecznie typ farby oraz kolor należy dopasować do zastosowanego materiału wykończenia przestrzeni międzykrokwiowych;
- f) eksponowane we wnętrzach elementy drewniane lub ich powierzchnie, po uprzednim właściwym przygotowaniu estetycznym przez: ręczne ociosanie toporem powierzchni eksponowanych, imitujące ręczną obróbkę drewna i/lub szcztokowanie i gładzenie powierzchni, należy zabezpieczyć powierzchniowo barwną lub bezbarwną lekką smołą drzewną sosnową lub olejem ze smołą z drzewa sosnowego np. firmy ██████. Ostateczny kolor impregnatu należy ustalić z nadzorem konserwatorskim i autorskim.

4.11.6 Kominy

- a) Wszystkie występujące kominy należy poddać pracom konserwatorsko-restauratorskim. Prace powinny polegać na:
 - oczyszczeniu powierzchniowym z wszelkich luźnych zabrudzeń, przy zastosowaniu miękkich szczotek drucianych;
 - oczyszczeniu powierzchniowym lica cegły po uprzednim dostosowaniu metody czyszczącej do stanu zachowania cegły;
 - usunięciu luźnych spoin;
 - usunięciu luźnych cegieł;
 - uzupełnieniu cegłą ubytków lub miejsc po wykutych ceglach;
 - uzupełnieniu spoinowania zaprawą wapienno-trasową edytowaną do fugowania;
 - impregnacja ceglanego lica.
- b) Kominy należy poddać bieżącej konserwacji pod połaciami dachowymi. Prace powinny polegać na:
 - oczyszczeniu powierzchniowym z wszelkich luźnych zabrudzeń i tynków,
 - uzupełnieniu brakujących tynków zaprawą wapienno – trasową w systemie trójwarstwowym, zgonie z kartami technicznymi producenta zapraw.
- c) w zawiązku z planowanym odtworzeniem pieców kaflowych i ich użytkowaniem, dopuszcza się przemurowanie kominów w całości na nowo, z wpuszczeniem np. przewodów ceramicznych, pod warunkiem zachowania pierwotnych parametrów materiałowych, ceglanego zwieńczenia kominów, jak również przekroju i kształtu kominów, a zwłaszcza kształtu komina północnego z zachowaną wnęką na wysokości poddasza i północno-zachodniego pomieszczenia.
- d) dopuszcza się powiększenie przekroju komina południowego, w parametrach nie większych niż wymiary komina północnego.
- e) jednocześnie dopuszcza się montaż w kominach czerpni wentylacji mechanicznej, zabezpieczonych żeliwną kratką. Wyloty wentylacyjne w pomieszczeniach należy również zabezpieczyć żeliwnymi kratkami wentylacyjnymi o historycznej formie. Ostateczne umiejscowienie kratak, formę oraz kolor należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

4.11.7 Odgromienie

Zaleca się zastosowanie ochrony odgromowej zewnętrznej budynku oraz przestrzeni otwartych przy użyciu głowic z wczesną emisją lidera typu np. [REDAKTOWANE]

4.12 UKŁAD PRZESTRZENNY WNEŹRZA (Rys. 10-15)

W dużej mierze układ przestrzenny wewnątrz zabytku jest pierwotny, dlatego należy go bezwzględnie zachować, z dopuszczeniem niewielkich zmian, dostosowujących wnętrze do nowych funkcji, poprzez:

- a) Piwnica:
 - demontaż wypełnienia ceglanego arkady środkowej, południowej, zastępując je szklanym wypełnieniem z przejściem drzwiowym;
 - obniżenie posadzek o około 20 cm z przywróceniem historycznych posadzek;
 - b) Parter:
 - demontaż wtórnych ścianek działowych o niepełnej wysokości, umieszczonych w pomieszczeniu usytuowanym w narożniku północno-zachodnim zabytku;
 - montaż nowego podziału niniejszego pomieszczenia lekką ścianką, oszkloną w górnej partii, w celu wydzielenia pomieszczenia sanitarnego i socjalnego; przy jednoczesnej możliwości przyszłościowego otworzenia dostępu do pomieszczenia socjalnego od strony drzwi wejściowych północnych, poprzez pomniejszenie planowanego obecnie sanitariatu.
 - przekucie otworu drzwiowego w ścianie wschodniej małej sieni, umieszczonego naprzeciwko otworu drzwiowego ściany zachodniej pomieszczenia i powtarzającego jego wymiary.
 - c) Poddasze:
 - adaptację przestrzeni poddasza na: salę np. multimedialną z aneksem kuchennym po południowej stronie; dwa pokoje z własną łazienką i łazienką ogólnie dostępną po północnej stronie poddasza i środkową część na salę ogólnie dostępną, pełniącą funkcję ekspozycyjną;
 - dopuszcza się częściowy demontaż jednej ze ścian szkieletowych części południowej w celu powiększenia sali multimedialnej, jak również nie zamykanie pomieszczenia od góry stropem;
 - adaptacja powinna być wykonana przy jednoczesnym zachowaniu substancji zabytkowej szkieletowych ścianek działowych oraz pierwotnego charakteru poddasza.
-

4.13 POSADZKI

1. Piwnica:

Ze względu na planowaną adaptację pomieszczeń piwnicznych na sale ekspozycyjne dopuszcza się obniżenie posadzki o około 20 cm, w celu podwyższenia pomieszczeń. Planowane elementy podbicia fundamentów należy ukryć pod poziomem posadzki. Dopuszcza się dwojaki sposób wykonania prac:

a) Wariant I – bez ogrzewania podłogowego z zachowaniem pierwotnej posadzki

W celu planowanego obniżenia poziomu posadzki, przy jednoczesnym zachowaniu substancji zabytkowej, w formie materiału i technologii pierwotnej posadzki należy:

- przed przystąpieniem do prac demontażowych pierwotnej posadzki, powierzchnie posadzki odgruzować, oczyścić z zanieczyszczeń, następnie udokumentować rysunkowo i fotograficznie;
- demontaż wykonać w sposób ostrożny, nieniszczący, substancji zabytkowej.
- zdemontowaną cegłę posadzkową składować i zabezpieczyć przed uszkodzeniami atmosferycznymi i mechanicznymi do czasu ponownego montażu, po uprzednim poddaniu poszczególnych cegieł niezbędnym pracom konserwatorskim, polegającym na

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

powierzchniowym oczyszczeniu cegły, ewentualnym odsoleniu i odgrzybieniu, wzmocnieniu strukturalnym oraz zaimpregnowaniu;

- przy projektowaniu obniżenia posadzki przyjąć właściwą wysokość obniżeniu, przyjmując miejsce dla pierwotnej technologii kładzenia posadzki na sucho, przy zastosowaniu właściwych warstw podłoża. Z wykonanej miejscowo odkrywki wynika, że posadzkę ceglana ułożono na warstwie żwiru. Pierwotną budowę podłogi należy sprawdzić ostatecznie w trakcie wykonywania prac i udokumentować fotograficznie oraz rysunkowo.
- w pomieszczeniach traktu tylnego piwnicy zalecane jest wykonanie glinianego klepiska (przy utwardzeniu i zabezpieczeniu powierzchniowymi współczesnymi metodami). Dopuszcza się również odtworzenie posadzki kamiennej wyrównanej zaprawą perlitową lub cementowo-wapienną (na bazie cementu białego) z dylatacją przy murach obwodowych i posadowienia arkad, jak również wykonanie posadzki ceglanej na wzór odtwarzanej w trakcie przednim.
- wszystkie prace należy wykonać według projektu budowlanego i programu konserwatorskiego.

b) Wariant II – z ogrzewaniem podłogowym, z odtworzeniem historycznej formy posadzki ceglanej

W celu planowanego obniżenia poziomu posadzki, przy jednoczesnym montażu instalacji ogrzewania podłogowego i odtworzeniu historycznej posadzki należy:

- przed przystąpieniem do prac demontażowych pierwotnej posadzki, powierzchnie posadzki odgruzować, oczyścić z zanieczyszczeń, następnie udokumentować rysunkowo i fotograficznie;
- demontaż wykonać w sposób ostrożny, nieniszczący, substancji zabytkowej. Elementy zdemontowane składować i zabezpieczyć przed uszkodzeniami atmosferycznymi i mechanicznym, w celu wykorzystania przy dalszych pracach remontowych zabytku.
- nową posadzkę należy wykonać według projektu budowlanego i projektu konserwatorskiego;
- wykonanie posadzki wylewanej i montaż ogrzewania podłogowego należy wykonać zgodnie ze sztuką budowlaną, przy bezwzględnym zachowaniu kanałów wentylacyjnych przy ścianach kamiennych i arkadach lub przynajmniej zaizolowanie ścian folią kubelkową. Zaleca się zastosowanie np. posadzek perlitowych na grunt;
- odtworzenie posadzki historycznej, ceglanej, o pierwotnym, udokumentowanym układzie, należy wykonać na całej powierzchni piwnicy, przy zatasowaniu ręcznie formowanych płytek ceglanych, o podwyższonym stopniu ścieralności, o wymiarach 290x140x15mm, układanych na kleju do płytek z trasem; następnie spoinowanych zaprawą trasową do fugowania i impregnowanych powierzchniowo, edytowanymi przez producenta środkami, przy zachowaniu matowego wykończenia.

2. Parter, poddasze – pomieszczenia sanitarne:

We wszystkich pomieszczeniach sanitarnych dopuszcza się montaż posadzek ceramicznych, imitujących podłogę deskową. Dopuszcza się zastosowanie płytek rektyfikowanych, bezspoinowych, o długości dopasowanej do szerokości pomieszczenia i kierunku będącym kontynuacją podłogi drewnianej. Szerokość, kolor oraz faktura płytek powinna być dopasowana do podłogi drewnianej. Płytki należy zamontować zgodnie z projektem budowlanym i wymogami producenta. Ostateczny wybór płytek należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim.

4.14 PODŁOGI

Wszystkie podłogi w budynku należy wykonać, jako drewniane, z desek pierwotnych zdemontowanych i poddanych konserwacji oraz nowych desek podłogowych litych lub warstwowych, dostosowanych do montażu suchej instalacji podłogowej grzewczej.

WARIANT I – podłogi z tzw. grzewczą instalacją podłogową suchą

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

1. Parter

Podłogi parteru, kondygnacji naziemnej, należy wykonać w dwojaki sposób w zależności od pomieszczeń, przy zachowaniu pierwotnej technologii:

- a) **Sień oraz mała sień:** w pomieszczeniach należy zastosować pierwotne deski podłogowe, przy zastosowaniu pierwotnej technologii i poprawie termoizolacyjnej, przez:
- usunięcie wtórnej posadzki betonowej w małej sieni;
 - zachowanie podłoża glinianego, wykonanego w dolnych partiach z gliny chudej lub gliny wymieszanej ze żwirem oraz górnych z gliny chudej wymieszanej z miałem ceramicznym i wapnem. Dopuszcza się obniżenie poziomu glinianego podłoża o kilka, kilkanaście centymetrów, w celu właściwego montażu podłogi z ogrzewaniem podłogowym oraz termoizolacji.;
 - zachowanie lub odtworzenie legarów drewnianych (w zależności od stanu zachowania) opartych końcami na odsadzce ścian fundamentowych, z jednoczesnym ich zabezpieczeniem od dołu papą bitumiczną na welonie. Kształt końcówek belek należy dostosować do projektowanej formy, w celu obniżenia legarów, zaleca się końcówki belek uformować w literę L i oprzeć nakładkowo na odsadzkach ścian fundamentowych;
 - zachowanie i udrożnienie pierwotnej wentylacji podłóg wykonanej niegdyś przy zastosowaniu ceramicznych kanałów poprzecznie zamontowanych w ścianach obwodowych i działowych. Kanały wentylacyjne od strony wewnętrznej należy zabezpieczyć siatką ocynkowaną o bardzo drobnych oczkach, uniemożliwiającą migrację pod podłogę owadów oraz gryzoni. Ostateczny sposób zabezpieczeń należy uzgodnić z nadzorem.;
 - w celu poprawy termoizolacyjnej podłóg dopuszcza się zasypanie pustki powietrznej pomiędzy legarami keramzytem impregnowanym o średnicy od 1 do 2 cm do edytowanym do podłóg na gruncie. Keramzyt należy ułożyć zgodnie ze specyfikacją techniczną producenta oraz projektem. Zalecane jest ułożenie keramzytu na czarnej agrowłókninie 100-150g/m² lub geowłókninie. Polepa gliniana oraz sklepienia przed usypaniem keramzytu powinny być osuszone zgodnie z wymogami i specyfikacją producenta materiału.
 - montaż grzewczej instalacji podłogowej w systemie suchym według projektu branżowego;
 - montaż warstwy wykończeniowej, w formie pierwotnej podłogi drewnianej poddanej konserwacji, o deskach łączonych na wpust-wypust i przybijanych pierwotnymi kutymi gwoździami.
 - docelowo podłogi powinny mieć poziom zachowujący 2 cm progi pomiędzy pomieszczeniami, obecne progi w zabytku wynoszą od 4 do 5 cm.
 - podłogi należy wykonać zgodnie z projektem budowlano-branżowym, konserwatorskim, specyfikacją producenta podłóg oraz pod stałym nadzorem konserwatorskim.
- b) **Salę wystawową, biuro, pomieszczenie socjalne i pomocnicze:** w pomieszczeniach dopuszcza się wykonanie nowych podłóg drewnianych, przy zachowaniu pierwotnej technologii wykonania i poprawie termoizolacyjnej przez:
- w pomieszczeniach niepodpiwniczonych - zachowanie podłoża glinianego, wykonanego w dolnych partiach z gliny chudej lub gliny wymieszanej ze żwirem oraz górnych z gliny chudej wymieszanej z miałem ceramicznym i wapnem. Dopuszcza obniżenie poziomu glinianego podłoża o kilka, kilkanaście centymetrów, w celu właściwego montażu podłogi z ogrzewaniem podłogowym oraz termoizolacji;
 - w pomieszczeniach podpiwniczonych – usunięcie gliny w przestrzeniach pomiędzy legarami; nie należy usuwać wypełnienia pach sklepiennych;
 - zachowanie lub odtworzenie legarów drewnianych (w zależności od stanu zachowania) opartych końcami na odsadzce ścian fundamentowych, z jednoczesnym ich zabezpieczeniem od dołu w pomieszczeniach niepodpiwniczonych papą bitumiczną na welonie. Kształt końcówek belek należy dostosować do projektowanej formy, w celu obniżenia legarów, zaleca się końcówki belek uformować w literę L;
 - zachowanie i udrożnienie pierwotnej wentylacji podłóg wykonanej niegdyś przy zastosowaniu ceramicznych kanałów poprzecznie zamontowanych w ścianach obwodowych i działowych.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Kanály wentylacyjne od strony wewnętrznej należy zabezpieczyć siatką ocynkowaną o bardzo drobnych oczkach, uniemożliwiającą migrację pod podłogę owadów oraz gryzoni. Ostateczny sposób zabezpieczeń należy uzgodnić z nadzorem.

- w celu poprawy termoizolacyjnej podłóg dopuszcza się zasypanie pustki powietrznej pomiędzy legarami keramzytem impregnowanym o średnicy od 1 do 2 cm edytowanym do podłóg na gruncie. Keramzyt należy ułożyć zgodnie ze specyfikacją techniczną producenta oraz projektem. Zaleca się układać keramzyt w pomieszczeniach niepodpiwniczonych na czarnej agrowłókninie 100-150g/m² lub geowłókninie. Polepa gliniana oraz sklepienia przed usypaniem keramzytu powinny być osuszone zgodnie z wymogami i specyfikacją producenta materiału.
- montaż grzewczej instalacji podłogowej w systemie suchym według projektu branżowego;
- montaż warstwy wykończeniowej, w formie podłogi drewnianej z dębowych desek podłogowych dwuwarstwowych łączonych na nakładkę lub wpust-wypust, o zachowanych wymiarach pierwotnej podłogi: szerokość desek od 20-35cm i długości dopasowanej do szerokości danego pomieszczenia;
- docelowo podłogi powinny mieć poziom zachowujący 2 cm progi pomiędzy pomieszczeniami, obecne progi w zabytku wynoszą od 4-5 cm;
- podłogi należy wykonać zgodnie z projektem budowlano-branżowym, konserwatorskim, specyfikacją producenta podłóg oraz pod stałym nadzorem konserwatorskim.

2. Poddasze:

We wszystkich pomieszczeniach poddasza, oprócz sanitarnych należy odtworzyć podłogi drewniane dostosowane do instalacji grzewczej podłogowej montowanej na sucho, z zachowaniem historycznej formy. Prace należy wykonać przez:

- montaż instalacji grzewczej na nowym stropie belkowym, zgodnie z projektem budowlano-branżowym oraz specyfikacją producenta
- warstwę wykończeniową, należy wykonać z dębowych desek podłogowych dwuwarstwowych łączonych na nakładkę lub wpust-wypust, o wymiarach desek nawiązujących do pierwotnej podłogi: szerokość desek od 20-35cm i długości dopasowanej do szerokości pomieszczenia. Długości desek należy dopasować do właściwej szerokości pomieszczeń. W przypadku wymogu łączenia desek na długości, łączenie powinno być w jednej linii przez całą długość danego pomieszczenia, lub połączenie powinno być wykonane przez montaż deski prostopadłej.
- docelowo podłogi powinny mieć poziom zachowujący 2 cm wysokość progów pomiędzy pomieszczeniami, obecne progi w zabytku wynoszą od 4-5 cm.

WARIANT II – podłogi tradycyjne bez ogrzewania podłogowego

1. Parter

We wszystkich pomieszczeniach należy zastosować pierwotne deski podłogowe, przy zastosowaniu pierwotnej technologii i poprawie termoizolacyjnej, przez:

- usunięcie wtórnej posadzki betonowej w małej sieni;
- zachowanie podłoża glinianego, wykonanego w dolnych partiach z gliny chudej lub gliny wymieszanej ze żwirem oraz górnych z gliny chudej wymieszanej z miałem ceramicznym i wapnem. Dopuszcza się obniżenie poziomu glinianego podłoża o kilka, kilkanaście centymetrów, w celu właściwego montażu podłogi z ogrzewaniem podłogowym oraz termoizolacji. W pomieszczeniach podpiwniczonych zaleca się usunięcie wypełnienia glinianego przestrzeni pomiędzy legarami.;
- zachowanie lub odtworzenie legarów drewnianych (w zależności od stanu zachowania) opartych końcami na odsadźce ścian fundamentowych, z jednoczesnym ich zabezpieczeniem od dołu papą bitumiczną na welonie lub osadzeniu na ceglanych słupkach (w części niepodpiwniczonej). Kształt końcówek belek należy dostosować do projektowanej formy, w

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

celu obniżenia legarów, zaleca się końcówki belek uformować w literę L i oprzeć nakładkowo na odsadzkach ścian fundamentowych;

- zachowanie i udrożnienie pierwotnej wentylacji podłóg wykonanej niegdyś przy zastosowaniu ceramicznych kanałów poprzecznie zamontowanych w ścianach obwodowych i działowych. Kanały wentylacyjne od strony wewnętrznej należy zabezpieczyć siatką ocynkowaną o bardzo drobnych oczkach, uniemożliwiająca migrację pod podłogę owadów oraz gryzoni. Ostateczny sposób zabezpieczeń należy uzgodnić z nadzorem;
- w celu poprawy termoizolacyjnej podłóg dopuszcza się zasypanie pustki powietrznej pomiędzy legarami keramzytem impregnowanym o średnicy od 1 do 2 cm do edytowanym do podłóg na gruncie. Keramzyt należy ułożyć zgodnie ze specyfikacją techniczną producenta oraz projektem. Zalecane jest ułożenie keramzytu na czarnej agrowłókninie 100-150g/m² lub geowłókninie. Polepa gliniana oraz sklepienia przed usypaniem keramzytu powinny być osuszone zgodnie z wymogami i specyfikacją producenta materiału;
- montaż warstwy wykończeniowej, w formie pierwotnej podłogi drewnianej poddanej konserwacji, o deskach łączonych na wpust-wypust i przybijanych pierwotnymi kutymi gwoździami; wykończonej powierzchniowo olejo-woskiem np. firmy ██████ bezbarwnym lub barwiącym. Ostateczny kolor olejo-wosku należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim;
- do uzupełnień podłóg drewnianych należy zastosować deski sosnowe, o odpowiedniej wilgotności, w klasie I, bezszęczne, wąskosłoiste, pozbawione jakichkolwiek wad biologicznych i mechanicznych, postarzane powierzchniowo strukturalnie i kolorystycznie, z dopasowaniem do poziomu starzyny desek pierwotnych;
- docelowo podłogi powinny mieć poziom zachowujący 2 cm progi pomiędzy pomieszczeniami, obecne progi w zabytku wynoszą od 4 do 5 cm.
- podłogi należy wykonać zgodnie z projektem budowlanym, konserwatorskim, specyfikacją producenta materiałów oraz pod stałym nadzorem konserwatorskim i autorskim.

2. Poddasze:

We wszystkich pomieszczeniach poddasza, oprócz sanitarnych należy odtworzyć podłogi drewniane dębowe, wykonane z drewna litego lub dwuwarstwowego:

- o odpowiedniej wilgotności, selekcionowanego, o szerokościach desek od 20-40 cm i grubości od 25-35 mm łączonych na nakładkę lub wpust-wypust. Długości desek należy dopasować do właściwej szerokości pomieszczeń. W przypadku wymogu łączenia desek na długości, łączenie powinno być w jednej linii przez całą długość danego pomieszczenia, lub połączenie powinno być wykonane przez montaż deski prostopadłej.
- docelowo podłogi powinny mieć poziom zachowujący 2 cm wysokość progów pomiędzy pomieszczeniami, obecne progi w zabytku wynoszą od 4-5 cm.

Uwaga!!!

Wszystkie podłogi należy wykończyć po obwodzie listwami podłogowymi. Zaleca się zachowanie jak największej ilości pierwotnych listew podłogowych. Nowe listwy podłogowe należy wykonać z odtworzeniem wymiarów oraz profilowania pierwotnych listew podłogowych oraz ich wykończenia.

4.15 ŚCIANY WEWNĘTRZNE

W ramach prac prowadzonych przy wewnętrznym licu ścian obwodowych oraz ścianach działowych dzielących wnętrza należy:

4.15.1 PIWNICA

- **usunąć tynki w obszarze ścian, sklepień i klatki schodowej.**
pozostawić tynki klatki schodowej od strony zejścia do piwnicy aż do poziomu podłogi parteru.
- **usunąć spoiny (wtórne) w wążku kamiennym.**

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- odsłonięty wątek muru i zachowane tynki oczyścić na sucho przez piaskowanie kruszywem stratnym – suchy lód.
ze względu na specyfikę pracy w zamkniętym pomieszczeniu zaleca się użycie metod minimalizujących zapylenie i ilość wody np.: oczyszczanie suchym lodem, lub parą wodną. na czas zabiegu zaleca się aktywne wentylowanie pomieszczeń.
- wątek ceglany uzupełnić cegłą o parametrach mechaniczno-fizycznych, kolorystyce i wielkości analogicznej do oryginału. Cegłę, przemurować na zaprawie trasowo-wapiennej np. [REDAKTOR].
drobne ubytki uzupełnić zaprawą [REDAKTOR], w razie potrzeby zaprawę dobarwiać w masie, w celu uzyskania optymalnego koloru. Zaleca się wykonanie uzupełnień w odcieniu nieco cieplejszym i jaśniejszym od oryginału.
- spoiny w wątku kamiennym i ceglany uzupełnić zaprawą wapienno-trasową [REDAKTOR], f-my [REDAKTOR].
kolor zaprawy dobrać na podstawie zachowanych spoin w wątku ceglany sklepienia. spoiny po związaniu „przepracować” w celu rozszczelnienia.

4.15.2 PARTER

- wykonać projekt aranżacji wnętrza uwzględniający funkcję pomieszczeń oraz zachowane stałe elementy wyposażenia piece, kuchnia etc. Braki wyposażenia uzupełnić elementami z epoki lub nowymi wzorowanymi na historycznych.
- po uprzątnięciu pomieszczeń wykonać ocenę mykologiczną ścian i posadzek.
wykonać odkrywki legarów podłóg parteru, przeprowadzić przy udziale konserwatora kwalifikację elementów do zachowania. Elementy drewniane: deski podłogowe, legary, porażone przez rozkład grzybiczy zdemontować i spalić. W obszarach, w których stwierdzono obecność grzybów domowych wybrać podsypki na głębokość ok 30cm. Elementy sąsiadujące w promieniu 50cm i grunt dezynfekować środkiem przeciwno-grzybiczym np.: [REDAKTOR] grzybobójczy, [REDAKTOR] itp.
- wykonać dezynsekcję elementów drewnianych wewnątrz pomieszczeń środkami na bazie permetryny i rozpuszczalników bezwonnych, np. [REDAKTOR].
Elementy porażone przez ksylofagi ich najbliższe otoczenie impregnować przez natrysk zgodnie z zaleceniem producenta.
- usunąć tynki zniszczone przez wilgoć i sole oraz porażone przez grzyby domowe.
W obszarach porażonych przez grzyby domowe usunąć tynki i spoiny na głębokość przynajmniej połowy cegły. Usunąć także cegły zniszczone przez sole i porażone przez grzyby domowe.
- odgrzybianie murów wykonać preparatem [REDAKTOR] grzybobójczy.
Zabieg wykonać przez natrysk z hydronetki. Ekipe odgrzybiającą wyposażyć w odzież i sprzęt ochrony osobistej oraz zapoznać z kartami technicznymi preparatu.
- usunąć wtórne powłoki malarskie wykonane w technikach odwracalnych – powłoki klejowe itp.
Powłoki emulsyjne i klejowe usuwać po zwilżeniu wodą lub parą wodną pod ciśnieniem.
- ubytki wewnątrz przemurować cegłą osadzoną na [REDAKTOR], wątek przygotować do tynkowania - wyspoinować do lica zaprawą [REDAKTOR].
- tynki wewnętrzne uzupełnić w technologii wapiennej.
Krawędzie zachowanych tynków zabezpieczyć szpachlówka mineralną np.: [REDAKTOR] f-my [REDAKTOR]. Ubytki uzupełnić wapienną zaprawą tynkarską [REDAKTOR]. Tynk zatrzeć na gładko.
- zrekonstruować powłoki malarskie w technice kompatybilnej z technologią oryginału, zgodnie z badaniami kolorystyki.
*Wykonać badania spoin dla zachowanych warstw historycznych. Przed przystąpieniem do prac wykonać pełnomiarowe odkrywki pierwotnych warstw malarskich. Odkrywki pierwotnych dekoracji malarskich powinny być wykonywane przez dyplomowanego konserwatora zabytków.
*Powłoki mineralne scalić farbami wapiennymi, powłoki na bazie spoin organicznych scalić farbami akrylonowymi.**
- przeprowadzić prace konserwatorsko-restauratorskie dekoracji malarskich ściennych w pomieszczeniach reprezentacyjnych znajdujących się w trakcie przednim i tylnym (pomieszczenie nr 2.1, 2.2, 2.4, 2.9 (patrz Rys. 24) , 2.10)

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Zachowane na ścianach dekoracje malarskie linearne o wzorach płycinowych należy poddać zabiegom konserwatorsko-restauratorskim. Zakres prac należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim, po opracowaniu programu technologicznego prac. Rys. 24 – inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa pierwotnej dekoracji malarskiej zachowanej na ścianach pomieszczenia nr 2.9.

4.15.3 PODDASZE

- **rozebrać więźbę dachową oraz uszkodzone części stropu i konstrukcji szkieletowej ścian działowych poddasza.**

Ściany działowe ustabilizować za pomocą stemplowania do czasu wymiany stropu.

- **po uprzątnięciu i zabezpieczeniu poddasza wykonać ocenę mykologiczną murów, zachowanych elementów konstrukcji szkieletowej i stropu.**
- **usunąć tynki zniszczone przez wilgoć i sole, w obszarach wykazujących porażenie przez grzyby domowe usunąć także spoiny na głębokości połowy cegły.**
- **usunąć wtórne powłoki malarski wykonane w technikach odwracalnych – powłoki klejowe itp.**
- **zdezynfekować ściany wewnętrzne środkiem grzybobójczym – [REDAKTOR] grzybobójczy.**
- **zakwalifikowane do pozostawienia elementy drewniane konstrukcji szkieletowej oczyścić mydłem do drewna przez pędzlowanie.**
- **drewno zachowanych elementów poddasza zdezynfekować biocydami, w zależności od charakteru porażenia [REDAKTOR], [REDAKTOR].**
- **ubytki wewnątrz przemurować cegłą osadzoną na zaprawie wapienno-trasowej [REDAKTOR] f-my [REDAKTOR], wążek wyspoinować do lica zaprawa murarską [REDAKTOR].**
- **tynki wewnętrzne uzupełnić w technologii wapiennej zgodnie z technologią przyjętą dla pomieszczeń mieszkalnych i użytkowych parteru.**
- **zrekonstruować powłoki malarskie w technice kompatybilnej z technologią oryginału, zgodnie z badaniami kolorystyki.**

Wykonać badania spoin dla zachowanych warstw historycznych. Powłoki mineralne scalić farbami wapiennymi, powłoki na bazie spoin organicznych scalić farbami akrylowymi.

4.16 SKLEPIENIA

Pierwotne sklepienia zamykające od góry pomieszczenia piwnicy należy poddać ekspertyzie konstrukcyjnej i ocenie statycznej a następnie poddać pracom konserwatorsko-restauratorskim, zgodnie z programem prac konserwatorsko-restauratorskich i ewentualnie projektu budowlanego (w przypadku wymogu ich wzmocnienia konstrukcyjnego). W ramach prac:

- **nie dopuszcza się przekuwania sklepień, ani ich przekształcania od strony wewnątrz piwnicznych;**
- **dopuszcza się odciążenie sklepień przez usunięcie warstwy gliny wypełniającej przestrzenie pomiędzy legarami podłóg parteru. Nie należy usuwać wypełnienia pach sklepiennych;**
- **dopuszcza się odciążenia sklepień, przez poprzeczny montaż legarów podłogowych parteru na odsadzkach fundamentów.**
- **usunąć tynki w obszarze sklepień.**

Ze względu na zły stan zachowania sklepień należy prace wykonywać ostrożnie.

- **odsłonięty wążek ceglany oczyścić na sucho przez piaskowanie kruszywem stratnym – suchy lód lub parą pod ciśnieniem.**

Ze względu na specyfikę pracy w zamkniętym pomieszczeniu zaleca się użycie metod minimalizujących zapylenie i ilość wody np.: czyszczenie suchym lodem, lub parą wodną. Na czas zabiegu zaleca się aktywne wentylowanie pomieszczeń.

- **wążek ceglany uzupełnić cegłą o parametrach mechaniczno-fizycznych, kolorystyce i wielkości analogicznej do oryginału. Cegłę, przemurować na zaprawie trasowo-wapiennej [REDAKTOR].**

Drobne ubytki uzupełnić zaprawą [REDAKTOR], w razie potrzeby zaprawę dobarwiać w masie, w celu uzyskania optymalnego koloru. Zaleca się wykonanie uzupełnień w odcieniu nieco cieplejszym i jaśniejszym od oryginału.

- **spoiny w wątku ceglany uzupełnić zaprawą wapienno-trasową** [REDAKTOWANE] **f-my** [REDAKTOWANE].

Kolor zaprawy dobrać na podstawie zachowanych spoin w wątku ceglany sklepienia. Spoiny po związaniu „przepracować” w celu rozszczelnienia

- **otynkowanie cienkowarstwowym tynkiem wapienno-trasowym podniebienia sklepień, jak również arkad**

Ostateczny sposób wykończenia sklepień należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim po oczyszczeniu lica i uzupełnieniu spoinowania.

4.17 STROPY

Ze względu na zły stan zachowania wszystkich występujących stropów w zabytku, dopuszcza się ich demontaż i montaż nowo zaprojektowanych, z zachowaniem pierwotnej konstrukcji i w miarę możliwości technologii.

1. Parter – wszystkie stropy parteru, pierwotne i wtórne należy zdemontować, wykonując w ich miejsce nowe stropy belkowe płaskie, wykonane według poniższych wytycznych:

- bezwzględnie należy zachować pierwotny poziom stropów oraz ich całkowitą grubość;
- belki stropowe należy wykonać, jako drewniane z sosnowego drewna litego lub klejonego wzdłużnie, o przekroju dopasowanym statycznie, o wilgotności normatywnej nie większej niż 18%; zamontowane w pierwotnych gniazdach po belkach stropowych, dających rozpiętość pomiędzy belkami od 80-90 cm;
- pułap dolny z sufitem należy wykonać z:
 - desek o grubości od 20-30mm i szerokości do 150mm oraz długości nie mniejszej niż dwie przestrzenie belkowe + szerokość 2 belek, ułożonych z na styk z 1cm przerwami, o wilgotności normatywnej drewna nie większej niż 18%;
 - podsiębitki z impregnowanych mat trzciniowych, nabijanych na pułap deskowym za pomocą gwoździ ocynkowanych; o styku stropu ze ścianami zabezpieczonym siatką tynkarską ocynkowaną lub aluminiową,
 - sufitu, z trójwarstwowego tynku wapiennego lub wapienno-trasowego;
- pułap środkowy ślepy: zaleca się wykonać z desek układanych na przekładkę lub połączonych na wpust-wypust, o szerokości nie większej niż 150 mm i grubości dopasowanej do obciążenia, montowanych wsuwkowo w belce stropowej, lub na listwach;
- termiczną izolację stropu zaleca się wykonać z sypanego perlitu lub keramzytu impregnowanego lub płyt drzewnych;
- strop od góry należy zamknąć ślepą podłogą drewnianą z desek lub płyt drzewnych oraz właściwej podłogi deskowej. Dopuszcza się również na belkach montaż suchej instalacji podłogowej grzewczej.
- strop należy wykonać zgodnie z projektem budowlanym, programem konserwatorsko-restauratorskim oraz specyfikacjami technicznymi producentów poszczególnych materiałów;

2. Poddasze – stropy drewniane nad pomieszczeniami poddasza dopuszcza się wykonać w dwojaki sposób:

a) nad pokojami i pomieszczeniami sanitarnymi:

- należy wykonać stropy belkowe płaskie, przy zastosowaniu technologii stropów belkowych płaskich parteru, przy czym funkcję belek stropowych pełnić będą jętki konstrukcji dachowej, a od góry strop zostanie zabezpieczony podłogą deskową z desek pierwotnych, pozyskanych z rozbiórki podłogi parteru lub poddasza.

b) nad salą multimedialną i aneksem kuchennym:

- dopuszcza się zamknięcie przestrzeni sufitowej deskowym pułapem górnym z podsiębitką i sufitem, w przestrzeniach międzybelkowych lub pozostawienie go w formie otwartej.
-

4.18 SCHODY WEWNĘTRZNE

A) SCHODY PIWNICZNE PÓŁNOCNE

Schody należy poddać zabiegom konserwatorsko-restauratorskim. Zalecane jest przywrócenie pierwotnej, ceglanej formy schodów, przez usunięcie wtórnej szlichty cementowej, a następnie przelicowanie stopni, płytkami ceglanyymi schodowymi ręcznie formowanymi parametrami dopasowanymi do pierwotnej cegły. Dopuszcza się montaż wzdłuż ściany prostej w formie stalowej poręczy, oksydowanej i młotkowanej powierzchniowo.

Ze względu na obniżenie posadzki w piwnicy dopuszcza się również wykonanie dodatkowego stopnia schodowego, na wzór pierwotnych. Do murowania i spoinowania należy zastosować zaprawy wapienno-trasowe edytowane do murowania i spoinowania.

B) SCHODY PIWNICZNE POŁUDNIOWE

Schody należy poddać zabiegom konserwatorsko-restauratorskim. Zalecane jest przywrócenie pierwotnej, ceglanej formy schodów, przez usunięcie wtórnej szlichty cementowej, a następnie przelicowanie stopni płytkami ceglanyymi schodowymi ręcznie formowanymi. Dopuszcza się montaż wzdłuż ścian prostej w formie stalowej poręczy, oksydowanej i młotkowanej powierzchniowo.

Ze względu na obniżenie posadzki w piwnicy dopuszcza się również wykonanie dodatkowego stopnia schodowego, na wzór pierwotnych. Do murowania i spoinowania należy zastosować zaprawy wapienno-trasowe edytowane do murowania i spoinowania.

C) SCHODY DREWNIANE NA PODDASZE

Schody należy poddać zabiegom konserwatorsko-restauratorskim polegającym na zachowaniu substancji zabytkowej, jej naprawieniu oraz odtworzeniu elementów brakujących, również zabudowy podschodowej z wejściem drzwiowym do piwnicy.

Wszystkie prace należy wykonać zgodnie z programem prac konserwatorsko-restauratorskich, ze sztuką konserwatorską oraz zgodnie ze sztuką rzemieślniczą stolarską, jak również pod stałym nadzorem autorskim i konserwatorskim. Elementy nieujęte, nieomówione w opracowaniu lub wynikłe podczas prac, należy uzgodnić z nadzorem autorskim lub konserwatorskim.

1. DEMONTAŻ SCHODÓW

- przed przystąpieniem do prac budowlanych w zabytku, każdy element schodów należy ponumerować, a następnie schody zdemontować i przewieźć do pracowni.

2. PRACE PRZY KONSTRUKCJI DREWNIANEJ

- oczyszczenie mechaniczne i chemiczne wtórnych nawarstwień malarskich, wykonywane etapowo, warstwowo. Metodą mechaniczną dopuszcza się oczyszczanie warstw spękanych wierzchnich. Natomiast wszystkie powłoki malarskie bezpośrednio przylegające do powierzchni drewnianej elementów należy usuwać metodami chemicznymi np. przy zastosowaniu żeli do usuwania starych warstw malarskich i lakierniczych niewchodzących w reakcję z podłożem np. [REDAKTOR];
- uzupełnienie kitami na bazie żywic niewielkich uszkodzeń konstrukcji do 2 cm²;
- naprawa poprzez flekowanie elementów uszkodzonych powyżej 2 cm²; flekowanie należy wykonać z drewna sosnowego, bez wad mechanicznych czy biologicznych lub chemicznych o wilgotności nie większej niż 10-16%; flekowanie należy montować zgodnie z kierunkiem słoju pierwotnego elementu; z nacięciami skośnymi krawędzi, przy zastosowaniu klejów odwracalnych;
- odtworzenie brakujących i zniszczonych elementów schodów zgodnie z pierwotną formą oraz w uzgodnieniu z nadzorem konserwatorskim;
- impregnacja całej stolarki środkami owado- i grzybobójczymi nie powodującymi zasolenia drewna;

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- wzmocnienie strukturalne drewna zabytkowego, przez impregnację bezbarwnymi środkami żywicznymi o dostosowanym stężeniu do nasiąkliwości drewna np. [REDAKTOWANE] 72;
- zabezpieczenie powierzchniowe stolarki kryjącymi warstwami malarskimi edytowanymi do starych powierzchni drewnianych, narażonych na znaczącą eksploatację. Poszczególne warstwy malarskie wraz z gruntem należy wykonywać zgodnie z kartą techniczną producenta farb. Ostatnią, wierzchnią warstwę malarską należy nakładać ręcznie płaskim pędzlem, wzdłuż biegu słoików drewna, w celu uzyskania płytkiej struktury pędzla. Każda warstwa ochronna, rozpoczynając od gruntu powinna być nałożona o właściwym natężeniu i prawidłowo wyszlifowana (pośrednie). Warstwy malarskie nie powinny posiadać struktury pomarańczy, co jest spowodowane nakładaniem jednorazowo grubej warstwy malarskiej lub zastosowaniem natryskowo gęstej farby.

3. KOLORYSTYKA

- należy odtworzyć pierwotną kolorystykę schodów określoną w badaniach kolorystyki. Ostateczną kolorystykę uzgodnić z nadzorem konserwatorskim.

4. MONTAŻ

- montaż ponowny schodów powinien być wykonany zgodnie z pierwotną formą, po zakończeniu robót budowlanych.

Uwaga! Wszystkie prace należy wykonać pod stałym nadzorem konserwatorskim.

4.19 STOLARKA OKIENNA

Ze względu na bardzo zły stan stolarki okiennej pierwotnej i wtórnej, zachowanej w otworach okiennych zabytku, dopuszcza się jej wymianę na nową, w konstrukcji krosnowej (piwnica) oraz jednoramowej (parter, poddasze), z odtworzeniem pierwotnych podziałów, proporcji elementów oraz profilowań. Dopuszcza się zaprojektowanie stolarki, o podwyższonym stopniu termoizolacji.

W związku z występowaniem, pierwotnie we wszystkich otworach okiennych parteru, drewnianych okiennic wewnętrznych, należy odtworzyć brakujące okiennice. Natomiast pojedyncze skrzydła okiennic, zachowane w wybranych otworach okiennych, należy bezwzględnie poddać pracom konserwatorsko-restauratorskim i zamontować w otworze okiennym np. sieni.

Nową stolarkę okienną oraz okiennice należy wykonać według wykonawczego projektu konserwatorskiego, opracowanego na podstawie konserwatorskiej inwentaryzacji pomiarowo-rysunkowej stolarki okiennej.

4.20 STOLARKA DRZWIOWA ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZA

1. Drzwi zewnętrzne wejściowe

Ze względu na zły stan zachowania, pierwotnej stolarki drzwiowej wejściowej, dopuszcza się jej wymianę na nową według pierwotnego wzoru, z zachowaniem podziałów, detalu oraz oszklenia, przy jednoczesnej poprawie termoizolacyjnej konstrukcji, z zachowaniem pierwotnego detalu w postaci zabytkowych okuć.

Nową stolarkę drzwiową należy wykonać według wykonawczego projektu konserwatorskiego, opracowanego na podstawie konserwatorskiej inwentaryzacji pomiarowo-rysunkowej stolarki drzwiowej.

2. Drzwi wewnętrzne:

Prace przy drzwiach wewnętrznych należy wykonać dwójako, poprzez:

- poddanie pracom konserwatorsko-restauratorskim zachowanych pierwotnych ościeżyn z profilowanymi opaskami i przyczółkami;

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- poddanie pracom konserwatorsko-restauratorskim zachowanych pierwotnych skrzydeł drzwiowych, zdemontowanych i zabezpieczonych przez właściciela obiektu;
- odtworzenie brakujących skrzydeł drzwiowych, dostosowując do pierwotnych ościeżyn;
- odtworzenie drzwi z ościeżynami w miejscu wtórnej stolarki;
- wykonanie nowych drzwi według pierwotnego wzoru dla otworów drzwiowych nowo przebitych lub wykonanych;

Wszystkie prace należy wykonać na podstawie wykonawczego projektu konserwatorskiego prac przy stolarce drzwiowej.

4.21 TERMOMODERNIZACJA ZABYTKU

Ze względu na znaczące wartości zabytkowe wszystkich elementów zabytku, poprawa termoizolacyjna budynku dopuszczalna jest tylko w nieznacznym zakresie, nie wpływających na formę i estetykę zabytku. W ramach poprawy termoizolacyjnej dopuszcza się:

- 1) ocieplenie podłogi na legarach, przez wypełnienie pustki powietrznej pomiędzy legarami keramzytem impregnowanym;
- 2) ocieplenie wnek podokiennych np. płytami perlitowymi, z częściowym zachowaniem wnek;
- 3) ocieplenie ścianek kolankowych oraz szczytów np. płytami perlitowymi, z zachowaniem lukowego zamknięcia wnek okiennych;
- 4) ocieplenie stropów parteru oraz pomieszczeń poddasza;
- 5) ocieplenie połaci dachowych;
- 6) wykonanie stolarki okiennej o podniesionych parametrach termoizolacyjnych;
- 7) wykonanie stolarki drzwiowej zewnętrznej o podniesionych parametrach termoizolacyjnych.

Przyjęte wytyczne i założenia konserwatorskie ustalone na podstawie badań i analizy formy, materiałów oraz technologii zabytku wpisanego do rejestru zabytku nie pozwalają na zastosowanie norm cieplnych, powszechnie stosowanych dla nowych budynków i termomodernizowanych.

4.22 INSTALACJA ELEKTRYCZNA

Istniejącą instalację elektryczną, pochodzącą najprawdopodobniej z 60-tych lat XX w. należy w całości zdemontować.

1. **Nową instalację elektryczną** należy wykonać w formie współczesnej zgodnie z wszelkimi wymogami norm budowlanych i sztuki branżowej, z zachowaniem zasad:
 - a) przewody poziome powinny być prowadzone w osłonach wzdłuż ścian pod podłogą
 - b) przewody naścienne np. prowadzone do włączników/wyłączników powinny być zamontowane natynkowo w piwnicy, podtynkowo na parterze i poddaszu. W celu ich montażu zabrania się wykuwania bruzd w pierwotnych kamiennych ścianach piwnicy oraz ceglanych parteru i poddasza. Przewód powinien być prowadzony w spoinach ceglanych lub kamiennych ścian. Punkty mocowania systemu natynkowego w piwnicy należy wykonywać w spoinach, nie w kamieniach. W przypadku ścianek działowych poddasza, dopuszcza się pierwotne elementy drewniane konstrukcji szkieletowej nawiercać poprzecznie.
 - c) przewody sufitowe należy prowadzić nadsufitowo, a przewód do lampy prowadzić przewiertem przez strop
 - d) montaż tablicy głównej lub/i rozdzielni: ze względu na znaczne wartości historyczne i artystyczne zabytku, tablice należy umieścić w miejscu najmniej widocznym, zaleca się montaż urządzeń np. na wschodniej ścianie pomieszczenia nr 9 (mała sień) lub na wschodniej ścianie bocznej klatki schodowej piwnicy. Tablice powinny być zamontowane wnekowo, zlicowane ze ścianą. Nie przewiduje się montażu jakiegokolwiek rodzaju tablic na elewacjach zabytku.

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

2. Punkty oświetleniowe:

- a) Piwnica: w piwnicy należy zaprojektować oświetlenie szynowe lub liniowe zamontowane na osi sklepień, dwu- lub czteropunktowe, z możliwością zmiany kierunku naświetlenia oraz pozycji punktu świetlnego.
 - b) Parter: we wszystkich pomieszczeniach parteru należy zaprojektować oświetlenie sufitowe, na skrzyżowaniu przekątnych poszczególnych pomieszczeń, z ilością punktów oświetleniowych dostosowanych do powierzchni
 - c) Poddasze: oświetlenie poddasza należy dopasować odpowiednio do zaprojektowanej funkcji pomieszczenia. Ze względu na znaczące zróżnicowanie funkcji pomieszczeń, każde z nich należy opracować indywidualnie. Przede wszystkim w części centralnej poddasza ogólnie dostępnej, należy zachować neutralny lub odtworzyć historyczny charakter punktów oświetleniowych.
3. Elewacje: nad wejściem głównym (wschodnim) oraz północnym (bocznym) należy zaprojektować po jednym punkcie świetlnym, natomiast wejście zachodnie (tylne) należy oświetlić poprzez oświetlenie wejścia do werandy.

4. Forma oświetlenia i pozostałych elementów:

a) Piwnica:

Włączniki/wyłączniki, gniazda elektryczne oraz punkty oświetleniowe powinny mieć charakter industrialny.

- zaleca się zastosowanie włączników ceramicznych według historycznej formy;
- natomiast oświetlenie szynowe lub liniowe w kolorze grafitowym, zawieszane pod strzałką sklepień, o punktach oświetleniowych neutralnych w formie, z możliwością zmiany kierunku naświetlenia i miejsca położenia. Ostateczną formę oświetlenia należy dopasować do projektu aranżacji i uzgodnić z nadzorem konserwatorskim.

WŁĄCZNIK/WYŁĄCZNIK CERAMICZNY KRZYŻOWY NATYNKOWY np. firmy ██████	GNIAZDO NATYNKOWE np. firmy ██████
	
ELEMENTY, RURKI ZŁĄCZA DO INSTALACJI NATYNKOWYCH np. firmy ██████	
	
PRZYKŁAD OŚWIETLENIA SZYNOWEGO ORAZ LINIOWEGO	

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

b) Parter, poddasze:

Włączniki/wyłączniki oraz gniazda elektryczne powinny mieć charakter historyczny. Formę lamp należy dostosować do historycznej ekspozycji danego pomieszczenia. W pomieszczeniach: socjalnym, biurowym oraz sanitarnym należy zastosować również włączniki, gniazda oraz oświetlenie historyzujące.

c) Elewacje:

Punkty oświetleniowe na elewacjach powinny być dostosowane do formy architektonicznej zabytku. Zaleca się, aby lampy wykonane były w formie np. kutych latarenek. Ostateczną formę oświetlenia należy uzgodnić z nadzorem konserwatorskim i autorskim.

4.23 INSTALACJA WOD.-KAN.

Zabytek nie został nigdy wyposażony w instalację wodno-kanalizacyjną. Nową instalację wodno-kanalizacyjną należy wykonać w sposób, jak najmniej ingerujący w substancję zabytkową:

- a) wszelkie zewnętrzne instalacje i przyłącza powinny być niewidoczne umieszczone w podziemnych studzienkach;
 - b) zalecane jest wykorzystanie do montażu instalacji wod.-kan pod fundamentami. odcinkowych odkopów fundamentów wykonywanych podczas ich podbijania. Nie dopuszcza się przekuwania fundamentów, ewentualnie można wykonać miejscowe przewierty.
 - c) piony instalacyjne powinny być wykonane w sposób estetyczny, ukryty. Dopuszcza się miejscowe przekucia lub przemurowania ceglanych ścian parteru, w celu ukrycia pionów;
 - d) poziomą instalację należy prowadzić w grubości podłogi lub stropów.
-

4.24 INSTALACJA GRZEWCZA

W związku z projektowanym ogrzewaniem zabytku, dopuszcza się montaż w całym budynku:

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

- instalacji grzewczej podłogowej w systemie suchym instalacji grzewczej podłogowej, z zachowaniem pierwotnej technologii podłóg na parterze i I piętrze;
- tradycyjnej instalacji grzewczej naściennej lub przyściennej, w postaci współczesnych grzejników żeberkowych wiszących lub stojących np. żeliwnych, umieszczonych we wnękach okiennych na parterze oraz na poddaszu pod oknami oraz pomiędzy nimi na ścianie kolankowej. W łazienkach dopuszcza się montaż grzejników drabinkowych;
- dopuszcza się montaż również instalacji grzewczej podłogowej w piwnicy w systemie suchym lub mokrym. Nie dopuszcza się montażu tradycyjnych grzejników naściennych, ewentualnie dopuszczalne jest ogrzewanie przyścienne o formie dostosowanej do charakteru wnętrza;
- całą instalację grzewczą należy umieszczać w poziomie podłóg, a grzejniki podłączać dołem. Należy unikać nadmiernego kucia i przekuwania przelotowego ścian;
- wszystkie instalacje należy wykonać zgodnie z projektem branżowym oraz wytycznymi konserwatorskimi dla podłóg i posadzek lub ścian.

Dodatkowo zalecane jest odtworzenie ogrzewania tradycyjnego, odtwarzanymi piecami kaflowymi oraz kuchnią kaflowa z kapturem. Dopuszcza się odtworzenie tradycyjnego ogrzewania tylko w pionie północnym, w kuchni i sąsiadującej Sali wystawowej i biurze.

4. 25 WYPOSAŻENIE WNEŹRZ

Ze względu na projektowaną funkcję muzealną budynku, należy bezwzględnie odtworzyć wyposażenie wewnątrz zgodnie z ich pierwotną funkcją, zgodnie z czasem powstania i historią zabytku, z uwzględnieniem pierwotnej kolorystyki i dekoracji ścian oraz zachowanego i poddanego pracom konserwatorsko-restauratorskim detalu architektonicznego w postaci stolarki okiennej, drzwiowej oraz schodowej. Należy we wszystkich wskazanych pomieszczeniach odtworzyć piece kaflowe. Wskazane byłoby zamontowanie zabytkowych pieców kaflowych, sprawnych technicznie, sprzedawanych na rynku wtórnym, a pochodzącym z budynków mieszkalnych historycznych. Piece powinny być w miarę możliwości dopasowane do pierwotnej wielkości pieców, po których zachowały się w podłogach przedmiotowego zabytku, ich podstawy stalowe i ceglane oraz wtórnie zamurowane w ścianach działowych otwory piecowe.

- 1. ZAKRES PRAC NIEUJĘTY W PROGRAMIE KONSERWATORSKIM LUB WYNIKŁY W TRAKCIE PROWADZENIA PRAC KONSERWATORSKICH LUB ROBÓT BUDOWLANYCH NALEŻY WCZEŚNIEJ UZGODNIĆ Z NADZOREM KONSERWATORSKIM I AUTORSKIM.**
- 2. WSZELKIE ZMIANY W PROGRAMIE I PROJEKTACH WYKONAWCZYCH WPROWADZANE PRZEZ INWESTORA LUB WYKONAWCĘ WYMAGAJĄ ZGODY NADZORU AUTORSKIEGO I KONSERWATORSKIEGO.**
- 3. ZE WZGLĘDU NA SPECYFIKĘ ZADANIA, JAK RÓWNIEŻ BRAK LUB UTRUDNIIONY DOSTĘP DO WYBRANYCH CZĘŚCI OBIEKTU, DOPUSZCZALNE JEST WPROWADZENIE ZMIAN ZE STRONY NADZORU AUTORSKIEGO POD WZGLĘDEM ZASTOSOWANYCH MATERIAŁÓW I FORM, W TRAKCIE PROWADZENIA PRAC.**
- 4. PODANE W PROGRAMIE KONSERWATORSKIM NAZWY WŁASNE MATERIAŁÓW SĄ PRZYKŁADOWE. DOPUSZCZA SIĘ ZASTOSOWANIE MATERIAŁÓW INNYCH FIRM O PARAMETRACH I WŁAŚCIWOŚCIACH FIZYKO-CHEMICZNYCH RÓWNYCH LUB PODOBNYCH PODANYM W PROGRAMIE.**

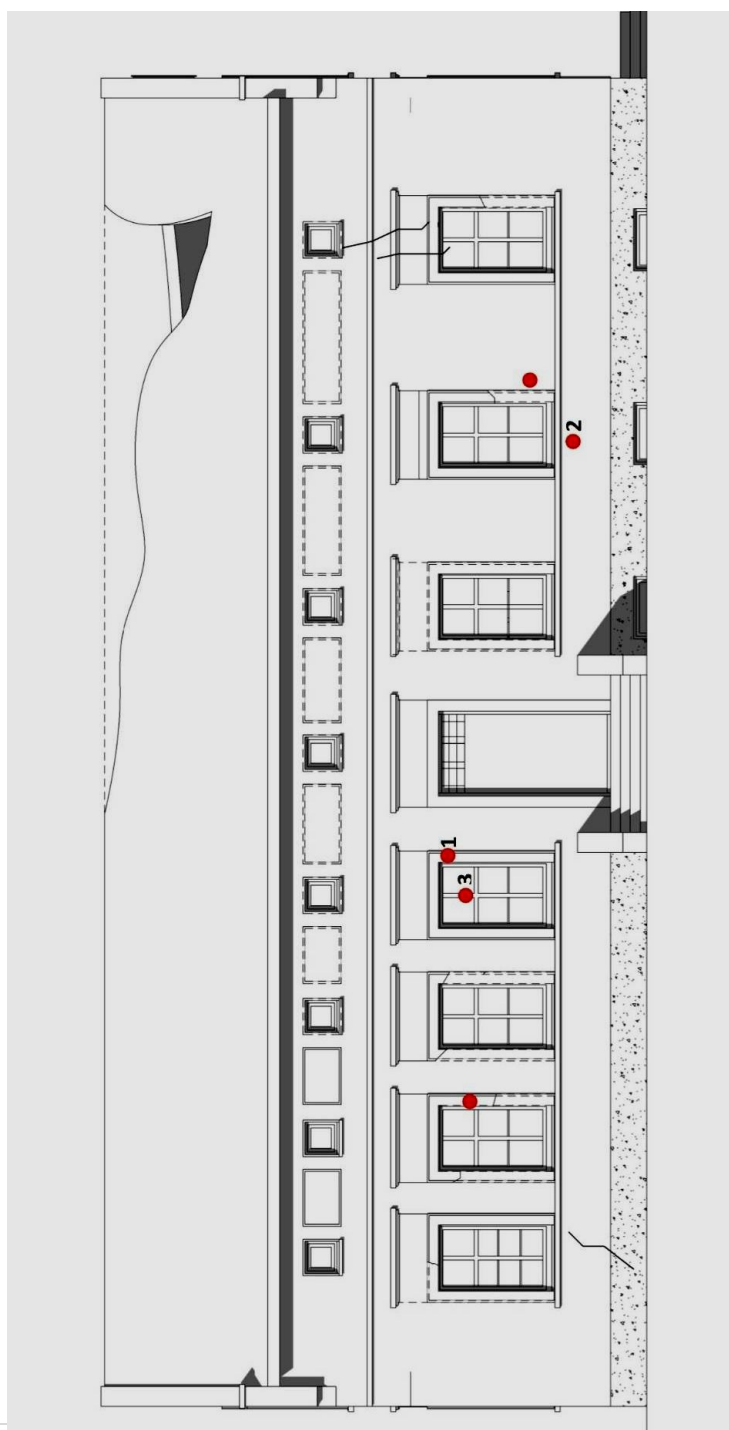
OPRACOWANIE PROGRAMU KONSERWATORSKIEGO:
MGR EWA BOŻEJEWICZ
MGR DOBROMIR DOMBEK

Rozdział 5. BADANIA KONSERWATORSKIE WARSTW MALARSKICH

Badania konserwatorskie występujących na elewacjach i wewnątrz warstw malarskich wykonano, w celu określenia pierwotnej kolorystyki oraz określenia występowania malarskich dekoracji ściennych. Badania wykonano w formie miejscowych odkrywek sondażowych oraz wykonania makrofotografii z pogłębieniem ostrości pobranych miejscowo próbek.

5.1 BADANIA PIERWOTNEJ KOLORYSTYKI ELEWACJI

MIEJSCA WYKONANIA ODKRYWEK

**DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.**

ODKRYWKA NR 1

**DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.**

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Fot. 1 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości.

Lokalizacja: naczółki oraz opaski wokół okien na elewacji frontowej.

Obserwacja: pierwsza warstwa wymalowania znajdująca się bezpośrednio na tynku zachowała się szczątkowo. Głównie zachowała się warstwa żółto-czerwonego wtórnego przemalowania.

Wniosek: prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska w odcieniu zieleni. Ciemniejszy odcień zieleni zidentyfikowano na elementach dekoracyjnych jak gzymsy, opaski okienne, naczółki. Jaśniejszy odcień zieleni znajduje się na płaskich elementach elewacji jak tynki.

Na makrofotografii fragmentu opaski okiennej widoczny kolor zielony, na nim znajduje się warstwa czerwieni, wtórna.

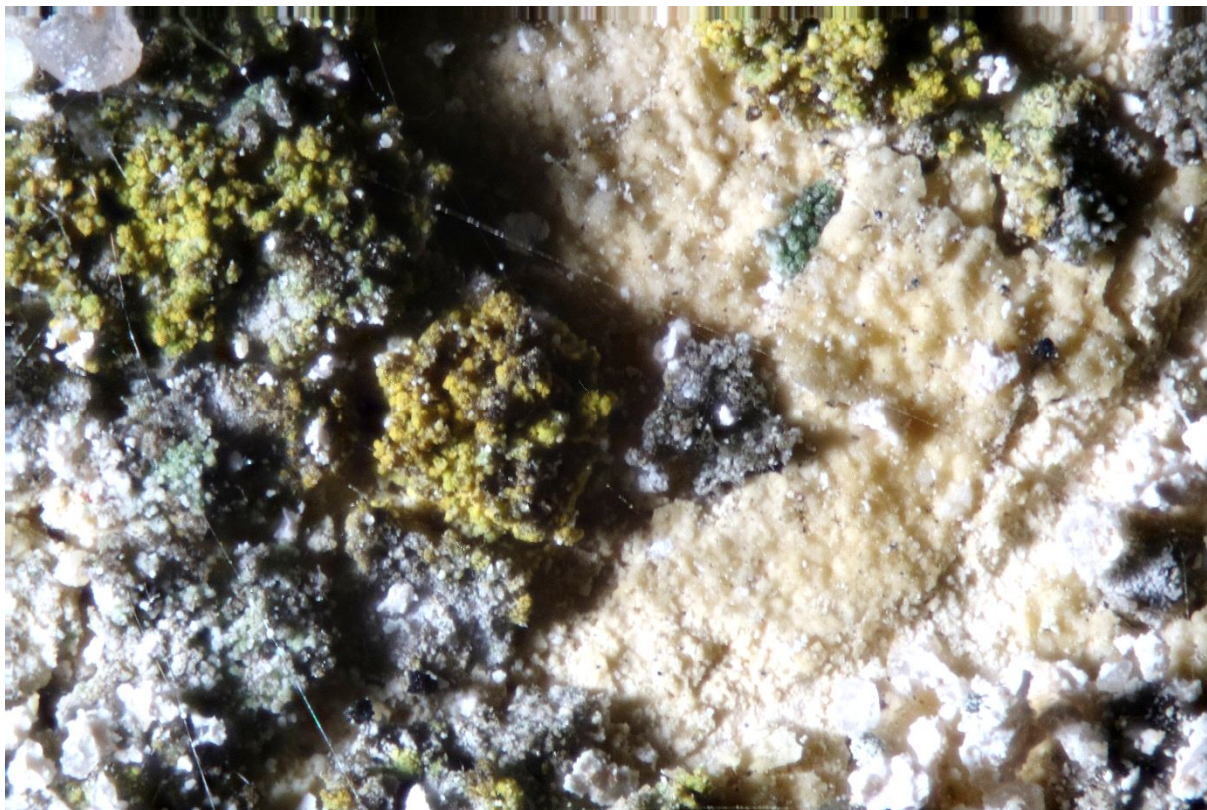
Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S2005-G50Y
3	II	Warstwy wtórnych farb	Czerwień

ODKRYWKA NR 2

Fot. 1 Odkrywka na ścianie

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Fot. 2 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości

Lokalizacja: Tynk na elewacji frontowej.

Obserwacja: Zachowany fragment pierwszej warstwy leżącej na tynku w kolorze zielonym.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska. Ciemniejszy odcień zieleni zidentyfikowano na elementach dekoracyjnych jak gzymsy, opaski okienne, naczółki. Jaśniejszy odcień zieleni znajduje się na płaskich elementach elewacji jak tynki.

Na makrofotografii fragmentu opaski okiennej widoczny kolor zielony, na nim znajduje się warstwa żółta, wtórna.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S1502-G50Y
3	II	Warstwy wtórnych farb	Żółty

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 3

Lokalizacja: Rama okienna, elewacja frontowa.

Obserwacja: Rama malowana w jednej warstwie, leżącej bezpośrednio na drewnianym podłożu.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to jedna z pierwszych warstw malarskich. Nawiązuje kolorystyką do polichromii znajdującej się na elewacji bocznej, przedstawiającej iluzjonistycznie malowane okno, z zachowanymi pierwotnymi warstwami malarskimi.

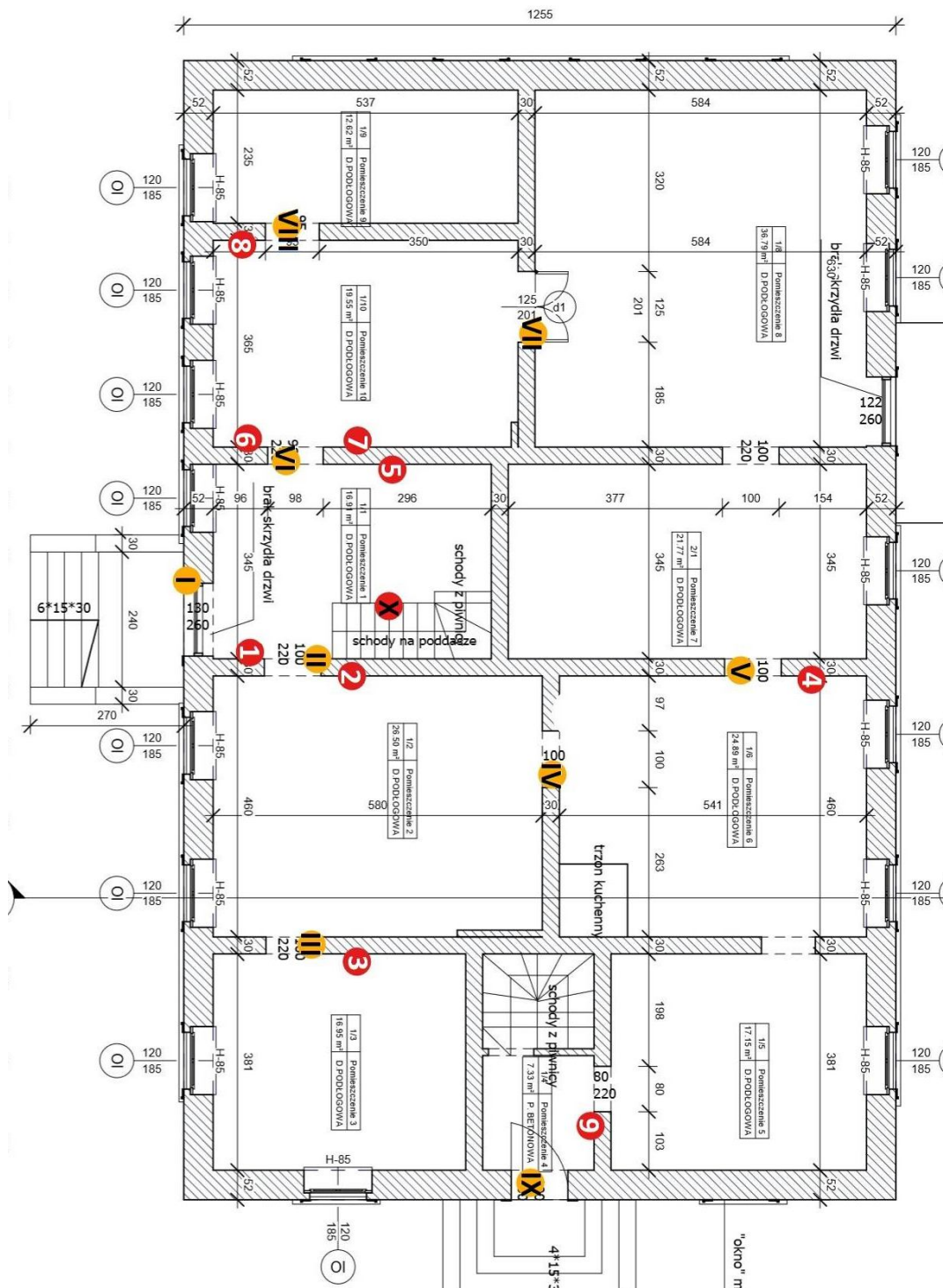
Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Ugrowy / S4040-Y30R

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

5.2 BADANIA PIERWOTNEJ KOLORYSTYKI - WNEȚRZE

MIEJSCA WYKONANIA ODKRYWEK

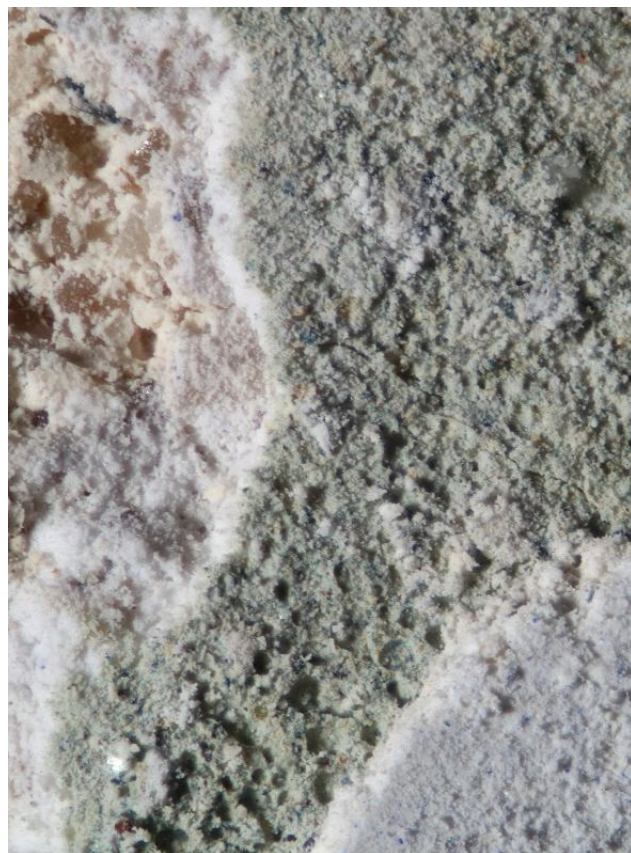
ŚCIANY ● ODRZEWIA ●

ODKRYWKA NR 1

Fot. 2 Odkrywka na ścianie

Fot. 2 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy frontowych drzwiach wejściowych do budynku.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się jasnozielona warstwa malarska, bardzo dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska, lub jedna z pierwszych. Podobna kolorystyka występuje na drewnianych elementach klatki schodowej.

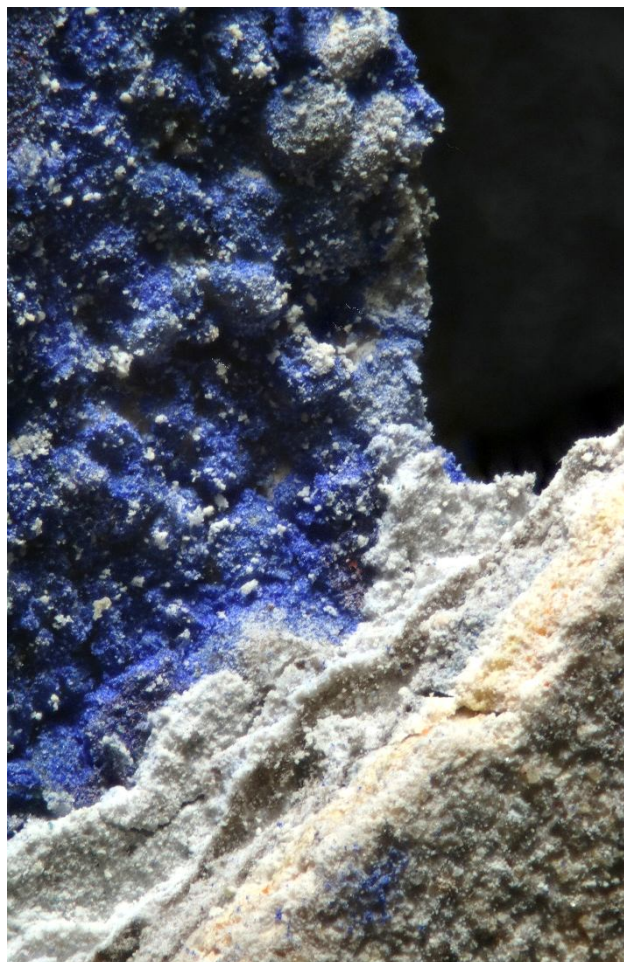
Na makrofotografii fragmentu odkrywki widoczny kolor zielony, na nim znajdują się dwie warstwy – prawdopodobnie gips i jasnożółta farba.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S2010-G30Y
3	II-III	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, biel

ODKRYWKA NR 2

Fot. 3 Odkrywka na ścianie

Fot. 4 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się błękitna warstwa malarska, bardzo dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to jedna z pierwszych.

Na makrofotografii fragmentu odkrywki widoczny kolor niebieski, na nim znajduje się kilka warstw przemalowań i wtórnych tynków.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Niebieski / S3060-R70B
3	II-?	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, biel

**DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.**

ODKRYWKA NR 3

Fot. 5-6 Odkrywki na ścianie

Fot. 7 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się czerwona warstwa malarska z dekoracyjnymi zdobieniami w kolorze czarnym. Warstwa dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Jest to jedna z pierwszych warstw malarskich, która była zdobiona we wzór imitujący dekorację płycinową. Na makrofotografii fragmentu odkrywki widoczny kolor czerwony, na nim znajdują się warstwy przemalowań.

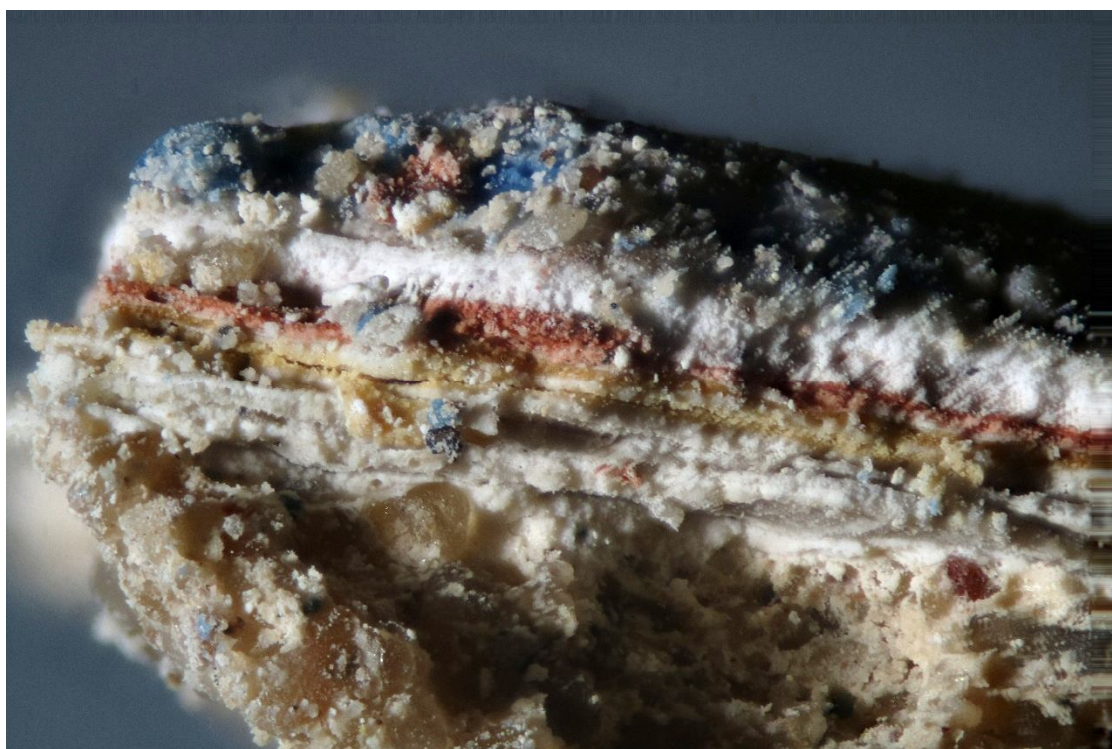
Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Czerwony - tło / S2040-Y90R Czarny – detal dekoracji płycinowej
3	II-?	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, biel, zieleń

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 4

Fot. 9 Odkrywka na ścianie

Fot. 10 Makrofotografia z pogłębioną głębią ostrości

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemałowań zachowała się jasno beżowa warstwa malarska. Jest ona przykryta kilkoma warstwami przemałowań, min. polichromią w kolorze czerwonego wymalowania z czarną dekoracją imitującą tapetę oraz błękitną pokrywającą.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska. Na makrofotografii fragmentu odkrywki widoczny kolor czerwony, na nim znajdują się warstwy przemałowań.
Przekrój przez wszystkie warstwy kolorystyczne.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Beżowy / S1510-Y30R
3	II	Warstwa wtórna	żółty
4	III	Warstwa wtórna	Czerwony/czarny wzór
5	IV	Warstwa zaprawy	Biały
6	IV	Warstwa wtórna	Niebieski

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 5

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii.

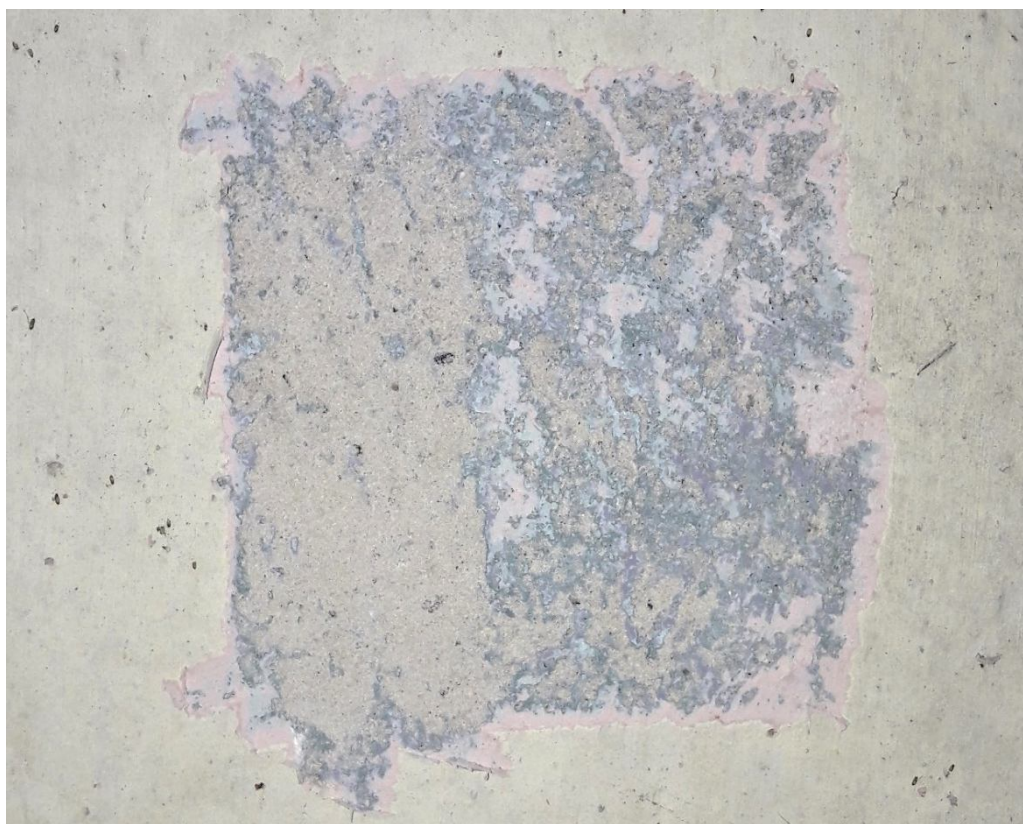
Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań widoczna jasnobłękitna warstwa malarska, występująca na warstwie zaprawy.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to wtórna warstwa malarska

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	II	Pobiała	Biały
3	II	Warstwa malarska	Błękitny / S0515-R80B
4	III-V	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, biel

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 6

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się jasnoniebieska warstwa malarska, bardzo dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska, lub jedna z pierwszych.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Błękitny / S2020-B10G
3	II-IV	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, różowy, żółty

ODKRYWKA NR 7

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się jasnobłękitna warstwa malarska, bardzo dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska, lub jedna z pierwszych.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Błękitny / S2020-B10G
3	II-IV	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, różowy, żółty

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 8

Lokalizacja: Ściana w niszy okiennej.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się jasnobłękitna warstwa malarska, bardzo dobrze związana z tynkiem.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to pierwotna warstwa malarska, lub jedna z pierwszych.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Błękitny / S2020-B10G
3	II-IV	Warstwy wtórnych farb i gipsu	Ugier, różowy, żółty

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR 9

Lokalizacja: Ściana na wysokości lamperii przy framudze drzwi.

Obserwacja: Pod kilkoma warstwami wtórnych przemalowań zachowała się jasnobieżowa warstwa malarska. Jest ona przykryta kilkoma warstwami przemalowań, min. polichromią w kolorze czerwonym.

Wniosek: Prawdopodobnie jest to jedna z pierwszych warstw malarskich.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Tynk	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Beżowy / S0804-Y30R
3	II	Warstwa wtórna	Szary
4	III	Warstwa wtórna	Czerwony
5	IV	Warstwa wtórna	Ugrowy
6	V	Warstwa wtórna	Beżowy

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR I

Lokalizacja: Framuga drzwi frontowych.

Obserwacja: Framuga malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze czerwobrązowym. Następną warstwę w kolorystyce ugiej.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nie stwierdzono występowania warstwy zaprawy.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Ugiej
3	II	Warstwa wtórna	Brązowy

ODKRYWKA NR II

Lokalizacja: Framuga drzwiowa.

Obserwacja: Framuga malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnozielonym. Następna warstwa w kolorystyce ugrowej.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nawiązuje kolorystycznie do pierwotnej kolorystyki ścian.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa mazerunku	Oliwka, dąb
3	II	Warstwa wtórna	Ugier

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR III

Lokalizacja: Framuga.

Obserwacja: Framuga polichromowana prawdopodobnie w formie mazerunku. Mazerowanie na białej zaprawie. Warstwa wtórna olejna w kolorze białym.

Wniosek: Jasno brązowy mazerunek.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa zaprawy	Biały
3	I	Warstwa mazerunku	Ugier, sosna
4	II	Warstwa wtórna	Biały

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR IV

Lokalizacja: Framuga.

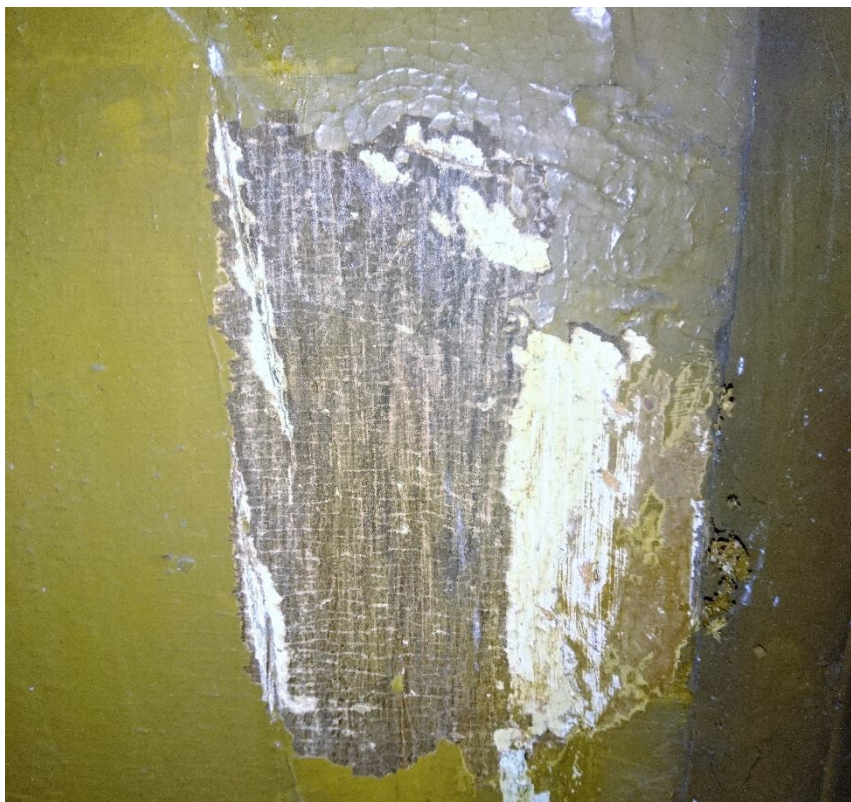
Obserwacja: Framuga polichromowana prawdopodobnie w formie mazerunku. Mazerowanie na białej zaprawie. Warstwa wtórna olejna w kolorze żółtym.

Wniosek: Jasno brązowy mazerunek.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa zaprawy	Biały
3	I	Warstwa mazerunku	Ugier, sosna
4	II	Warstwa wtórna	Żółty

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR V

Lokalizacja: Ościeżyna drzwi

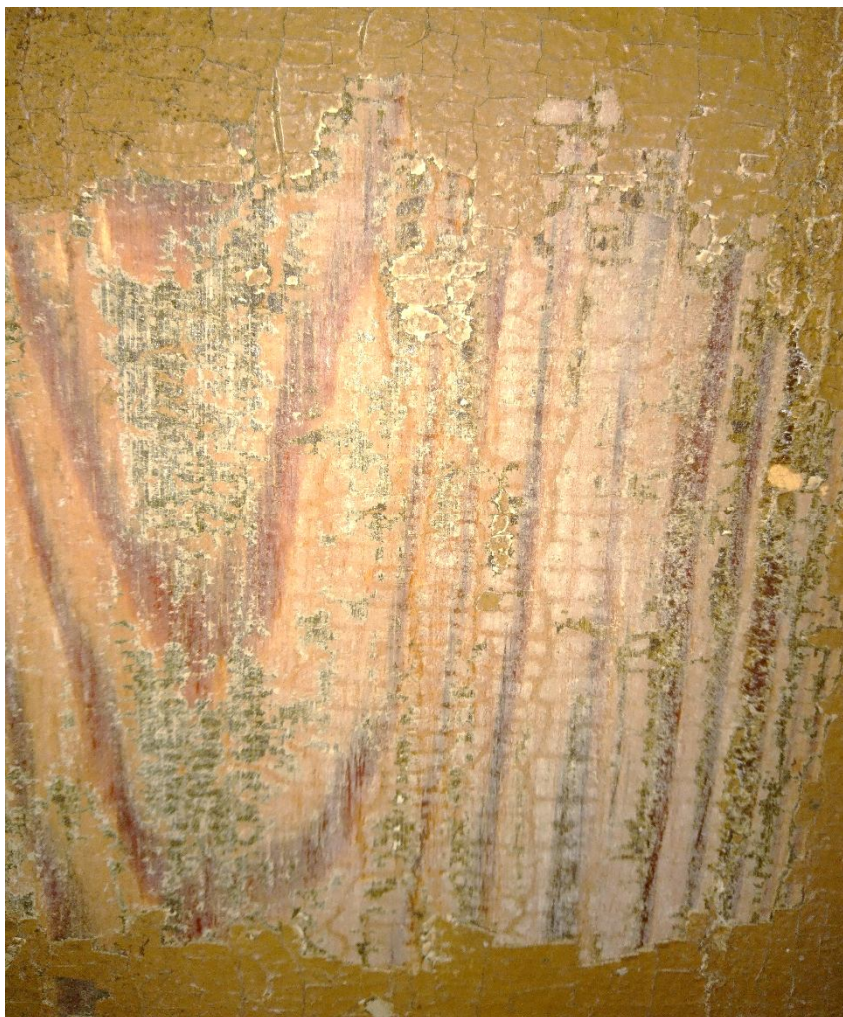
Obserwacja: Ościeżyna polichromowana prawdopodobnie w formie mazerunku. Mazerowanie na białej zaprawie. Warstwa wtórna olejna w kolorze zielonym.

Wniosek: Ciemno brązowy mazerunek.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa zaprawy	Biały
3	I	Warstwa mazerunku	Oliwka. dąb
4	II	Warstwa wtórna	Zielony

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR VI

Lokalizacja: Framuga drzwiowa.

Obserwacja: Framuga malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnozielonym. Następna warstwa w kolorystyce ugrowej. Taka sama polichromia występuje również w kwaterze nad drzwiami.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nawiązuje kolorystycznie do pierwotnej kolorystyki ścian.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa mazerunku	Oliwka, mazerunek
3	II	Warstwa wtórna	Ugier

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR VII

Lokalizacja: Framuga drzwiowa.

Obserwacja: Framuga malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze białym. Następna warstwa również w kolorystyce bieli.

Wniosek: Pierwsza kolorystyka znajdująca się na podłożu drewnianym to biel. Może to być również zaprawa występująca pod mazerunkiem w sąsiednich pomieszczeniach.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska (zaprawa?)	Biały / S0300-N
3	II	Warstwa wtórna	Biel

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR VIII

Lokalizacja: Framuga drzwiowa.

Obserwacja: Framuga malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnoszarym. Kolor kładziony na warstwie białej zaprawy.

Warstwa wtórnego przemalowania w kolorystyce bieli.

Wniosek: Pierwsza kolorystyka znajdująca się na podłożu drewnianym to jasno-szary.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa zaprawy	Biały
3	I ?	Warstwa malarska	Szary / S2005-R70B
3	II	Warstwa wtórna	Biel

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA BUDYNKU MIESZKALNEGO
Z ZABYTKOWEJ ZAGRODY WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
PROGRAM KONSERWATORSKI DLA REMONTU BUDYNKU MIESZKALNEGO
W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE
2018 r.

ODKRYWKA NR IX

Lokalizacja: Framuga drzwiowa.

Obserwacja: Zachowała się jedna warstwa malarska, prawdopodobnie wtórna, w kolorze czerwonobrązowym.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nie stwierdzono występowania warstwy zaprawy.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Brązowy / S4050-Y80R

ODKRYWKA NR X

TRALKA

Lokalizacja: Tralka.

Obserwacja: Tralka malowana dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnozielonym. Następna warstwa w kolorystyce białej, następnie przemalowana na kolor brązowy.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nawiązuje kolorystycznie do pierwotnej kolorystyki ścian.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S3010-G30Y
3	II-III	Warstwy wtórne	Biel, brąz

POCHWYT

Lokalizacja: Pochwyt.

Obserwacja: Pierwsza chronologicznie warstwa w kolorze czarnym. Kolejne warstwy przemalowań w kolorystyce brązów i ugrów.

Wniosek: Prawdopodobnie pierwotna lub jedna z pierwszych warstw malarskich w kolorze czarny

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Czarny / S9000-N
3	II-III	Warstwa wtórna	Ugier, brązowy

SŁUPEK POCZĄTKOWY

Lokalizacja: Słupek początkowy.

Obserwacja: Słupek malowany dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnozielonym. Następną warstwę w kolorystyce brązowej.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nawiązuje kolorystycznie do pierwotnej kolorystyki ścian.

Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S3010-G30Y
3	II	Warstwa wtórna	Brązowy

STOPIEŃ, PODSTOPNICE

Lokalizacja: Stopień schodów.

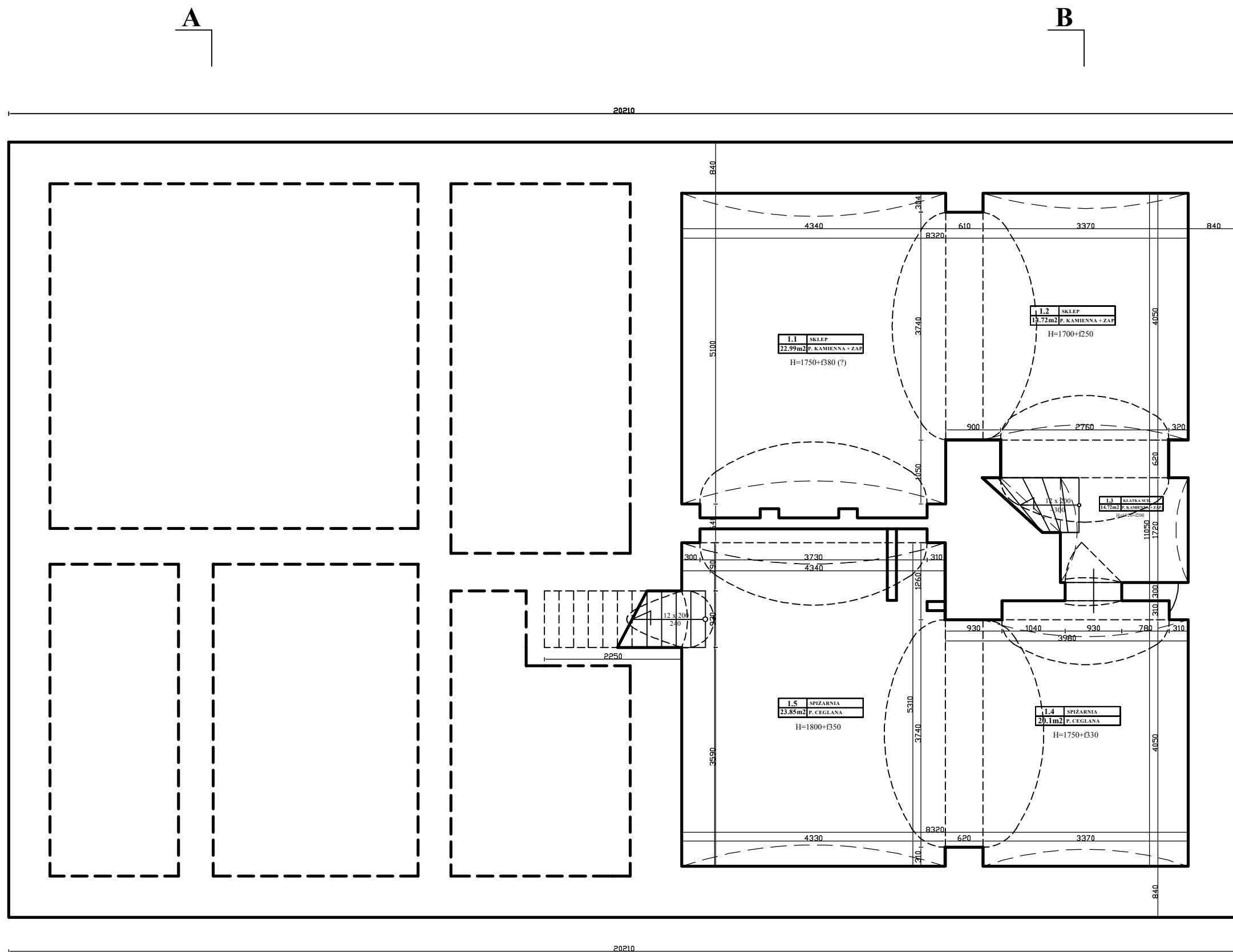
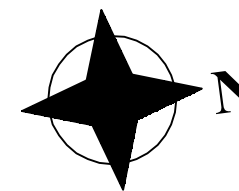
Obserwacja: Drewno malowane dwukrotnie, pierwsza chronologicznie warstwa malarska w kolorze jasnozielonym. Następna warstwa olejna również w kolorze zielonym.

Wniosek: Kolorystyka pierwsza chronologicznie znajduje się bezpośrednio na podłożu drewnianym, nawiązuje kolorystycznie do pierwotnej kolorystyki ścian i pozostałych elementów balustrady.

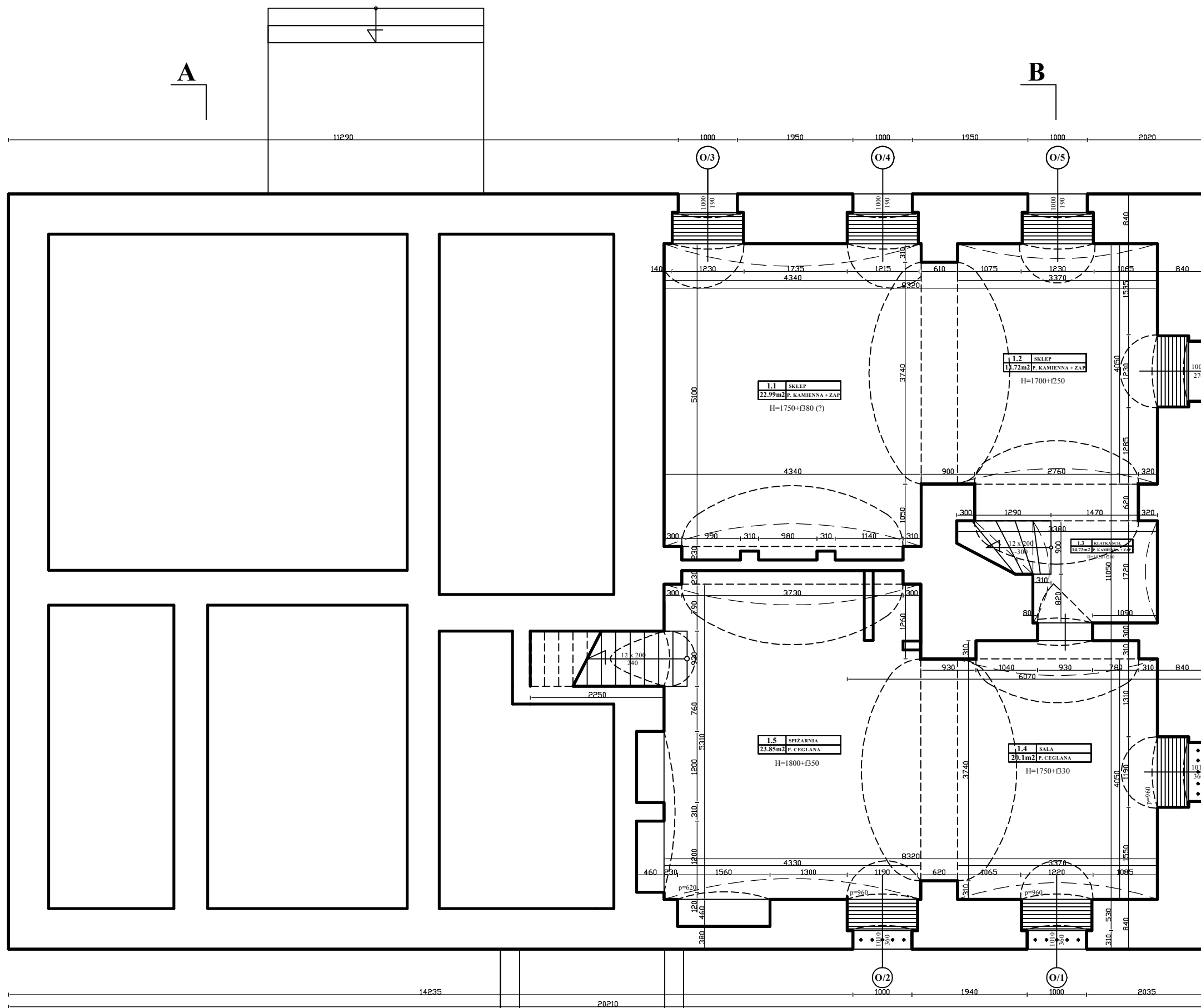
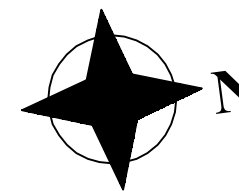
Nr warstwy	Faza chronologiczna	Charakterystyka	Kolor / nr NCS
1	I	Drewno	Naturalny
2	I	Warstwa malarska	Zielony / S3010-G30Y
3	II	Warstwa wtórna	Zielony

Podstopnice oraz listwy przypodłogowe również w kolorystyce jasnozielonej S3010-G30Y

OPRACOWANIE BADAŃ KONSERWATORSKICH:
MGR LUIZA MILEWSKA
MGR EWA BOŻEJEWICZ

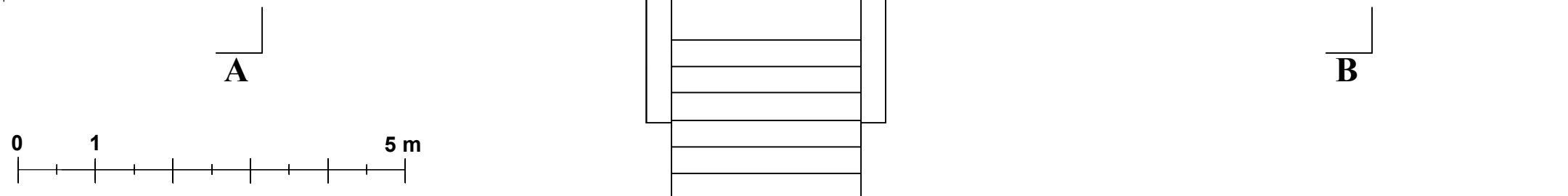

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	RZUT PIWNIC		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 1

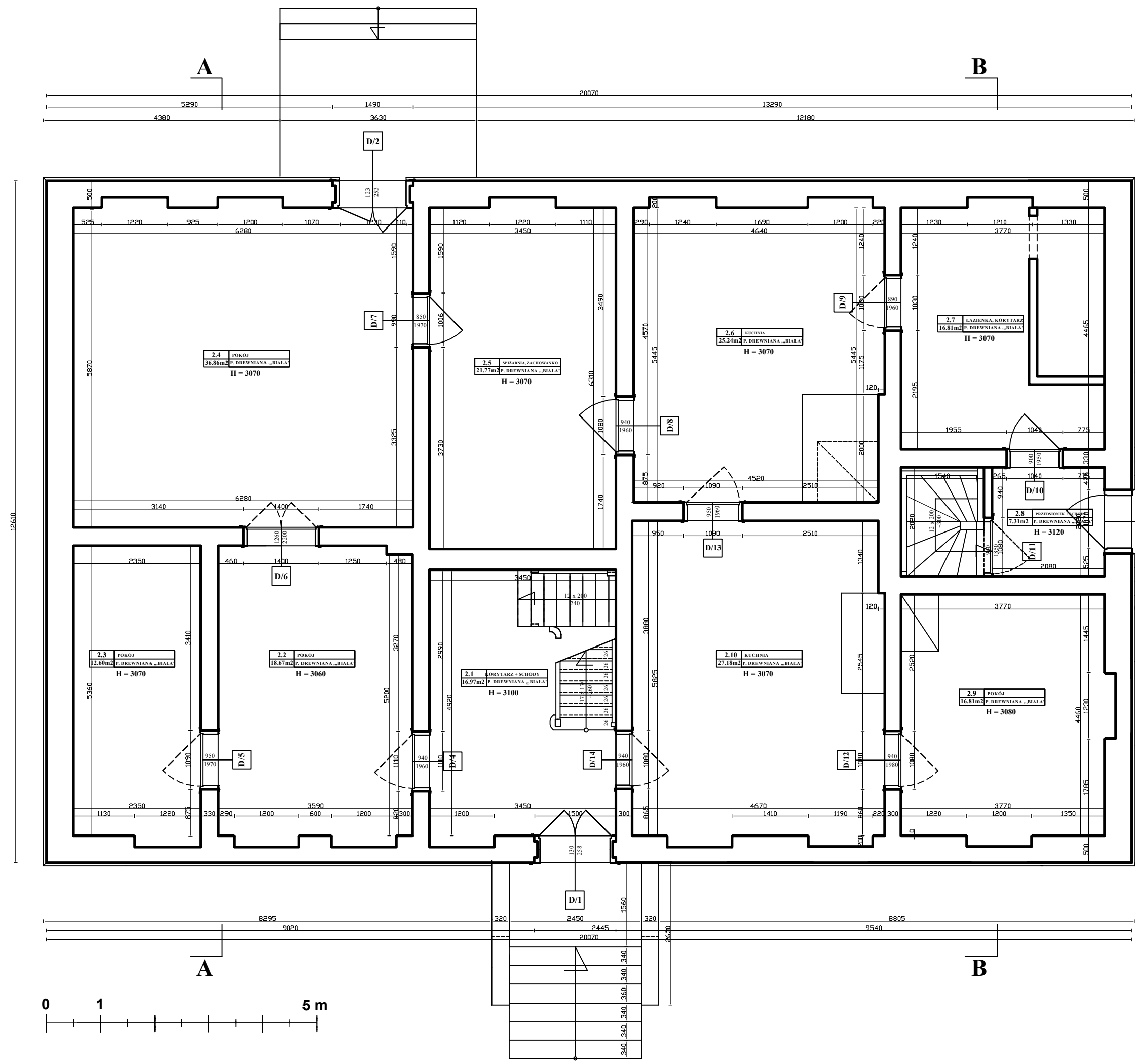
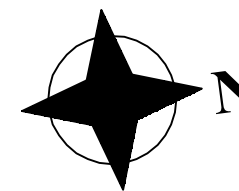

C

C

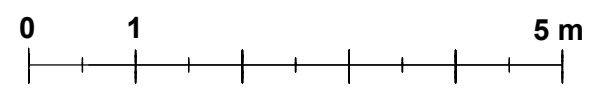

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	RZUT PRZYZIEMIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 2

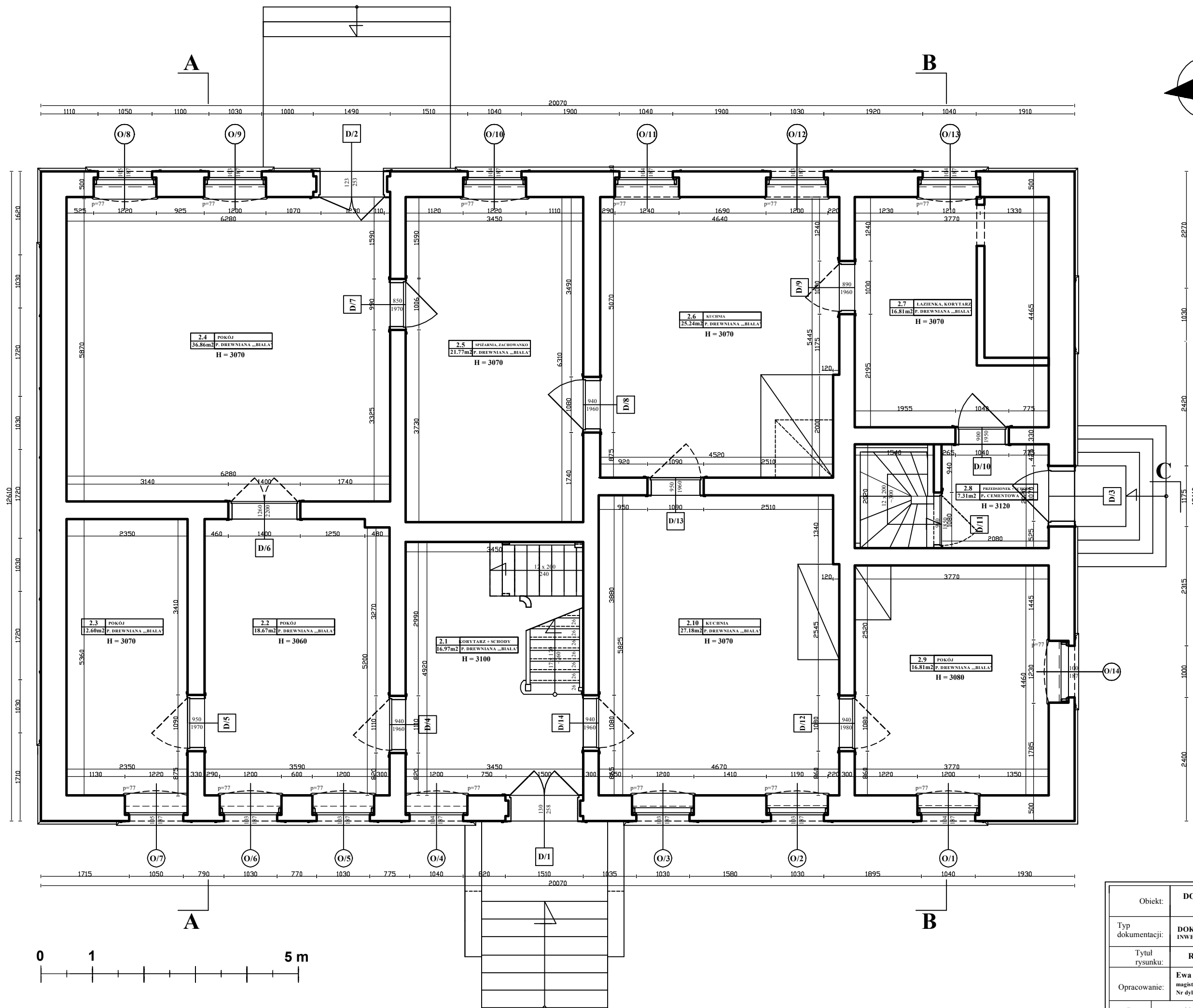
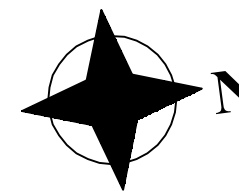

C

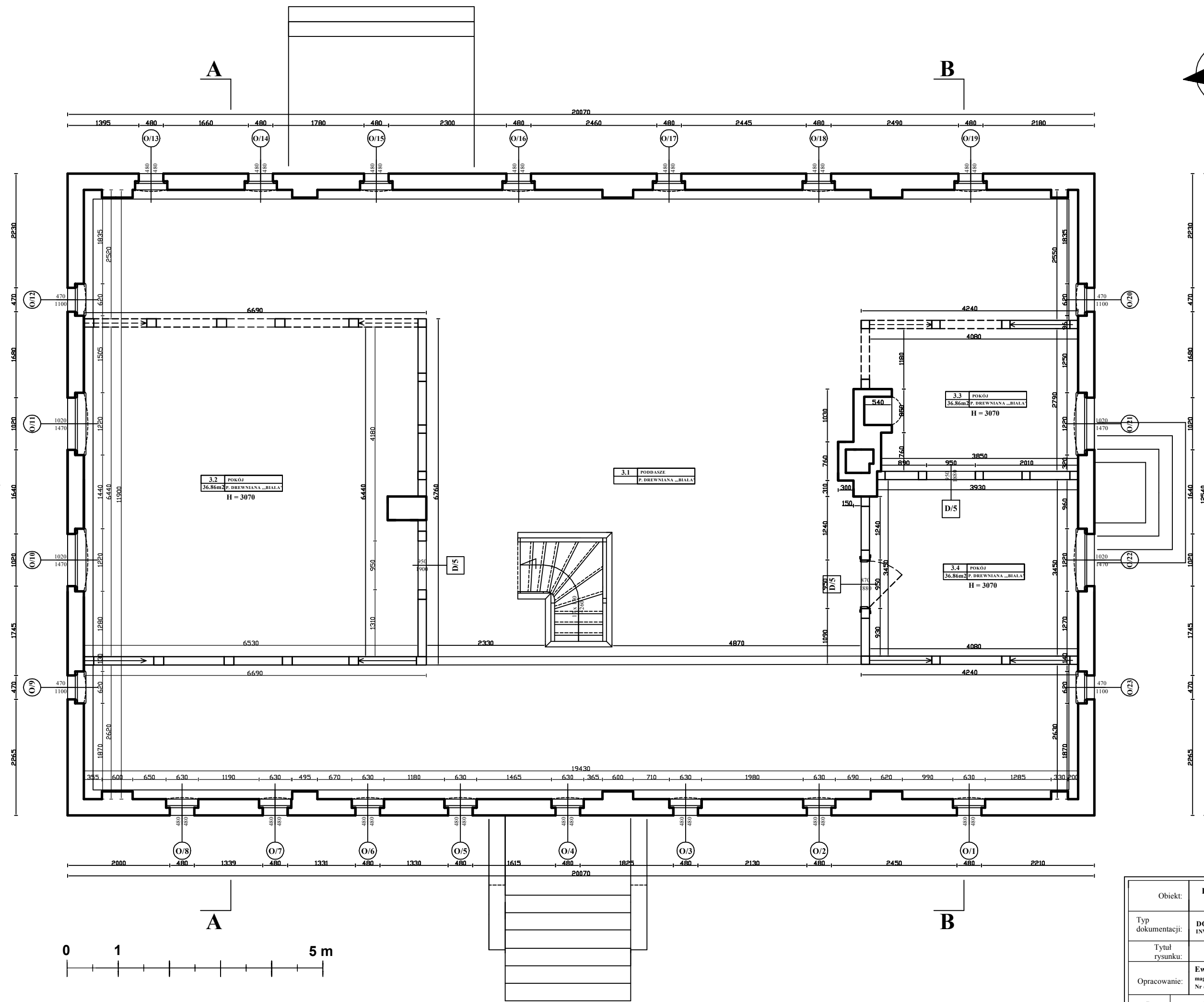
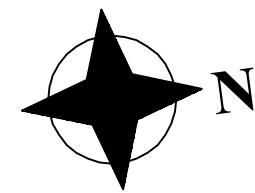
C

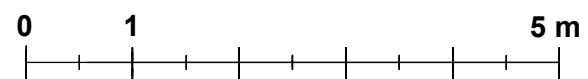
Objekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	RZUT PARTERU		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 3

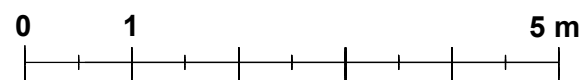
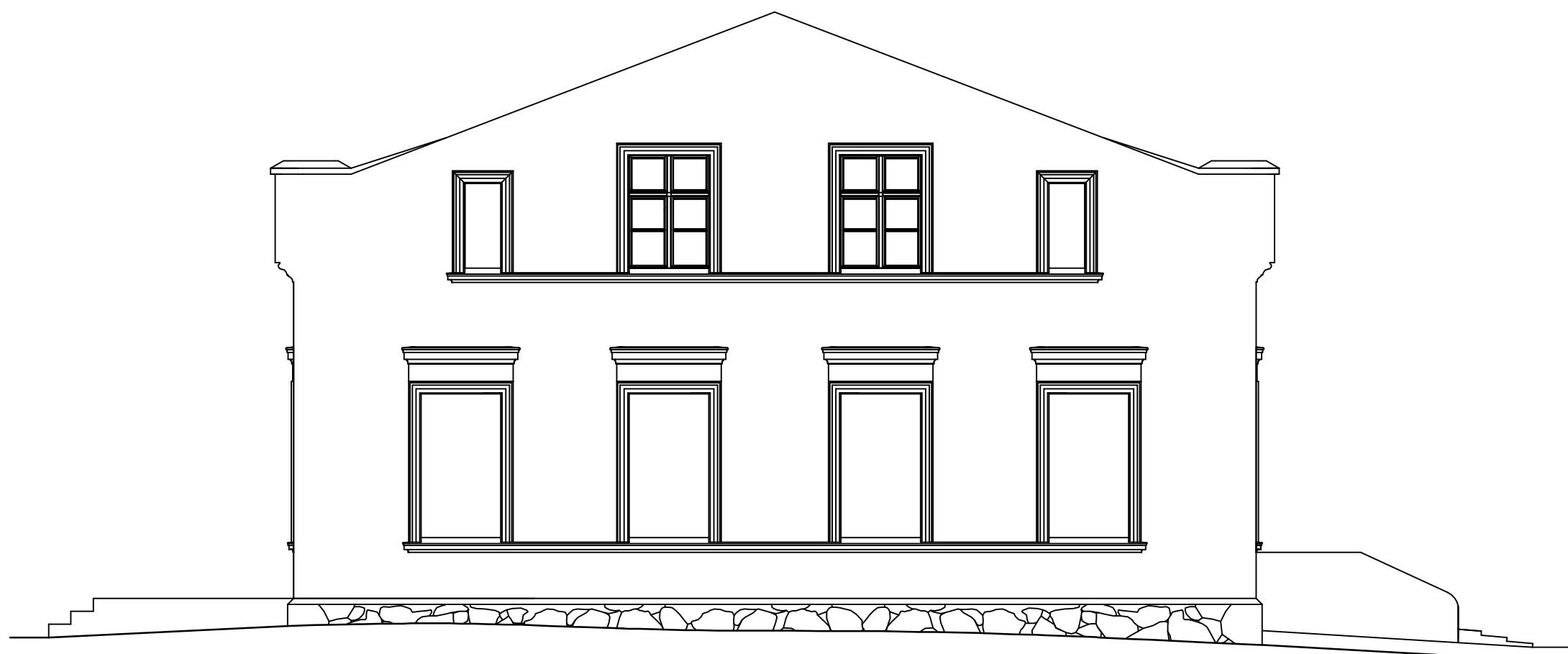
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	RZUT PARTERU PRZEZ OKNA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 4

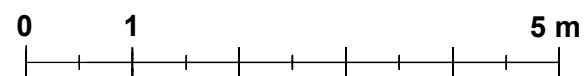
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	RZUT PODDASZA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 5

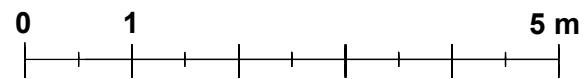
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA WSCHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 6

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA POLUDNIOWA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 7

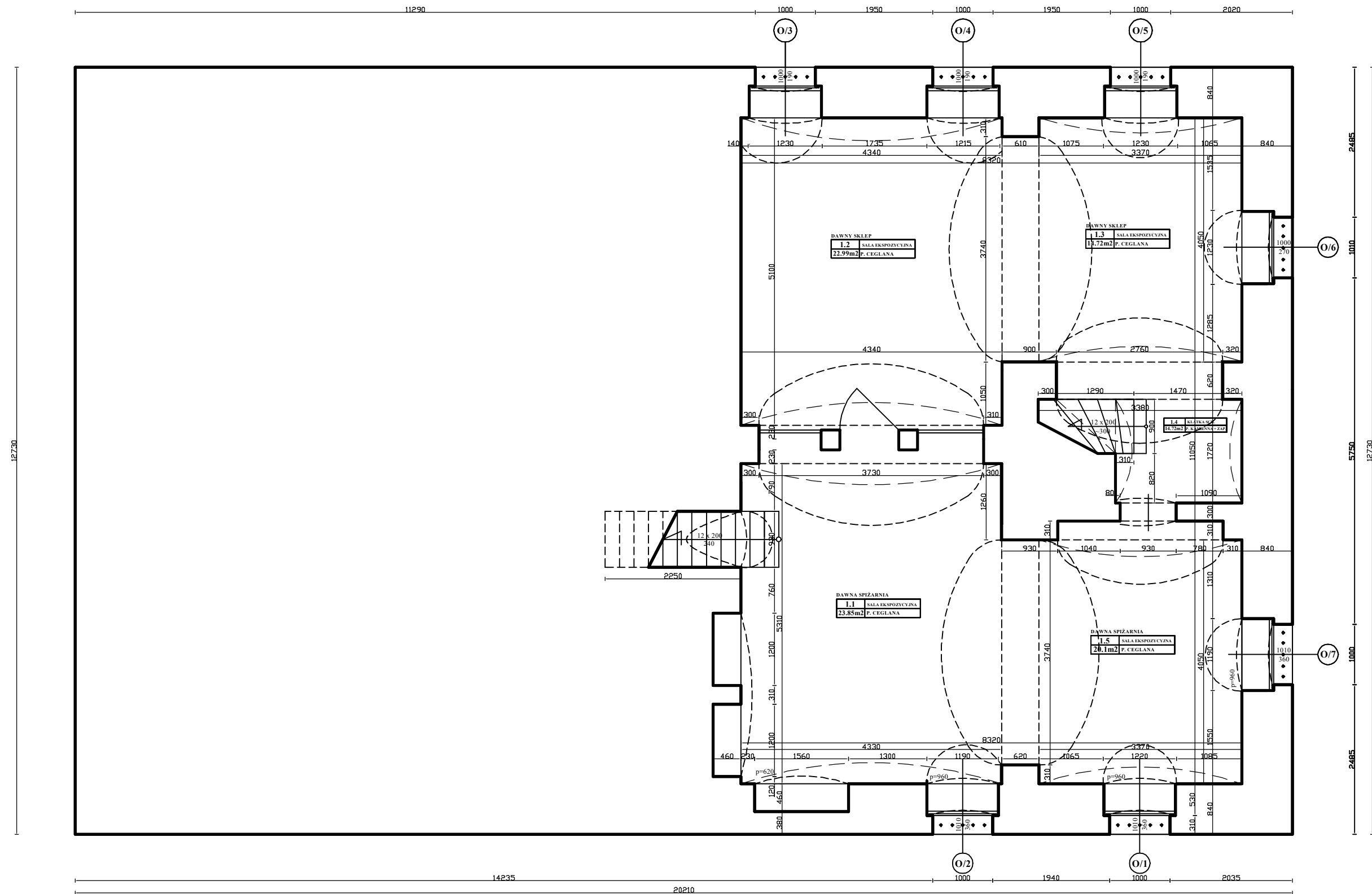
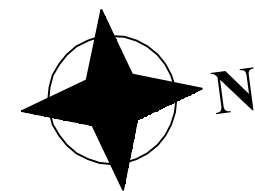

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA ZACHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 8

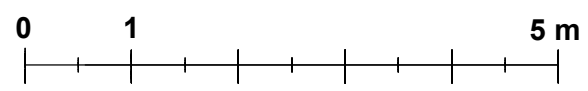

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA PÓLNOĆNA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 9

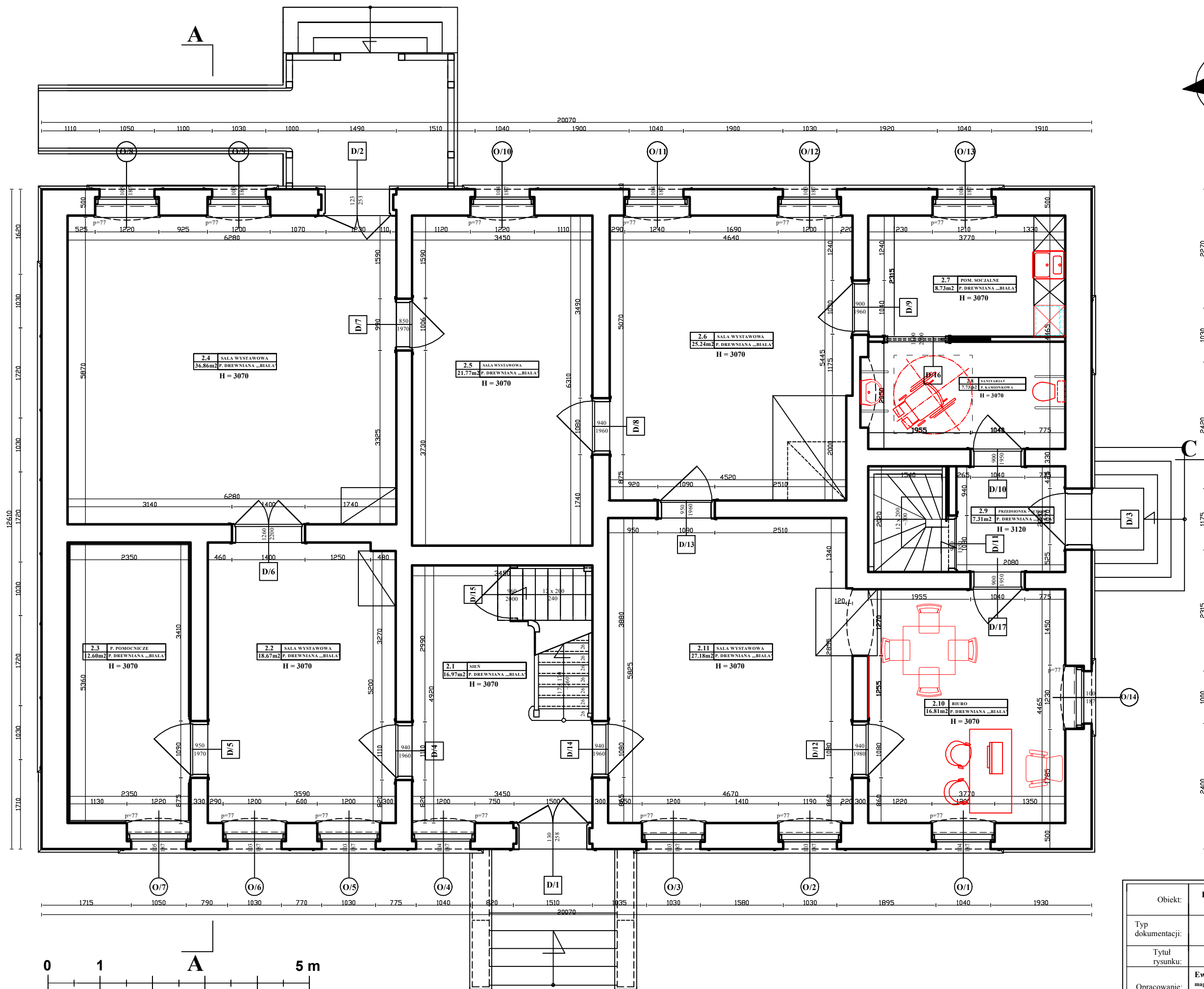
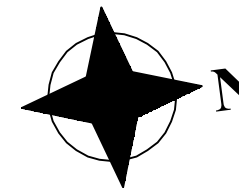
A

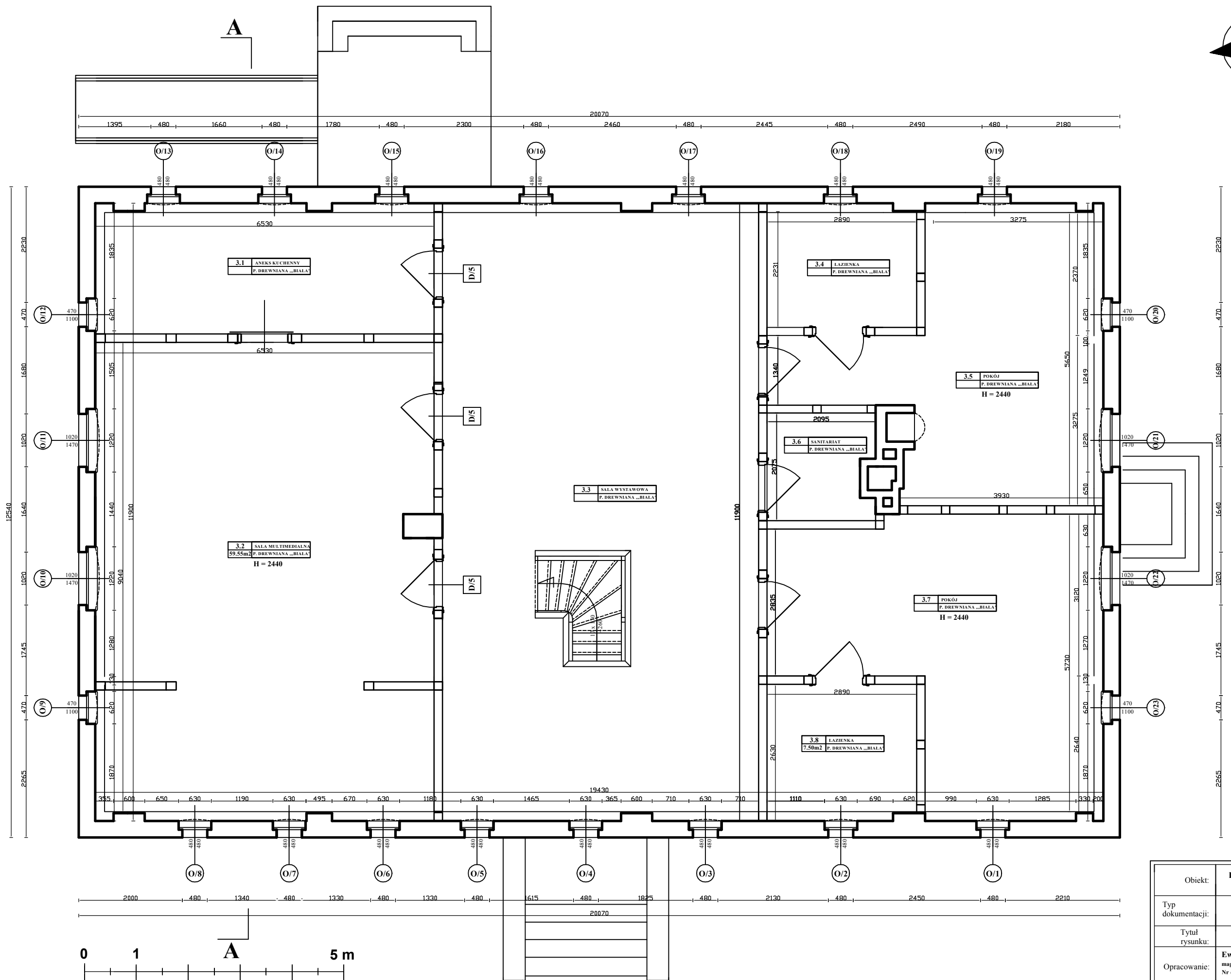
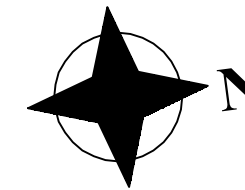
A

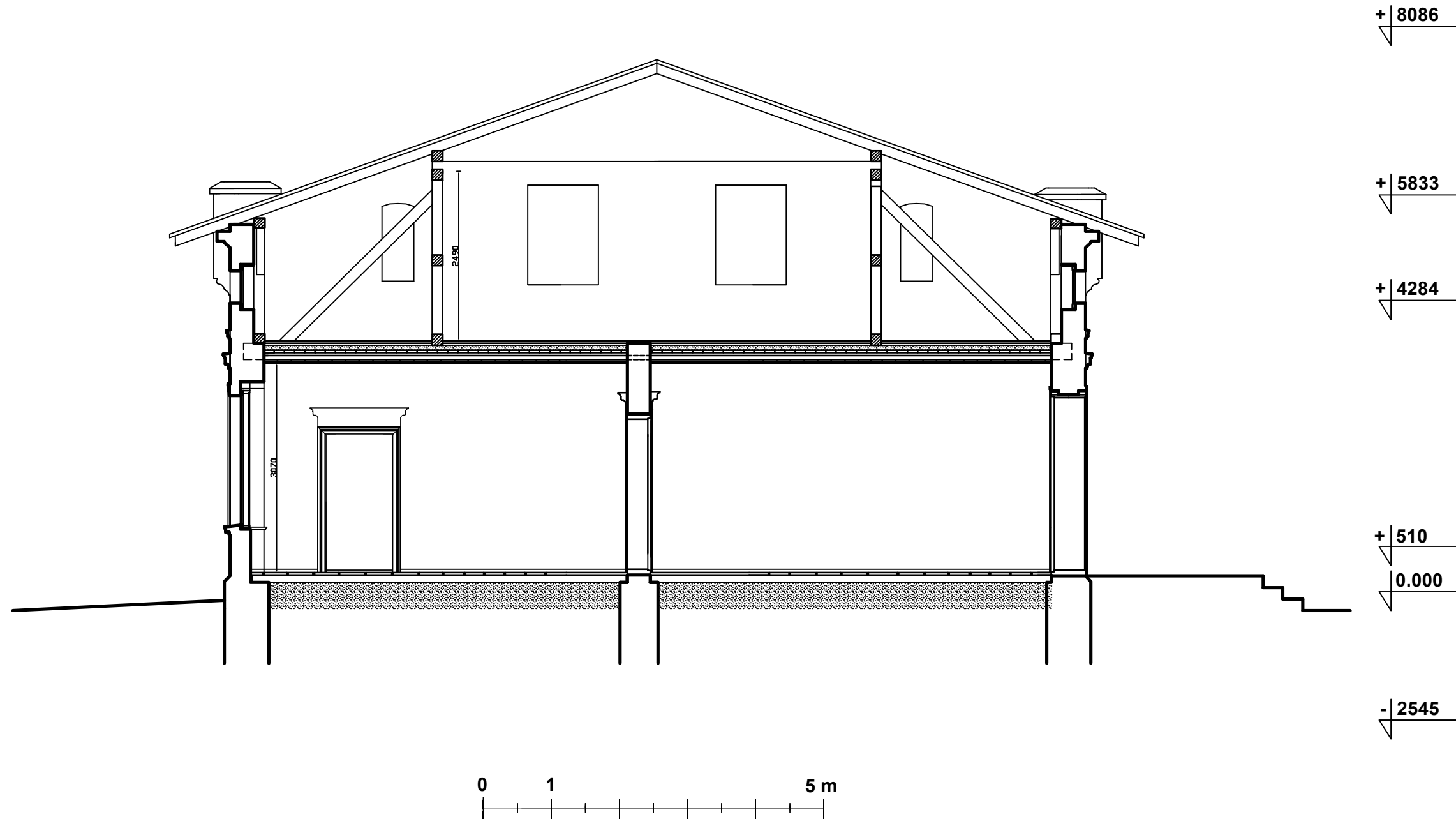
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	WYTYCZNE KONSERWATORSKIE DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	RZUT PIWNICY		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 10

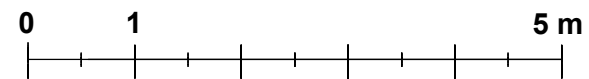
Objekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	WYTYCZNE KONSERWATORSKIE DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	RZUT PATERU		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatora zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 11

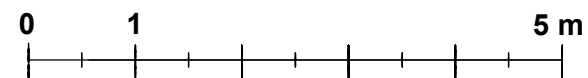
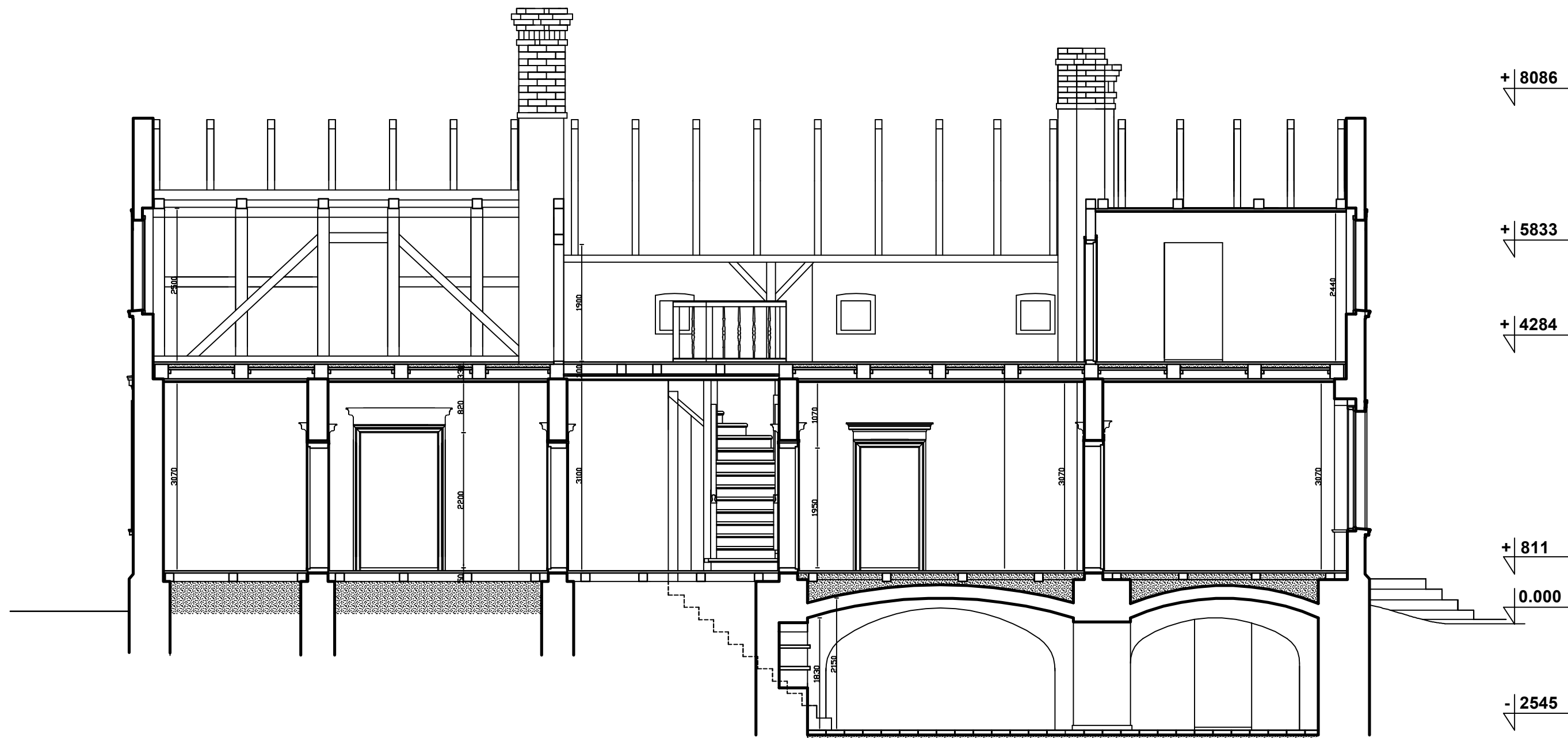
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	WYTYCZNE KONSERWATORSKIE DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	RZUT PODDASZA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 12

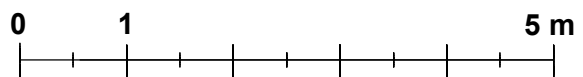
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTICZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	PRZEKRÓJ A-A		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 13

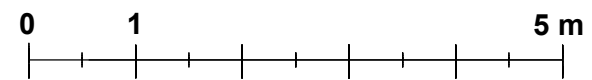
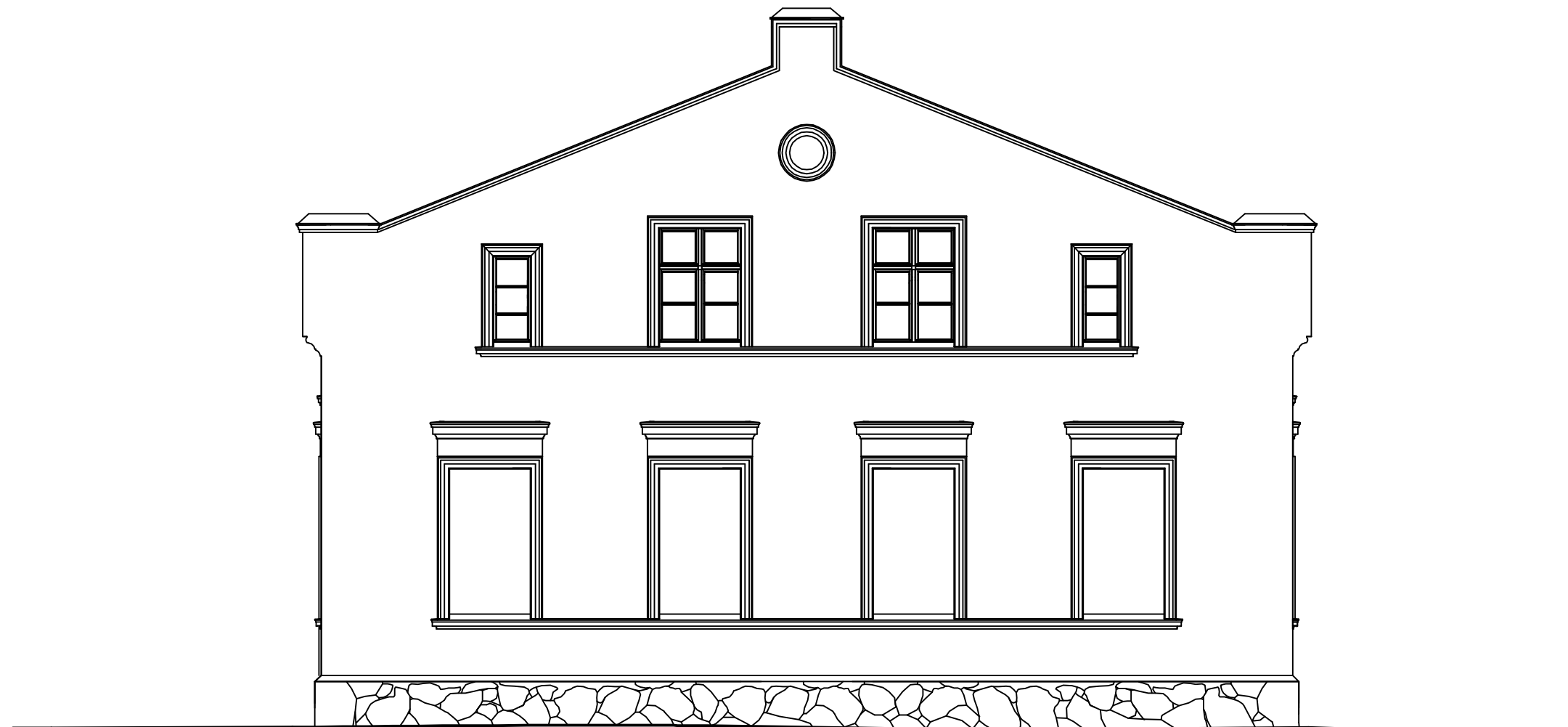
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	PRZEKRÓJ B-B		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 14

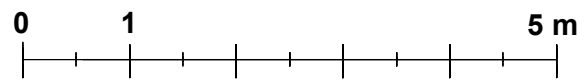
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTICZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	PRZEKRÓJ C-C		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 15

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA WSCHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 16

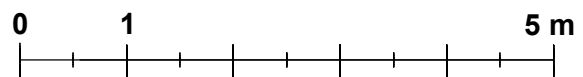
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTICZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA POŁUDNIOWA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 17

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA ZACHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 18

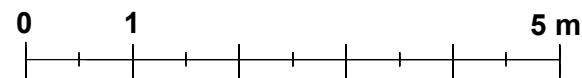
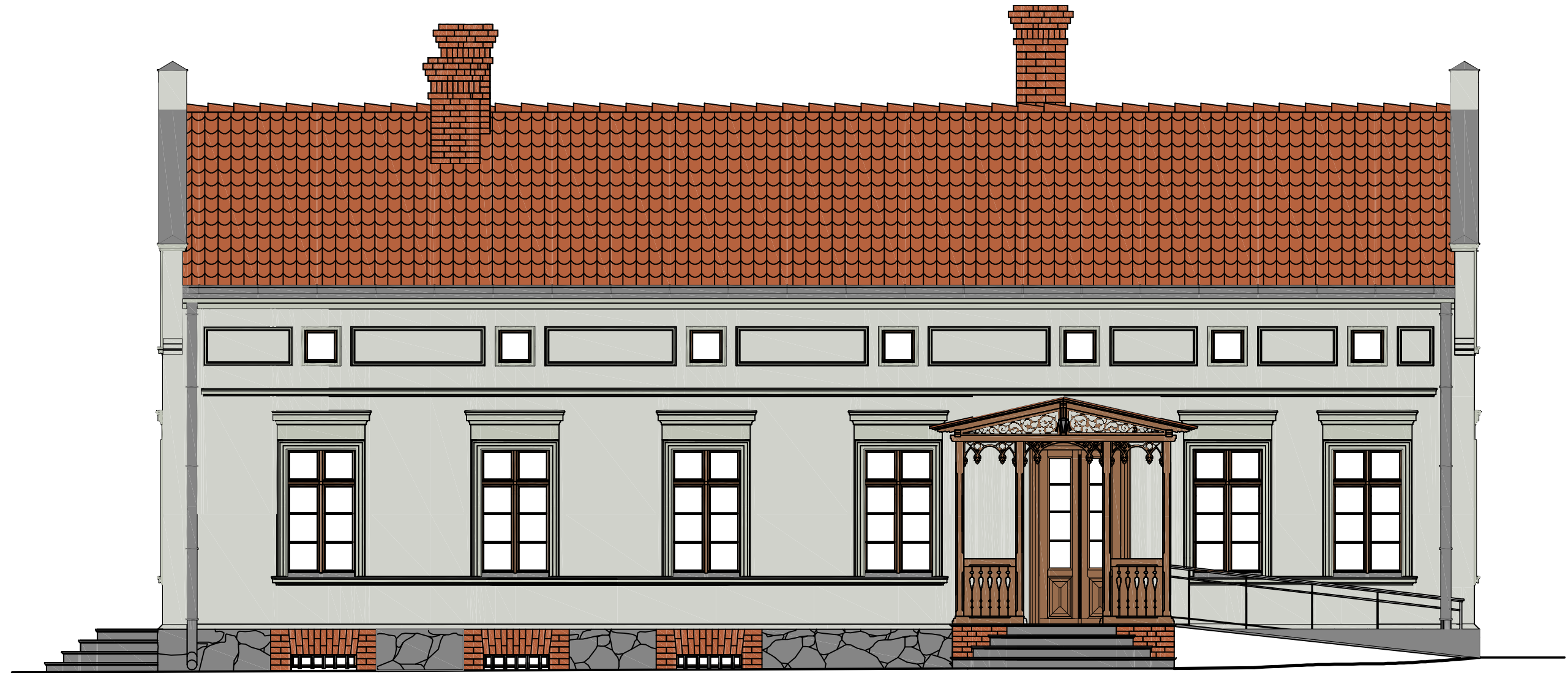
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA PÓLNOCNA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 19

KOLORYSTYKA ELEWACJI

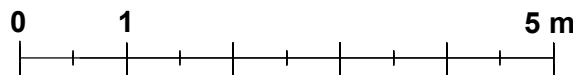
- DETAL ARCHITEKTONICZNY
NCS S2005-G50Y
- LICO ELEWACJI
NCS S1502-G50Y
- STOLARKA RAL 8024

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA WSCHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 20

KOLORYSTYKA ELEWACJI	
	DETAL ARCHITEKTONICZNY NCS S2005-G50Y
	LICO ELEWACJI NCS S1502-G50Y
	STOLARKA RAL 8024

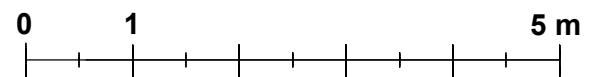
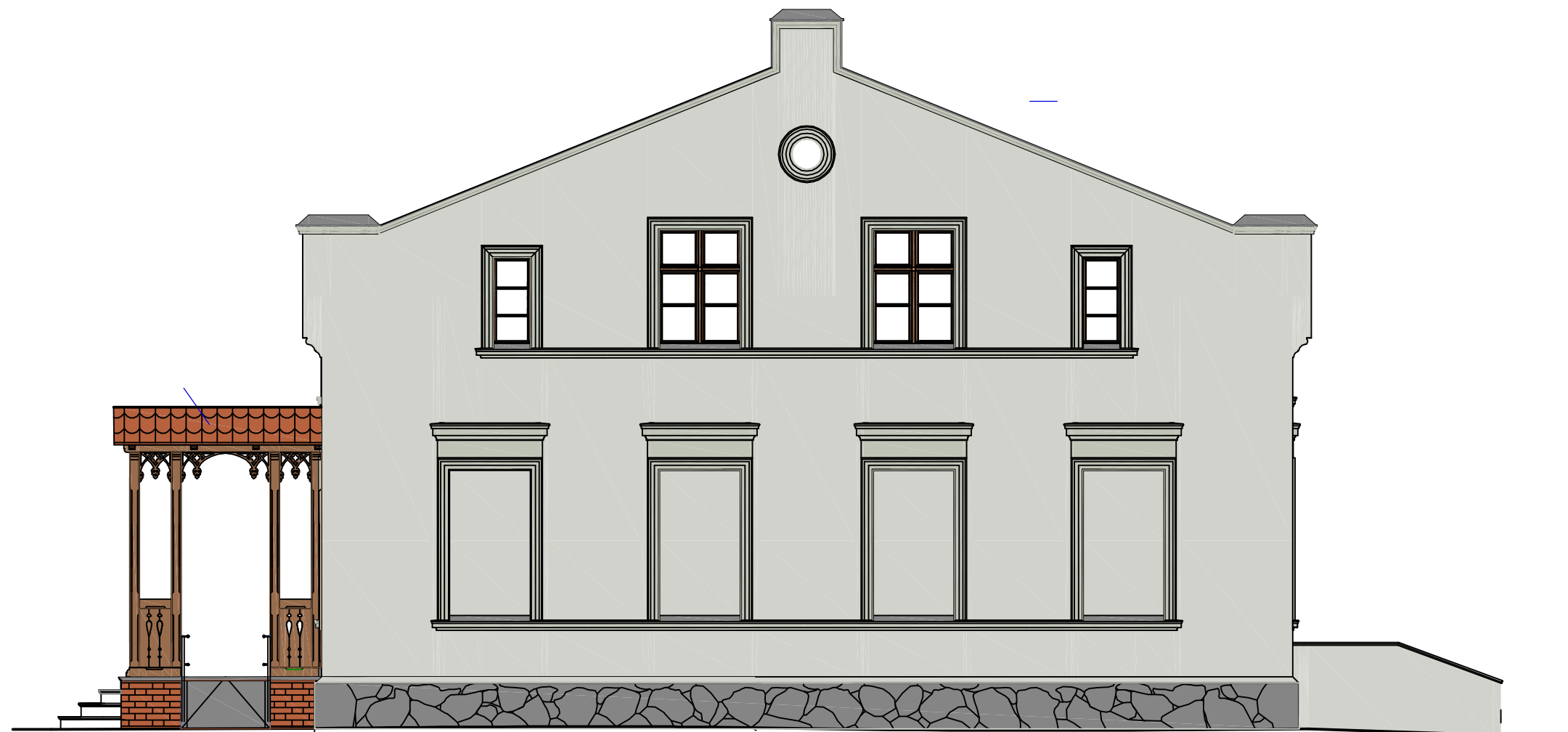
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA ZACHODNIA		
Opracowanie:	Ewa Bożejwicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 21

KOLORYSTYKA ELEWACJI

- DETAL ARCHITEKTONICZNY
NCS S2005-G50Y
- LICO ELEWACJI
NCS S1502-G50Y
- STOLARKA RAL 8024

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA PÓLNOĆNA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 22

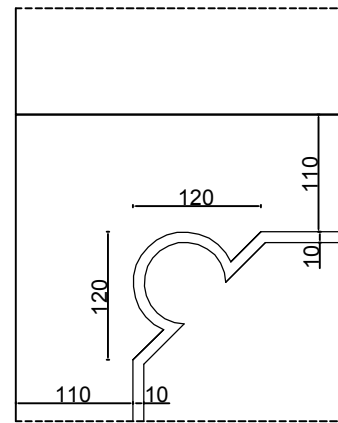

KOLORYSTYKA ELEWACJI	
	DETAL ARCHITEKTONICZNY NCS S2005-G50Y
	LICO ELEWACJI NCS S1502-G50Y
	STOLARKA RAL 8024

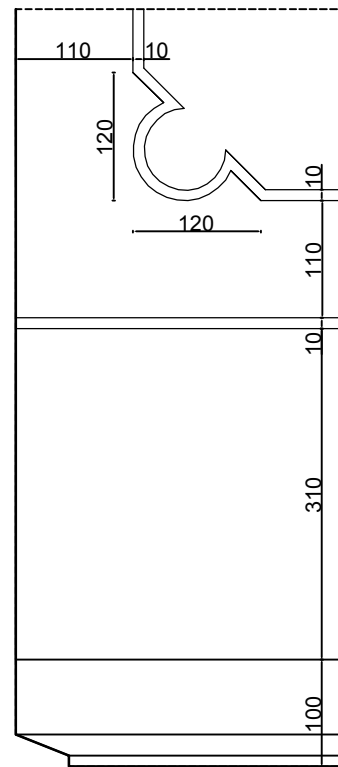
Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	REKONSTRUKCJA PIERWOTNEJ FORMY Z WYTYCZNYMI DO PROJEKTU		
Tytuł rysunku:	ELEWACJA PÓLNOĆNA		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018	Skala 1:50	Nr rysunku: 23

INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA DEKORACJI MALARSKIEJ NAŚCIENNEJ
 - BUDYNEK MIESZKALNY W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ NR 39 W DUSOCINIE - POKÓJ W NAROŻU PÓLNOCNO - WSCHODNIM -

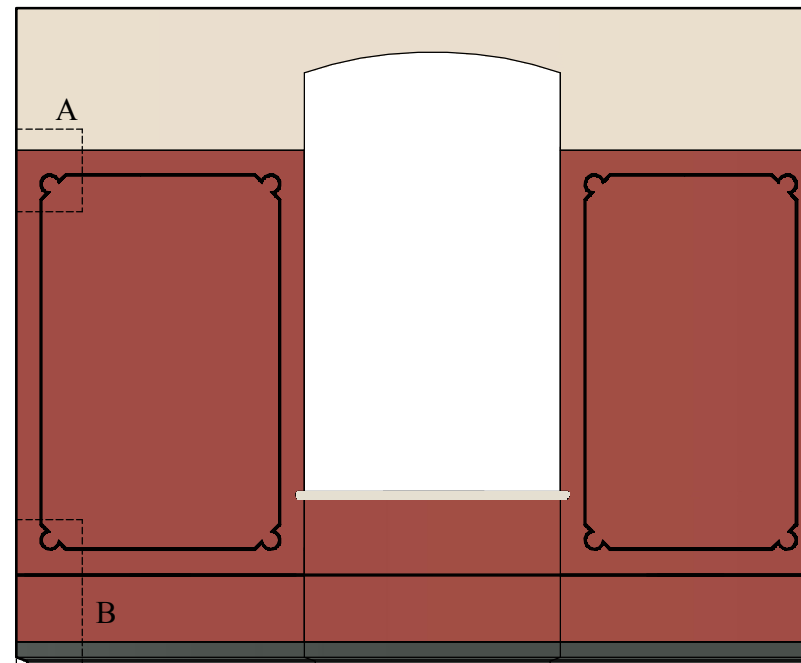
DETAL A

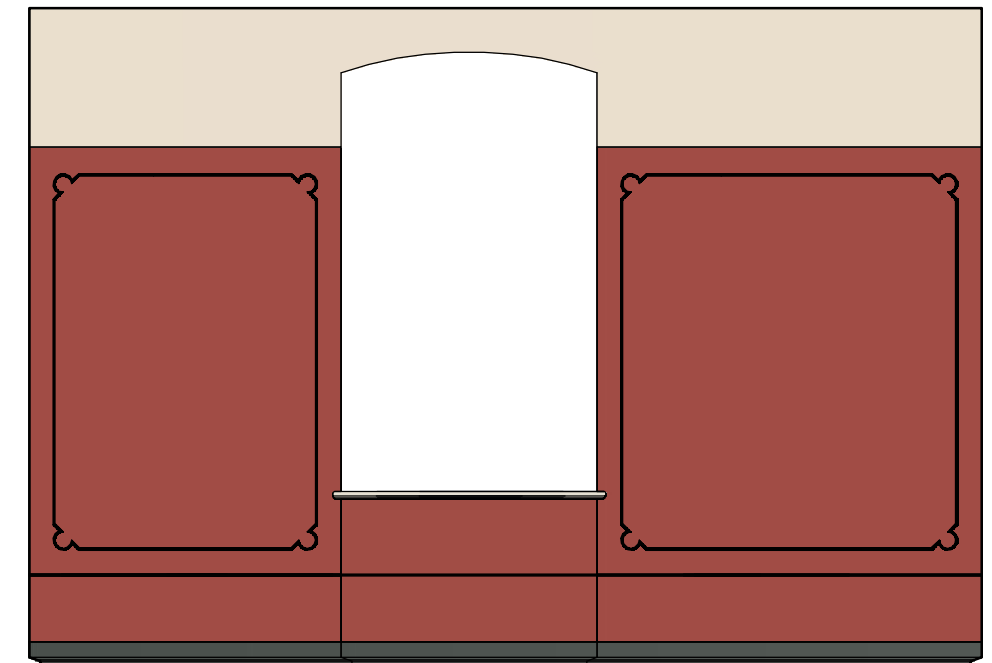
DETAL B

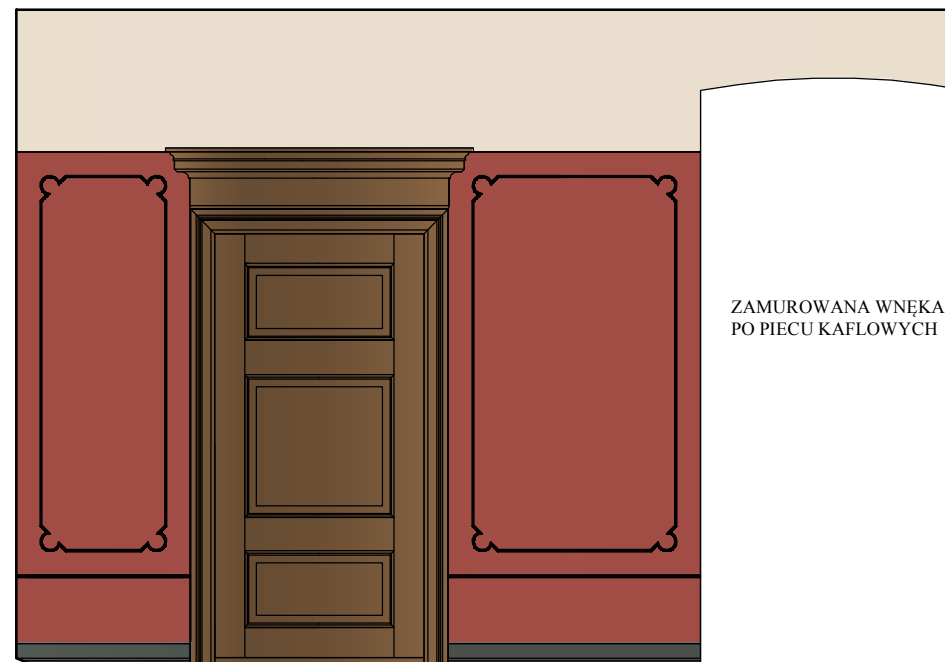
DETAL
 PŁYGINOWEJ DEKORACJI
 MALARSKIEJ ŚCIAN
 SKALA 1:1

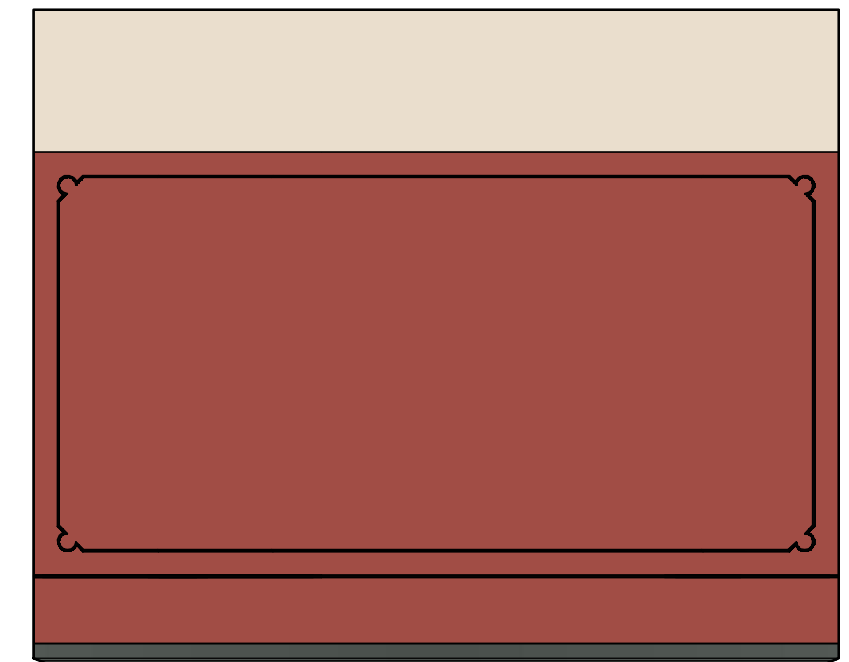
ŚCIANA PÓLNOCNA

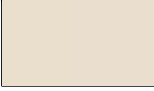

ŚCIANA WSCHODNIA

ŚCIANA POŁUDNIOWA

ŚCIANA ZACHODNIA

- KOLOR BIAŁY ANTYCZNY
(kolor sufitu i ściany w pasie podsufitowym)
- KOLOR CZARNY
(dekoracja plyninowa)
- KOLOR CEGLASTY - NCS S2040-Y90R
(lico ścian)
- KOLOR SZARY
(opaska cokołowa, liswa podłogowa)

Obiekt:	DOM W ZAGRODZIE WIEJSKIEJ DUSOCIN 39, 86-30 DUSOCIN		
Typ dokumentacji:	DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA INWENTARYZACJA POMIAROWO-RYSUNKOWA		
Tytuł rysunku:	DEKORACJA MALARSKA DAWNEJ SYPIALNI (NAROŻNIK PN-WSCH.)		
Opracowanie:	Ewa Bożejewicz magister konserwatorstwa zabytków Nr dyplomu 1400/103688/2006		
Data:	MARZEC 2018		Nr rysunku: 24